

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra filosofie a religionistiky

Diplomová práce

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY VIETNAMSKÉ KOMUNITY: GENERAČNÍ PROMĚNA POJETÍ A ZPŮSOBŮ TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU

Vedoucí práce: PhDr. Vít Erban, Ph.D.

Autor práce: Bc. Aneta Vratislavská
Studijní obor: Pedagogika volného času
Ročník: II.

2021

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

27. 05. 2021

.....

Bc. Aneta Vratislavská

Velice děkuji svému vedoucímu diplomové práce PhDr. Vítu Erbanovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce a také za možnost zpracovat práci na vlastní téma. Dále děkuji všem účastníkům svého výzkumu za ochotu podrobit se osobním rozhovorům nebo dotazníkovému šetření.

Obsah

Úvod.....	6
1 Historie a podmínky příchodu Vietnamců do Česka	9
2 Jazyková situace Vietnamců.....	15
2.1 Vietnamský jazyk a písmo	15
2.2 Osvojování českého jazyka Vietnamci	16
2.3 Jazyková situace vietnamské komunity v Čechách	17
3 Kultura	20
3.1 Rodina, mezigenerační a mezilidské vztahy	21
3.2 Vzdělávání.....	23
3.3 Vietnamská kuchyně	24
3.4 Náboženství.....	26
3.5 Vietnamské svátky a slavnosti	28
3.6 Chování, zvyky a povahové rysy	32
3.7 Kultura a klanové společenství	36
3.8 Obecné zhodnocení vietnamské kultury	38
4 Životní styl a volný čas	40
4.1 Životní styl a volný čas Vietnamců žijících v Česku	40
4.1.1 Podnikání a volný čas	40
4.1.2 Společenský život a zábava	42
4.1.3 Děti, mládež a volný čas.....	44
4.1.4 Vietnamci a hudba.....	47
4.1.5 Komunitní centra	48
4.2 Životní styl a volný čas Vietnamců žijících ve Vietnamu	48
4.2.1 Rodina a životní styl.....	48
4.2.2 Život vietnamských žen (pracovní příležitosti a postavení).....	50
4.2.3 Vietnamské tradiční umění.....	51
4.2.4 Vietnamské zvyklosti a zábava	52
5 Vietnamská komunita na území Česka	54
6 Výzkumné šetření	66
6.1 Výzkumné šetření v kategorii Dospělí.....	67

6.1.1 Příchod na území Česka	67
6.1.2 Životní styl.....	69
6.1.3 Pojem volný čas.....	70
6.1.4 Trávení volného času.....	71
6.1.5 Hodnoty	74
6.1.6 Vzdělání.....	74
6.1.7 Český jazyk	75
6.1.8 Spokojenost s životem v Česku	76
6.1.9 Xenofobní projevy.....	77
6.1.10 Život rodičů	77
6.2 Výzkumné šetření v kategorii Děti a mládež	78
6.2.1 Příchod na území Česka	79
6.2.2 Životní styl.....	79
6.2.3 Pojem volný čas.....	80
6.2.4 Trávení volného času.....	83
6.2.5 Hodnoty	86
6.2.6 Vzdělání.....	87
6.2.7 Český jazyk	88
6.2.8 Spokojenost s životem v Česku	89
6.2.9 Život rodičů a prarodičů	90
6.3 Diskuse	91
Závěr	99
Seznam použitých literárních zdrojů	106
Seznam použitých internetových zdrojů.....	108
ABSTRAKT	110
ABSTRACT.....	111

Úvod

Téma, které jsem si pro svou diplomovou práci zvolila, je ve vazbě na studovaný obor, jímž je Pedagogika volného času, velice zajímavé a úzce s ním související, neboť se věnuje a zkoumá způsoby trávení volného času příslušníků zcela odlišného etnika, kterým je v české společnosti minoritně zastoupený národ Vietnamců.

Jelikož jsem již v rámci bakalářského studia věnovala svou závěrečnou práci právě tématu života a kultury jedinců jiných národností, rozhodla jsem se i nyní pro zkoumání etnicity cizího národa s bližším zaměřením na jeho volnočasové aktivity. Současně s tím jsem si vytýčila podmínku, že se bude jednat o výzkum příslušníků národnosti menšiny, se kterou mohu i já přijít do běžného kontaktu. Jelikož žiji v malém městě na jihu Čech, měla jsem výběr určité minoritní skupiny obyvatel značně omezený, jelikož zde žije poměrně malý počet etnik, jimiž jsou v podstatě pouze Romové nebo Vietnamci. Bližší zkoumání příslušníků obou těchto minorit by bylo v každém případě velice zajímavé, ale výzkum vietnamské populace žijící u nás je z mého pohledu zajímavější již z toho důvodu, že současně obývají rozsáhlé území jiného světadílu, mají výrazně odlišnou kulturu, tradice, písmo, řeč apod. Navíc na mne oproti romské populaci působí daleko uzavřeněji, a proto jsem se rozhodla zkoumat právě příslušníky této etnické menšiny, důvod jejich příchodu do Česka, jazykovou situaci, kulturní kořeny, životní styl a volný čas.

Diplomová práce obsahuje celkem šest kapitol. Prvních pět kapitol obsahuje již dříve publikované teoretické poznatky k tomuto tématu, šestá kapitola je pojata jako výzkumná. Všechny části práce se ve svém kontextu významově shodují a navazují na sebe tak, aby je v samotném závěru práce bylo možné porovnat.

Mým prvotním záměrem bylo obecně proniknout do života a kultury vietnamského národa, tedy především porozumět samotným podmínkám příchodu Vietnamců do Česka a historickým událostem s tím spojených, jazykové situaci Vietnamců žijících v Čechách, kulturním tradicím, zvyklostem, životnímu stylu a způsobům trávení volného času příslušníků vietnamského národa nejen ve Vietnamu, ale i jedinců žijících v naší republice.

První kapitola s názvem *Historie a podmínky příchodu Vietnamců do Česka* sama o sobě vypovídá o svém obsahu a zaměření, a proto není dále členěna. Druhá kapitola, jež nese název *Jazyková situace Vietnamců*, bude dále dělena na podkapitoly týkající se

vietnamského písma a jazyka, druhá podkapitola se zaměří na osvojování českého jazyka a poslední podkapitola svým obsahem osvětlí problematiku celkové jazykové úrovně Vietnamců žijících v Čechách. Třetí, v porovnání s předchozími poněkud obsáhlejší kapitola nesoucí název *Kultura*, bude členěna celkem do osmi podkapitol, které se budou zabývat rodinnými, mezigeneračními a mezilidskými vztahy, vzděláváním, vietnamskou kuchyní, náboženstvím, svátky a slavnostmi, chováním, zvyky a povahovými rysy, klanovým společenstvím a obecným zhodnocením vietnamské kultury jako takové. Čtvrtá kapitola s názvem *Životní styl a volný čas* bude věnována informacím o životním stylu a volném čase jak Vietnamců pobývajících v Česku, tak i jedinců žijících ve Vietnamu. Předem předpokládám obsáhlost obou posledně zmiňovaných kapitol, především kapitoly věnované volnému času, jelikož si tato práce klade za cíl v obecné rovině představit a blíže se seznámit právě s volnočasovými aktivitami Vietnamců, které budou následně konfrontovány se zjištěními získanými v rámci vlastního výzkumu. Poslední pátá kapitola, nazvaná *Vietnamská komunita na území Česka*, se bude věnovat obecným informacím nejen o formování této komunity v podmínkách české majoritní společnosti, ale také informacím o přistěhovaleckých vlnách Vietnamců do České republiky, způsobu života jednotlivých generací, například o tzv. banánových dětech apod.

Mými metodami práce v rámci obecných částí bude sběr informací z různé odborné literatury, především z teoretické, biografické, cestopisné, případně z internetových zdrojů. Nejvíce budu čerpat z knižních publikací zaměřených na téma vietnamské populace, důraz bude kladen především na zjišťování informací, které pojednávají o životě Vietnamců na území Česka. Předpokládám, že mezi nejčastěji citované odkazy budou patřit publikace *Menšiny a migranti v České republice* od autorky Tatjany Šiškové, *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice* napsaná skupinou autorů Zdeněk Uherek, Zuzana Korecká a Tereza Pojarová a kniha s názvem *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence* od autorky Terezy Freidingerové.

Šestá kapitola bude zaměřena na samotný výzkum, jehož cílem bude zjistit, jaký byl důvod příchodu dotazovaných Vietnamců do Česka, konkrétně pak do Milevska, jak nahlízejí na pojem volný čas a jaké jsou jejich způsoby trávení volného času, které z hodnot uznávají a jakou váhu přitom přikládají vzdělání, jak si osvojili a jak ovládají český jazyk, ale i svůj rodný jazyk, zda jsou se životem v jiné zemi spokojeni, zda se

setkali s xenofobními projevy a v neposlední řadě to, jak nahlíží na životní styl a způsoby trávení volného času svých rodičů, potažmo prarodičů.

Základní metodou v rámci výzkumné části bude vedení osobních rozhovorů, případně přistoupím k formě vyplnění písemných dotazníků, které budou mít obdobnou strukturu otázek, jako je tomu v případě rozhovoru. Pokud ze strany oslovených respondentů bude patrná ochota ke spolupráci, provedu prvotně samotné šetření prostřednictvím výše zmiňovaných osobních rozhovorů. V případě, že dotazovaní naopak nebudou souhlasit s touto formou šetření, přistoupím k dotazníkovému zjišťování. Výzkum bude prováděn kvalitativně, jelikož je zacílen na menší skupinu respondentů. Samotné šetření bude probíhat u části vietnamských obyvatel žijících ve městě Milevsko a ochotných se výzkumu zúčastnit. Výběr lokality, v níž se výzkumné šetření uskuteční, koresponduje s místem mého trvalého bydliště, kde žiji již od svého narození. Konkrétně bude výzkum proveden u vietnamských osob dvou rozdílných věkových kategorií, z nichž první je skupina dospělých respondentů, druhou tvoří skupina dětí a mladistvých.

Jak jsem již výše uvedla, jednotlivé teoretické části této práce jsou strukturovány tak, aby bylo možné zjistit, zda můj výzkum koresponduje s dosud publikovanými zjištěními a informacemi. Mým dalším cílem je rovněž poukázat na odlišnosti lidí a pokusit se o odstranění předsudků vůči jiným národnostním menšinám, konkrétně vietnamské.

1 Historie a podmínky příchodu Vietnamců do Česka

Vlivem společenských, ideologických, mocenských a politických změn první poloviny 20. století byla počátkem 50. let zahájena migrace vietnamských obyvatel do českých zemí.¹

Prvními Vietnamci, kteří navštívili území Československa, byli s největší pravděpodobností tři vietnamští účastníci druhého kongresu Mezinárodního festivalu studentstva a mládeže, který se uskutečnil roku 1950 v Praze. Všichni tři Vietnamci zde získali stipendium a vystudovali elektrotechnickou fakultu ČVUT, avšak jen jeden z nich uzavřel sňatek s Češkou a stal se tak prvním vietnamským usedlíkem v Československu.²

Za oficiální začátek vietnamské migrace na české území lze však považovat 2. únor roku 1950, kdy došlo k navázání diplomatických vztahů mezi tehdejší Československou socialistickou republikou a Vietnamskou demokratickou republikou. V tomtéž roce došlo i k zahájení oboustranných vztahů mezi těmito dvěma zeměmi, a to za zcela jasným účelem. Československo usilovalo o získání nové pracovní síly a Vietnam, zejména severní, potřeboval své pracovní síly vzdělávat. K příjezdu do Československa byli Vietnamci motivováni především možnostmi získání kvalitního vzdělání, pracovní kvalifikace, zlepšení ekonomické situace i společenského postavení, pokud se vrátí zpět do Vietnamu. Zpočátku mezi příchozími převažovali zejména studenti. Podle nejrůznějších výzkumů žijí někteří z těchto studentů na území Česka až dodnes.³ Skupiny migrujících Vietnamců tedy obecně tvořili převážně studenti a dělníci různých profesních zaměření.⁴ V době vlády komunistického režimu tato migrační vlna stále zesilovala.⁵ Je zajímavé rovněž zmínit, že po roce 1954 byly také do českých dětských domovů přijaty dvě skupiny vietnamských sirotků o celkovém počtu sta dětí. Toto přijetí se uskutečnilo v důsledku bitvy u Dien Bien Phu, kdy nad Francouzi sice Vietnamci zvítězili, avšak boje se neobešly bez oboustranných ztrát na lidských

---

¹ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 80.

² Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 168.

³ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 46-47.

⁴ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 67.

⁵ Srov. LHOŤAN, L. *Rozmanitost proti předsudkům: Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice*. s. 27.

životech. Není tedy divu, že se v tomto případě jednalo především o děti funkcionářů z rodin postižených válkou.⁶ Československá vláda tímto přijetím demonstrovala svoji solidaritu se zemí postiženou válkou.⁷ Roku 1957 se poté na přání vietnamské strany většina těchto dětí vrátila zpět do rodné země. Jen některým z nich bylo umožněno v Československu zůstat a nadále zde studovat.⁸

V průběhu let 1950 až 1989 migrovali Vietnamci do Československé socialistické republiky především na základě dvou vzájemně stvrzených mezinárodních aktů. Prvním z nich bylo uzavření Dohody o vědeckotechnické spolupráci podepsané roku 1956. Druhým pak plnění schválené Dohody o kulturní spolupráci, jež byla podepsána roku 1957, přičemž v roce 1961 byla její platnost prodloužena na dalších pět let. V souladu s touto dohodou k nám přijížděly od poloviny 50. let desítky až stovky studentů ročně, ale ti měli již předem stanoven speciální studijní program. Ve vazbě na jmenovanou Dohodu o vědeckotechnické spolupráci zde koncem 50. let začali rovněž pobývat první vietnamští občané. Jednalo se především o praktikanty, učně či pracovníky, kteří byli finančně v plném rozsahu zabezpečováni československou vládou.⁹

V 60. a 70. letech 20. století byly uzavírány další vzájemné dohody mezi oběma státy. Tehdejší prezident Československé socialistické republiky Gustav Husák poté také roku 1980 navštívil Vietnam. Jelikož se v tomto období některé československé podniky potýkaly s nedostatkem pracovních sil, začala česká vláda přijímat budoucí zaměstnance ze zahraničí, mezi nimi právě i Vietnamce.¹⁰ Vlivem takto uzavřených mezivládních dohod o tzv. vzájemné pomoci začali Vietnamci ve velké míře migrovat do Československa, především koncem 70. let.¹¹ V minulosti se jednalo o desítky přijímaných jedinců, od 70. let však tento počet ročně postupně stoupal až na tisícovky příslušníků vietnamského národa.¹² Oba státy spolu podepsali roku 1973 smlouvu týkající se přijímání studentů i učňů a zájemců o zaměstnání. Mimo to ještě přijížděli

---

⁶ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 47.

⁷ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 168.

⁸ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 47.

⁹ Srov. Tamtéž.

¹⁰ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 104.

¹¹ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 67.

¹² Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 80.

vietnamští obyvatelé ve věkové kategorii 17 až 25 let, a to na základě Dohody o odborné přípravě občanů Vietnamské demokratické republiky v československých organizacích, uzavřené v rámci rozšiřování vzájemné spolupráce. Tato dohoda byla uzavřena 8. dubna 1974.¹³ Z důvodu nárůstu vietnamských přistěhovalců byl proto po roce 1973 schválen státní program, který podporoval jejich studium a zaměstnanost, především v průmyslovém odvětví.¹⁴ Vietnamští pracovníci se vzdělávali zejména v oblasti lehkého strojírenství a lehkého průmyslu, jednalo se převážně o průmysl textilní, obuvnický a potravinářský.¹⁵

Jak z předchozího vyplývá, hlavní migrační vlna Vietnamců do Československé republiky tedy proběhla v letech 1973 až 1990 a představovala cyklické přijímání vietnamských studentů, učňů a dělníků.¹⁶ Nejvyšší nárůst této migrace byl zaznamenán v průběhu let 1979 až 1985, kdy tehdejší československá vláda sjednala s Vietnamem další dohodu, týkající se odborné přípravy a zvyšování kvalifikace Vietnamců v tehdejších československých organizacích. Vláda k tomuto účelu vydala příslib celkem 3500 vietnamským občanům s tím, že vzniklé náklady budou uhrazeny ze strany vietnamské vlády. Na naše území poté i nadále přijížděly skupiny zájemců o studium na středních odborných učilištích s možností praxe a skupiny pro odbornou přípravu praktikantů a stážistů. Celkový počet studentů tehdy dosáhl počtu 32 tisíc.¹⁷

Výše zmiňovaná odborná příprava budoucích vietnamských pracovníků se na území tehdejšího Československa uskutečňovala ve dvou fázích. V prvním stupni se jednalo o studium učebního poměru s navazující praxí, poté následovala příprava v samotných podnicích. Vietnamští učni zde pracovali po dobu sedmi let, v případě stážistů a praktikantů trval pobyt tři až čtyři roky s možností žádosti o jeho prodloužení. Učni byli ihned po příjezdu na československé území podrobeni intenzivnímu kurzu českého jazyka, poté absolvovali závěrečnou zkoušku a nastoupili do středních odborných učilišť, po třech letech do výrobní praxe. Po nástupu do pracovního procesu

---

¹³ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 47.

¹⁴ Srov. LHOŤAN, L. *Rozmanitostí proti předsudkům: Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice*. s. 27.

¹⁵ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 47.

¹⁶ Srov. BROUČEK, S. *Migrace a česká etnologie*. s. 12.

¹⁷ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 47-48.

se jim po dobu třech měsíců dostávalo lekcí českého jazyka, převažovalo však seznamování s pracovním prostředím.¹⁸

Věk příchozích Vietnamců, kteří přijížděli za uplatněním v dělnických profesích, se pohyboval v rozmezí 18 až 40 let. Jednalo se o svobodné či ženaté nebo vdané osoby, bez rodin, s různým vzděláním. Byli rozmístěni po celém československém území, nejvíce však v Praze. Tito pracovníci se vždy ubytovali odděleně od ostatních spolupracovníků, a to ve skupinách, ve kterých organizačně podléhali vietnamskému vedoucímu. Tito zmiňovaní vedoucí se stali prostředníky vyřizujícími záležitosti mezi Vietnamci ve skupině, ale svým způsobem také jejich zaměstnavateli. Pro všechny zde platila určitá omezení, především zákaz samostatných vycházek a omezení styku s opačným pohlavím. V případě studentů museli noví vietnamští stipendisté na území Československa nejprve absolvovat roční jazykovou přípravu v jazykových střediscích a poté následovalo jejich zařazení na vysoké školy. Vietnamská strana vybírala těmto stipendistům studijní obory, především technické, loutkoherecké, ve výjimečných případech se jednalo o studium českého jazyka či literatury na Univerzitě Karlově. Studenti byli ubytováni na kolejích, ovšem za jiných podmínek než jejich čeští spolužáci. Jednalo se stejně jako u osob dělnických profesí například o zákaz styku s jedinci opačného pohlaví. Pokud tento zákaz studenti nerespektovali, následoval okamžitý návrat zpět do rodné země. Hlavním cílem bylo odstranění rušivých elementů bránících studentovi v řádném vzdělávání. K určitému uvolnění zmiňované situace došlo až v 80. letech. V této době mohlo například absolvování vysoké školy s vyznamenáním zajistit vietnamským studentům pobyt v Československu na dalších minimálně šest měsíců po jejich odpromování. Během tohoto půl roku se většinou živilo jako tlumočníci, k čemuž přispívala především jejich vysoká jazyková úroveň, případně jako vedoucí pracovníci ve skupině nově příchozích Vietnamců. Vietnamci se rovněž postupem času stávali stále lépe informovanými o způsobu života a pracovních podmínkách v Československé socialistické republice, a to především od osob vracějících se zpět do své rodné země.¹⁹

Po roce 1982 byl poprvé povolen partnerský vztah dvou Vietnamců, avšak opět s omezením týkajícím se zákazu otěhotnění ženy. Ve druhé polovině 80. let vzrostl

---

¹⁸ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 170.

¹⁹ Srov. Tamtéž. s. 169-172.

počet tzv. interetnických vztahů, kdy se ve větší míře začaly navazovat vztahy především mezi Vietnamcem a Češkou, příp. Slovenkou. V tomto období začala československá strana také stále častěji obsazovat vietnamské dělníky v neatraktivních oborech, pásové výrobě a pomocných pracích, takže se postupem času staly tyto pracovní síly v podstatě nepostradatelnými, protože českoslovenští zaměstnanci se těmto profesím vyhýbali. Vedle toho vietnamská strana v této době také začala prosazovat tendence, kdy bylo možné z Vietnamu vycestovat pouze za úplaty.²⁰

Je nutné konstatovat, že dostupné prameny se zcela neshodují na přesných počtech vietnamských obyvatel celkově pobývajících na našem území. Podle kvalifikovaných odhadů se lze bavit zhruba o počtu 30 tisíc Vietnamců v období do konce 80. let 20. století.²¹ Jiný zdroj oficiálně uvádí do roku 1989 pobyt cca 30 až 35 tisíc příslušníků vietnamského národa, z nichž dvě třetiny byly zaměstnány v dělnických profesích. Záznamy o těchto osobách je možné nalézt ve sbornících Etnologického ústavu AV ČR.²² Po skončení komunistického režimu se vláda snažila počty vietnamských přistěhovalců snižovat, což se do jisté míry i dařilo, a původní počet vietnamských obyvatel začal postupně klesat.²³ V roce 1991 se u nás v rámci sčítání obyvatel ke své národnosti přihlásilo nakonec pouze 421 Vietnamců, kteří zde měli buď trvalý pobyt, nebo dokonce i československé občanství. Po uplynutí čtyř let, tedy v roce 1995, se toto číslo zvýšilo na 10 tisíc vietnamských obyvatel pobývajících na území Česka.²⁴ Mimo to však často docházelo také k nelegálním příchodům Vietnamců na české území, a to zejména z Německa, kde nebyli přítomnosti této etnické skupiny nakloněni a pokoušeli se vietnamskou populaci vysídlovat.²⁵ Vietnamci se usídlovali v jiných zemích západní Evropy hlavně z důvodu útěku před totalitním komunistickým režimem, v Československu pak především díky možnostem podnikání, zejména obchodováním se zbožím na tržišťích a v oblastech hranic.²⁶

---

²⁰ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice.* s. 171-172.

²¹ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník.* s. 67.

²² Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové).* s. 48.

²³ Srov. LHOŤAN, L. *Rozmanitostí proti předsudkům: Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice.* s. 27-28.

²⁴ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník.* s. 67.

²⁵ Srov. LHOŤAN, L. *Rozmanitostí proti předsudkům: Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice.* s. 27-28.

²⁶ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník.* s. 67.

Vzhledem k těmto skutečnostem postupně přistěhovalectví stále sílilo a v roce 2012 se počet Vietnamců na území Česka pohyboval mezi 50 až 60 tisíci jedinci. Téhož roku také Vietnamci usilovali o získání statusu národnostní menšiny, jelikož s jeho získáním byl spojen nárok na státní dotace na podporu národnostních menšin, český stát však vydání statusu odmítl.²⁷ Přes všechny tyto výše uvedené údaje se ale obecně odhaduje, že na našem území v současné době stabilně žije v průměru více než 30 tisíc Vietnamců.²⁸

Závěrem lze říci, že vietnamská imigrace se formovala od samého počátku příchodu Vietnamců na území Československa až do současné doby, ale její průběh se značně měnil. Do roku 1989 byla ryze organizovanou záležitostí, a to ve vazbě na vládní dohody uzavřené mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou. Imigrace byla tedy omezena výhradně na pracovní a učební pobyty. Od počátku 90. let minulého století se imigrace uskutečňovala především také z důvodu sloučení rodin. V letech 2000 až 2008, v době konjunktury, Vietnamci migrovali do českých továren jako tzv. agenturní pracovníci, tedy za práci. V současné době imigrace stále přetrvává kvůli potřebě slučování rodinných příslušníků, neopomenutelné jsou i důvody ekonomické a studijní. Je tedy patrné, že imigrují jak Vietnamci s vazbami na rodinné příslušníky, tak i ti, kteří zde žádné vazby nemají.²⁹

---

²⁷ Srov. LHOŤAN, L. *Rozmanitostí proti předsudkům: Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice*. s. 27-28.

²⁸ Srov. ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 67.

²⁹ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 80.

2 Jazyková situace Vietnamců

2.1 Vietnamský jazyk a písmo

Rodným jazykem převážné většiny Vietnamců je bezesporu vietnamština, která je označována také jako *kinh*. Vietnamsky se hovoří na téměř celém území Vietnamu, pouze v některých horských oblastech se lidé dorozumívají vlastními jazyky, ale vietnamsky se učí. Lze tedy téměř s jistotou říci, že každý Vietnamec hovoří a rozumí vietnamštině.³⁰

Slovník vietnamského jazyka je ve svém základu čínského původu, stejně jako je tomu u dalších dálněvýchodních jazyků, kterými jsou například korejština a japonština. Postupem času se však čínské termíny a výrazy z hlediska formy vietnamizovaly, přičemž došlo k jejich plné integraci do vietnamského národního jazyka.³¹

Ve vietnamském jazyce především záleží na správné intonaci slov, čímž je vyjádřen také jejich správný význam. Intonace je v textu označována pomocí značek umístěvaných nad či pod jednotlivá písmena. Některá písmena jsou ještě pro upřesnění doplněna přídatnými symboly. Pokud ale cizinec, který se vypraví do Vietnamu, neovládá vietnamštinu, na vyhledávaných turistických místech se bez problému dorozumí anglicky. Je nutné zmínit, že mnozí vysoce postavení politici, úspěšní lékaři, vědci a podnikatelé se mnohdy domluví i česky, a to z důvodu studií absolvovaných v bývalém Československu.³²

Původní vietnamské písmo je označováno slůvkem *nom* a je v podstatě čínskou transkripcí vietnamštiny. Toto písmo vzniklo na základě čínských ideogramů před několika staletími. Z tohoto důvodu existovaly až do 20. století dva paralelní druhy literatury, která byla publikována jak v čínštině, tak v *nom*.³³

„Od 17. století vypracovávali francouzští misionáři fonetickou transkripci vietnamštiny s použitím latinské abecedy a toto romanizované písmo, Quoc Ngu, se

---

³⁰ Srov. STUDÍK, P. - TEPLÍK, T. *Vietnam: země rozmachu - země příležitostí*. s. 26.

³¹ Srov. Tamtéž.

³² Srov. KOUDELKA, V. *Vietnam: Země rýže a hor*. s. 148.

³³ Srov. STUDÍK, P. - TEPLÍK, T. *Vietnam: země rozmachu - země příležitostí*. s. 26.

široce rozšířilo ve 20. století.“³⁴ Postupem času výše jmenované romanizované písmo nahradilo *nom* i psaní v čínském jazyce. Příčinou jeho rozšíření a následného rozmachu bylo v prvopočátku šíření katolicismu, posléze plnilo úlohu rychlého šíření nacionálních a revolučních myšlenek a směrů.³⁵

Vietnamština se jako celek následně začala obohacovat a modernizovat až do úrovně vytvoření komplexního slovníku, který obsahuje vědecké, technické i společenské oblasti.³⁶

2.2 Osvojování českého jazyka Vietnamci

Osvojování českého jazyka jakožto cizího jazyka je pro Vietnamce obtížné a přináší stejně jako ostatním cizincům problémy především z hlediska gramatiky a výslovnosti. Český jazyk se řadí mezi flektivní jazyky, což znamená, že se v něm gramatické funkce vyjadřují pomocí skloňování a časování. Oproti tomu vietnamský jazyk spadá mezi jazyky izolační (analytické), fungující na bázi jednoslabičných významových jednotek, které mohou, ale také nemusí odpovídat českým slovům. Významy českých slov se rozlišují pomocí šesti intonačních tónů a veškeré gramatické funkce se vyjadřují v rámci slovosledu. Tato výrazová odlišnost vede Vietnamce při osvojování českého jazyka k mnoha odchylkám od norem, které přímo vycházejí z vietnamštiny.³⁷ Ve vietnamštině totiž neexistují některé české hlásky, kterými jsou například „c, d', ř, š, ž“. Velkým problémem jsou rovněž souhláskové shluky, neboť Vietnamci mají tendence k jejich redukci. Příkladem takového zkracování může být slovo „dneska“, které bude Vietnamec formulovat jako „neska“. Vietnamský jazyk navíc zná pouze pět z českých souhlásek, proto jsou těmito jedinci mnohdy nahrazovány jinými souhláskami, například slovo „tisíc“ je zaměněno za „tisít“. Další výraznou jazykovou odchylkou je již výše zmiňované časování a skloňování, neboť ve vietnamštině existuje pouze jeden tvar slovesa, který se zpravidla nemění. Z těchto důvodů mají někteří Vietnamci sklony k řazení slov po vzoru vietnamských vět téměř bez použití gramatiky, anebo s jejím použitím ve velmi omezené míře. Proto často vypouštějí spony („on učitel“), případně je nahrazují vietnamským použitím slovesa „*míti*“ („*mám tři let tady*“), popřípadě

³⁴ STUDÍK, P. - TEPLÍK, T. *Vietnam: země rozmachu - země příležitostí*. s. 26.

³⁵ Srov. Tamtéž.

³⁶ Srov. Tamtéž.

³⁷ Srov. KOMERS, P. - SLEZÁKOVÁ, J. *Čeští Vietnamci mezi dvěma jazyky*. [online].

vyjadřují čas pomocí příslovce *beze* změny slovesa („*taky sem tady předtím tak chodit do školy*“). Podobných odchylek od českého jazyka je mnohem více.³⁸

2.3 Jazyková situace vietnamské komunity v Čechách

Obecně platí, že cizinci, kteří se hodlají trvale usadit na území jakéhokoli jiného státu, by se měli naučit řeči příslušného majoritního národa. Vietnamci jsou hned po Slovácích a Ukrajincích nejpočetnější etnickou skupinou obývající Česko, ale ne všichni tito usídlenci českým jazykem hovoří.³⁹ Právě český jazyk je jednou z výrazných bariér mezi Čechy a Vietnamci žijícími v České republice. Jeden z výzkumů prováděný právě k otázkám jazykové bariéry poukázal na skutečnost, že respondenti, kteří hodnotí svou znalost českého jazyka na výbornou, pocházejí z mladé generace a jejich věkový průměr se pohybuje kolem dvaceti let. Jedná se o respondenty, kteří přišli do Česka v útlém věku anebo se zde přímo narodili. V obou případech absolvovali český školní systém.⁴⁰ Nelze v této souvislosti opomenout fakt, že existují vietnamští studenti vysokých škol, kteří píšou své práce v českém jazyce na vysoké gramatické a slohové úrovni. Čeští čtenáři se s těmito pracemi měli možnost setkat od března roku 2008, kdy si tři vietnamské slečny žijící na různých místech České republiky založily blogy na serveru IDnes, kam psaly výhradně českým jazykem, a to zcela bezchybně.⁴¹ Oproti tomu starší generace Vietnamců je na tom obecně se znalostmi češtiny o poznání hůře, a to i za předpokladu, že mnozí absolvovali povinný kurz výuky českého jazyka.⁴² Mimo to se stále častěji setkáváme i s Vietnamci, kteří ovládají pouze svůj rodný jazyk, tedy vietnamštinu, a česky nerozumějí ani neumějí hovořit vůbec. Tato skutečnost pramení z výrazného nárůstu počtu jedinců vietnamské komunity, ke kterému u nás v posledních letech dochází, a to především z důvodu vzrůstajícího zájmu o vietnamskou pracovní sílu v českých podnicích. Jelikož tito

---

³⁸ Srov. KOMERS, P. – SLEZÁKOVÁ, J. *Čeští Vietnamci mezi dvěma jazyky*. [online].

³⁹ Srov. BAREŠOVÁ, I. (ed.). *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. s. 21-22.

⁴⁰ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 53-54.

⁴¹ Srov. BAREŠOVÁ, I. (ed.). *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. s. 21-22.

⁴² Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 53-54.

zmiňování Vietnamci k vykonávání přidělené práce v podstatě nepotřebují zvládat český jazyk, jsou převážně monolingvní, tedy rozumějí a mluví pouze vietnamsky.⁴³

Z obecného hlediska je nutné si uvědomit, že v každé komunitě se nacházejí jedinci, tedy v našem případě Vietnamci, u nichž je možné vysledovat značné individuální rozdíly zejména v otázkách míry kontaktu a ochoty zapojit se do většinové české společnosti. Zmiňované aspekty jsou poměrně úzce vázány právě na znalost příslušného jazyka. Pokud jedinec ve větší míře nerozumí českému jazyku, je odkázán na pomoc různých zprostředkovatelů, například tlumočnicků. V opačném případě, pokud Vietnamec rozumí a umí hovořit česky, je v tomto ohledu zcela nezávislou osobou.⁴⁴

První Vietnamci, kteří začali přijíždět v padesátých letech 20. století, byli především studenti, kteří před zahájením vlastního studia prošli určitým jazykovým kurzem, jež byl však plně systematizován až od roku 1974. Od tohoto zmiňovaného roku se všichni studenti, kteří se chystali vycestovat na území ČSSR, vyučovali po dobu jednoho roku českému jazyku v Hanoji a po příjezdu na naše území ještě po stejnou dobu i zde. Problémem bylo, že k nám od této doby přijíždělo každoročně mnohem více Vietnamců, než tomu bylo kdykoli předtím (cca 150 studentů ročně), a proto bylo nutné výuku českého jazyka zkrátit na povinné tříměsíční kurzy v jazykových střediscích. Postupem času se pak ještě pořádaly obdobné tříměsíční kurzy pro nově přicestovalé vietnamské zaměstnance. Do roku 1989 se tedy všichni příchozí Vietnamci povinně učili českému jazyku, patrně však byly značné rozdíly mezi jeho znalostmi především v porovnání mezi studenty a zájemci o dělnické profese. V důsledku změn nastalých po roce 1989 se mnozí Vietnamci začali vracet zpět do Vietnamu a v následujících letech přijížděli na naše území již pouze individuálně. Ti, kteří se do Vietnamu nevrátili nebo využili možnosti návratu na naše území, položili základy nové vietnamské komunity v Česku. Postupně za nimi přijíždělo příbuzenstvo, zejména manželky, rodiče nebo sourozenci, ale i někteří známí, kteří se zde začali věnovat obchodu. Je tedy nutno zmínit, že tito noví příchozí obchodníci již neprošli dříve vyžadovanou jazykovou přípravou. I z tohoto důvodu můžeme příliv Vietnamců na naše území do dvou etap, tj. na první a druhou přistěhovaleckou vlnu. Avšak jejich děti zde již začaly chodit do českých školek a škol a mnohdy měly i české chůvy, je tedy zřejmé, že si český

---

⁴³ Srov. BAREŠOVÁ, I. (ed.). *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. s. 21-22.

⁴⁴ Srov. KOMERS, P. - SLEZÁKOVÁ, J. *Čeští Vietnamci mezi dvěma jazyky*. [online].

jazyk osvojily zcela přirozeně jako svůj druhý jazyk nebo mnohdy i jako jazyk první, který používaly při komunikaci se svými vrstevníky.⁴⁵

Po roce 2000 začali do České republiky přijíždět vietnamští dělníci, kteří v současné době tvoří jednu třetinu vietnamské komunity u nás. Tito zmiňovaní jedinci sice mají možnost navštěvovat nabízené kurzy českého jazyka, avšak jejich motivace naučit se česky je malá, ne-li nulová, protože nemají příliš velké ambice pro trvalé setrvání v Česku.⁴⁶

Závěrem lze tedy konstatovat, že jazyková gramotnost Vietnamců v Česku je různorodá a zcela individuální, přičemž se můžeme setkat s jedinci bez znalosti českého jazyka, ale i s těmi, kteří si tento jazyk dokonale osvojili. Úplného osvojení češtiny dosáhly zejména osoby, které zde navštěvovaly české školky a školy. Tyto děti, dnes již většinou dospělí, umějí často lépe česky než vietnamsky. Na přelomu let 2007 - 2008 studovalo na českých školách více než 5500 vietnamských dětí a mladistvých, z čehož vyplývá, že téměř desetina Vietnamců obývajících naše území ovládá český jazyk na stejné úrovni jako vietnamštinu, v mnoha případech i o mnoho lépe.⁴⁷ Oproti tomu je ale otázkou, zda si Vietnamci žijící u nás vůbec zachovávají znalost svého rodného vietnamského jazyka. Obecně je totiž uváděno, že většina dětí narozených v Česku vietnamštinu řádně neovládá a jejich rodiče jsou natolik pracovně zaneprázdnění, že mnohdy nemají čas je svému rodnému jazyku naučit.⁴⁸

---

⁴⁵ Srov. KOMERS, P. - SLEZÁKOVÁ, J. *Čeští Vietnamci mezi dvěma jazyky*. [online].

⁴⁶ Srov. Tamtéž.

⁴⁷ Srov. Tamtéž.

⁴⁸ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 54.

3 Kultura

Národ Vietnamců klade důraz na dodržování tradic a morálních zásad a je známý svou hrdostí na vlastní statečnost. Tato hrdost má své kořeny v historii, kdy se vietnamský národ ubránil před největší říší, která kdy existovala – před říší Velikého Chána.⁴⁹

Vietnamská kultura, především umění, však obecně vlivem různých historických událostí nevychází vždy z původních kulturních kořenů národa. Není tedy divu, že současnou kulturu ve Vietnamu představuje socialistické umění s prvky válečných vzpomínek, čínského vlivu a buddhistického náboženství z minulých století. Jediné, co se z původního vietnamského umění dochovalo, jsou tradiční malby na obroubeném hedvábí, divadla různých žánrů – například zpívané a taneční, loutkářství, tanec, lakované a keramické výrobky. Tyto dochované umělecké předměty lze vidět pouze v muzeích a divadlech ve Vietnamu, a to konkrétně v Hanoji a Ho Či Minově Městě.⁵⁰

Vietnamci jsou velice pracovití, neústupní a hrdí lidé a mimo to mají velice rádi legraci a smích. Cizinci pocházející ze Západu mají mnohdy problémy tuto kulturu pochopit. Vietnamci hluboce respektují rodinné i jiné tradice a odráží ve svých životech principy konfucianismu. Na druhou stranu nutno říci, že Vietnamci neradi ustupují a raději použijí taktiku a vychytralost, aby dosáhli toho, co chtějí. Starší vietnamské generace byly vychovány k sebekázni a umírněnosti a pro většinu z nich je konzumní společnost jednadvacátého století takřka cizí. Oproti nim mladší generace je úspěšná a nepreferuje konzervativní struktury zavedené komunisty.⁵¹

Pro vietnamskou kulturu je velice důležité oslovení. Nevhodné oslovení může znamenat až silně hrubou urážku a neúctu. Hlavními faktory pro vhodné oslovení je věk a společenské postavení. Stejně tak jako správné oslovení je důležité mít „velkou tvář“. Tento výraz znamená prestiž, která je pro Vietnamce opravdu důležitá. Lze uvést příklad chudé vietnamské rodiny, která uspořádala mohutnou svatební oslavu a zadlužila se tak jen proto, aby se mohla předvést množstvím peněz a získat již zmiňovanou tvář. Ztráta této tváře by pro rodinu znamenala větší potupu než splácení vypůjčených financí. Obecně by se proto měli mít cizinci při jednání s vietnamskými

---

⁴⁹ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*, s. 100.

⁵⁰ Srov. KOUDELKA, V. *Vietnam: Země rýže a hor*, s. 148-149.

⁵¹ Srov. STEWART, I. - ATKINSON, B. - HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*, s. 437.

obyvateli na pozoru, měli by respektovat jedinečnost cizí kultury a neztrácet úctu k druhým. V opačném případě by mohli v očích Vietnamců „ztratit tvář“ a ukončit tak šance na vzájemné porozumění.⁵²

3.1 Rodina, mezigenerační a mezilidské vztahy

Součástí vietnamské kultury jsou bezesporu hodnoty, které jsou pro vietnamský národ nesmírně důležité. Jednou z nejdůležitějších hodnot je rodina, na kterou klade důraz také konfuciánství, o němž je pojednáváno níže.⁵³

Jedno z vietnamských úsloví praví: „*Mužův příkaz neznamená tolik jako ženin gong*“. Přestože kdysi dávno určilo konfuciánství muže jako hlavu rodiny, toto výše uvedené úsloví dokazuje, že tomu tak úplně není. V tradičním Vietnamu měla žena významnější společenské postavení než muž, a to z důvodu vykonávání mnoha důležitých prací, které významně přispívaly do celkového rodinného rozpočtu.⁵⁴ Oproti tomu v dnešní době, kdy bývá v českých rodinách „hlavou rodiny“ otec, má totožné postavení muž i v rodinách vietnamských. Žena je naopak vyzdvihována spíše jen v zaměstnání, v souvislosti s tím je k ní chován obdiv, a proto se také často uplatňuje ve firmách ve vysokých funkcích.⁵⁵

V současnosti ve vietnamské rodině o důležitých událostech většinou rozhoduje jak žena, tak muž, který by měl mít, alespoň formálně, poslední slovo. Vietnamské ženy žijící se svými manžely v Česku však nemají tak vysoké postavení jako je tomu v jejich rodné zemi. Ve většině případů při odchodu z Vietnamu do Evropy o místě nového domova proto rozhodují muži a ženy je pouze následují. Tyto ženy zde provozují živnost společně se svým mužem, dále se ale musí postarat ještě o chod domácnosti a výchovu dětí.⁵⁶

Obecně při pohledu na vietnamskou rodinu a konkrétní postavení jejích členů lze tedy říci, že bývá patriarchální, tzn. založená na pravidle, kdy v jejím čele stojí muž,

---

⁵² Srov. STEWART, I. – ATKINSON, B. - HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*. s. 437- 438.

⁵³ Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kultí: menšiny v ČR : metodická příručka pro základní školy*. s. 108.

⁵⁴ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 194.

⁵⁵ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 49.

⁵⁶ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 194.

respektive otec.⁵⁷ Za tímto vůdčím postavením muže v rodině stojí stále přetrvávající vliv výše zmiňovaného konfuciánství.⁵⁸ „V tomto ohledu však proti konfuciánství na území Vietnamu působí poměrně silné tradice obdivu ženy a matriarchální kultury. Společenské klišé však zachovává roli hlavy rodiny jako roli mužskou. V praxi tomu však zdaleka tak není, což platí i o postavení žen například v řídicích pozicích vietnamských podniků a jiných vysokých funkcích.“⁵⁹

„I když je role hlavy rodiny tradičně – právě podle konfuciánských měřítek – rolí mužskou, na rozdíl od Číny se vietnamské ženy těšily vždy relativně dobrému postavení ve společnosti.“⁶⁰

Jedním z velkých rozdílů mezi Vietnamci a Čechy je náhled na rodinné vztahy. Vietnamce překvapuje, že Češi pod pojem rodina zahrnují většinou pouze vztahy mezi rodiči a dětmi, někdy i prarodiči a vnuky, ale jen zřídka do rodiny řadí své bratrance, sestřenice, tety a strýce. Ve Vietnamu je tomu právě naopak. Rovněž se pozastavují nad skutečností, že Češi obecně málo navštěvují ostatní příbuzné, někdy dokonce méně než své známé, což je ve vietnamské kultuře nevídané.⁶¹

Negativně jsou ve vietnamské populaci vnímány rozvody. Rozvodovost Vietnamců se sice v Česku objevuje, ale dochází k ní pouze tehdy, pokud ve vztahu nejsou žádní potomci. Pokud se vietnamská žena stane obětí domácího násilí a rozhodne se od svého násilnického manžela odejít, její okolí jí tento záměr neschvaluje. Vietnamky takového násilí mnohdy snášejí kvůli svým dětem z důvodu udržení stability a zázemí rodiny. Zde je patrný prvek sebeobětování se. Vietnamští muži mívají sklony k násilnému chování zejména z důvodu frustrace z obtížných životních podmínek, sociální izolace, namáhavé práce nebo strachu z nezajištění své rodiny.⁶²

Zajímavé je také zmínit skutečnost, že ve Vietnamu respektuje vietnamská manželka svému muži „milenu“, a dokonce se s výdaji s tím spojenými počítá i v rodinném rozpočtu. U Vietnamců žijících v Česku se s „milenkami“ sice ve finančním rozpočtu nepočítá, přesto však řada vietnamských mužů udržuje milenecký

---

⁵⁷ Srov. LHOŤAN, L. *Rozmanitostí proti předsudkům: Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice*. s. 40.

⁵⁸ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 100.

⁵⁹ Tamtéž. s. 100 - 101.

⁶⁰ BODNÁROVÁ, D. *Multi kulti: menšiny v ČR : metodická příručka pro základní školy*. s. 108.

⁶¹ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 89.

⁶² Srov. LHOŤAN, L. *Rozmanitostí proti předsudkům: Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice*. s. 40.

poměr, a to především v rámci minority. Vietnamci argumentují slovy: „*Co oči nevidí, srdce nebolí*“.⁶³

V důsledku rozdílného začleňování vietnamských rodičů a jejich dětí do české společnosti dochází často ke konfliktům týkajícím se odlišného vnímání původu, domova a rodinné pospolitosti. Příkladem konfliktu mezi rodiči a dětmi, které se narodily na našem území, je řeč. Vietnamští rodiče si často stěžují, že jejich děti odmítají mluvit vietnamským jazykem a dorozumívají se pouze česky. Naproti tomu hlavním důvodem, kdy děti v rodině přeci jen mluví vietnamsky, je skutečnost, že jejich rodiče neovládají český jazyk a tudíž by se s nimi jinak nedomluvíly.⁶⁴

Dalším typickým příkladem mezigeneračních konfliktů je snaha o osamostatnění se v období dospívání, kdy čerstvě plnoletá vietnamská mládež touží po vlastním bydlení, jako je to běžné u majority, u níž často brzy nastupuje generační separace. Evropský státní systém totiž zahrnuje nejrůznější pojištění, například sociální a důchodové, a rodiče se proto v určitém věku zbavují zodpovědnosti za dospělé členy své rodiny. Tradiční povinností Vietnamců je naopak se co nejlépe postarat o své děti, ale i prarodiče, protože Vietnamská socialistická republika neposkytuje sociální zabezpečení ve stáří apod.⁶⁵

3.2 Vzdělávání

Ve vietnamské kultuře má vysoký význam také vzdělání. Přestože v historii Vietnamu nebyli učitelé dobře materiálně ohodnoceni, Vietnamci si učitelů a vzdělaných lidí obecně velice vážili a učitelé se proto těšili velmi dobrému společenskému postavení, což platí až do současné doby. Když skončila druhá světová válka, začalo se ve Vietnamské demokratické republice a Jižním Vietnamu dbát na gramotnost. Zásadní roli v odstraňování negramotnosti hráli právě učitelé, kteří šířili znalosti navzdory nedostatku učebních pomůcek, čehož si vietnamská společnost byla vědoma, a proto se k nim chovala se značným respektem.⁶⁶

---

⁶³ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 195.

⁶⁴ Srov. Tamtéž.

⁶⁵ Srov. Tamtéž. s. 195-196.

⁶⁶ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 88.

Vietnamské páry vedle společného podnikání věnují velké úsilí i zabezpečení svých dětí, a proto kladou značný důraz na jejich vzdělání. Právě i z tohoto důvodu většinu času věnují práci, aby svým dětem dopřáli nejlepší vzdělání a mohli jim pořídit nejrůznější vymoženosti, oblečením počínaje, aby poté lépe zapadly do školního kolektivu.⁶⁷ Je zvykem, že alespoň jedno dítě z rodiny by se mělo věnovat studiu, a to i v případě, že by na to měla rodina poskytnout veškeré své finanční prostředky.⁶⁸

3.3 Vietnamská kuchyně

Při studiu vietnamské kultury nelze opomenout jedno z největších lákadel pro zahraniční turisty, a to tradiční vietnamskou kuchyni. Právě Vietnam se může pochlubit tradičními národními jídlami, kterých je přesně pět set, a jsou zcela odlišná od pokrmů okolních zemí. Vietnamská kuchyně vychází původně z asijské kuchyně, její jídla jsou velice zajímavá a žádaná. Jelikož se Vietnam dá charakterizovat jako „země rýže a hor“ a nachází se při pobřeží Jihočínského moře, není divu, že jsou součástí národních jídel především ryby, krabi, garnáti a různé druhy masa, jako například kuřecí, krysí, psi, hadí či kozí. Tradiční přílohou bývá samozřejmě rýže a rýžové nudle se spoustou zeleniny, bambusových výhonků, řas, hyacintů a tropického ovoce.⁶⁹

Vietnamci přicházející do Evropy zpravidla nekonzumují mléčné výrobky, protože na ně nejsou zvyklí, mají z nich zažívací potíže, a dokonce jim i páchnou. Po několika měsících strávených v evropských zemích si však mnozí z nich na mléko a výrobky z něho vyrobené nakonec zvyknou.⁷⁰

Vietnamci jedí převážně „hůlkami“, a proto je zcela běžné, že v jejich restauracích nejsou k dispozici příbory, ale pouze zmiňované „hůlky“ neboli „tyčinky“. Vzhledem k tomu, že se mezi hlavní surovinu vietnamského jídelníčku řadí právě rýže, je konzumace této potraviny jídelními tyčinkami velice obtížná. S největší pravděpodobností tak zrnka rýže několikrát z hůlek vypadnou a zašpiní ubrus. Přestože v Čechách bychom to považovali za nehodu, ve Vietnamu je zašpiněný ubrus známkou

---

⁶⁷ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 195.

⁶⁸ Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kultí: menšiny v ČR : metodická příručka pro základní školy*. s. 108.

⁶⁹ Srov. KOUDELKA, V. *Vietnam: Země rýže a hor*. s. 148-158.

⁷⁰ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 88-89.

dobrého jídla a spokojených hostů. Typický Čech většinou v restauraci sní objednanou porci a dává tím najevo, že mu chutnalo, oproti tomu Vietnamec nechá na talíři kousek své porce, aby bylo všem zřejmé, že porce byla adekvátní jeho hladu a je již sytý. Pokud by Vietnamec svou porci snědl, personál by to vyhodnotil negativně, a to tak, že host měl malou porci a je stále hladový. Vietnamci si tento zmiňovaný zvyk přinesli i do Evropy, a tak není divu, že mnohdy vzniká určité napětí mezi vietnamským hostem a evropským hostitelem.⁷¹

Evropany také může zarazit poněkud odlišné chování Vietnamců v průběhu stolování. Asijský styl stolování se vyznačuje hlasitým mlaskáním a žvýkáním při konzumaci jídla, a to nejen doma, ale i v restauracích.⁷² Toto mlaskání není v žádném případě v rozporu s vietnamskou společenskou etiketou, ba naopak, je to pocta výtečnému pokrmu. Pokud Vietnamec dokončí jeho konzumaci, s největší pravděpodobností bude následovat hlasité řihnutí, které jednak odlehčí jeho trávicímu traktu, především jde ale o pochvalu dobrého jídla navenek.⁷³

Vietnamci konzumují jídlo obecně velmi pomalu, probíhá debata a všichni zúčastnění se snaží současně relaxovat. Rychle snědený pokrm totiž spadá podle názoru Vietnamců do kategorie náročných fyzických úkonů, u kterých se lidé dosti potí a ubývá jim tak tělních tekutin. Tento názor koresponduje s tím, že ve Vietnamu panují obecně vysoké teploty (v průměru cca 30 stupňů Celsia) a vysoká vlhkost vzduchu, a proto veškeré úkony, včetně náročné fyzické práce, jsou Vietnamci ve své rodné zemi zvyklí vykonávat vždy pomalu. Posledním chodem bývá polévka, která doplní tělní tekutiny a potřebné soli.⁷⁴

Mezi tradice, jež Vietnamci zachovávají na území Česka, můžeme zařadit například i všechny činnosti, které jsou spojeny se samotnou přípravou jídla. V tomto směru jsou Vietnamci velice precizní, přípravě jídel věnují většinou dvě až tři hodiny. U hotových pokrmů se schází celá rodina, která hostinu vnímá jako příležitost k řešení nejrůznějších záležitostí týkajících se především obchodu, domácnosti a vzdělání dětí.⁷⁵

---

⁷¹ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 88-89.

⁷² Srov. KOUDELKA, V. *Vietnam: Země rýže a hor*. s. 159.

⁷³ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 88-89.

⁷⁴ Srov. Tamtéž.

⁷⁵ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: C[my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 103.

V rámci přístupu ke stolování můžeme zaznamenat značné mezigenerační rozdíly. Lze je jednoduše ilustrovat na rodinné večeři, při které se sešli rodiče, prarodiče i děti. Babička, která měla na území Česka zařízený roční pobyt, se před večeří uklonila směrem k oltáři, poděkovala za nadcházející pokrm a držela se tradičního vietnamského stolování. Rodiče za večeří neděkovali, ale alespoň konzumovali tradiční vietnamské jídlo jídelními hůlkami, zatímco děti jedly pokrm lžící a ještě si povzdechly, že by si raději daly knedlíky.⁷⁶

Závěrem lze říci, že tradiční vietnamská kuchyně je jednou z nejzdravějších kuchyní na světě, a to především právě díky rýži, která je základem všech připravovaných jídel. Dalším důvodem je kombinace různých druhů masa s různými druhy zeleniny. Typický vietnamský pokrm zahrnuje polévku, dušenou rýži, maso či rybu a vegetariánské jídlo. Naproti tomu však nacházíme zásadní rozdíl ve způsobu stravování u Vietnamců, kteří mají na území naší republiky svou rodinu, v porovnání s Vietnamci, kteří zde žijí sami. V prvním případě připravuje jídlo žena – manželka nebo matka, která také rozhoduje o jídelníčku rodiny. Pokud zde žije muž sám, obvykle se stravuje nepravidelně a nezdravě.⁷⁷

3.4 Náboženství

Ačkoliv se Vietnamci obecně dokáží poměrně rychle adaptovat na naše podmínky, mnohé své kulturní zvyky neopouštějí a praktikují je i zde. Jedná se především o zvyky vycházející z dávných čínských tradic a indické kultury. Ve Vietnamu například od sebe nejsou jednotlivá náboženství striktně oddělena, nýbrž se vzájemně prolínají.⁷⁸ Náboženské vyznání vietnamského národa je poměrně pestré, protože zde religiozita byla ovlivněna především kombinovaným působením tří tradičních asijských myšlenkových směrů, a to buddhismu, konfucianismu a taoismu, jejichž společným rysem je uctívání jistého absolutního a všezahrnujícího principu, který ani nemusí být chápán nutně jako božstvo.⁷⁹ V posledních staletích však Vietnam ovlivnily i jiné náboženské proudy, a to zejména hinduismus, islám, křesťanství a théravadový

---

⁷⁶ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 195.

⁷⁷ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 70.

⁷⁸ Srov. CERME. *Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití*. [online].

⁷⁹ Srov. STUDÍK, P. - TEPLÍK, T. *Vietnam: země rozmachu - země příležitostí*. s. 23.

buddhismus.⁸⁰ Z hlediska křesťanství se jedná zejména o rozšíření katolicismu, islám se vyskytuje ve velmi omezené míře.⁸¹

Za zakladatele buddhismu jako jednoho z hlavních náboženských směrů je považován Buddha neboli Probuzený či Osvícený. Buddhismus se dostal na území Vietnamu v prvních stoletích našeho letopočtu a svého vrcholného vlivu dosáhl v 11. století za vlády dynastie *Ly*. Z tohoto století pochází řada vietnamských náboženských a architektonických památek, mezi které řadíme například pagody a temply. Koncem 14. století začal být vůdčí vliv buddhismu oslabován. I přesto je jeho mimořádný význam ve Vietnamu zachován až do současnosti. Buddhisté jsou nejpočetnější a nejvýznamnější skupinou, která představuje 58 % z počtu obyvatelstva Vietnamu.⁸²

Směr čínského myšlení zvaný konfucianismus se do Vietnamu dostal v raných obdobích čínské nadvlády. Je založen především na uplatňování systému ctností, jako je obětavost, uctivost, zdvořilost a věrnost rodině i pánovi. Tento systém vede k vytvoření stabilní mírové společnosti, která je organizována na principech patriarchální rodiny, ve které má každý své místo předem určené. Vládcí z raného období dynastie *Le* si tento směr vybrali a prosazovali jej. Je zřejmé, že i tento náboženský směr zanechal ve Vietnamu řadu tradic a památek. Ještě donedávna bylo povinností vietnamské duchovní elity absolvovat zkoušku ze znalostí konfuciánských spisů. Nelze opomenout také vliv taoismu, který údajně založil čínský myslitel Lao-c'.⁸³

Oproti tomu se v 17. století vlivem portugalských, španělských a francouzských misionářů dostal do Vietnamu katolicismus. Již v roce 1659 byl za působení papeže Alexandra VII. jmenován pro Vietnam první biskup. S odstupem několika málo let zde byli vysvěceni též první katoličtí kněží. Za nadvlády Francouzů bylo ve Vietnamu vybudováno mnoho katolických kostelů. K římskokatolickému vyznání se ve Vietnamu hlásí cca 10% obyvatel.⁸⁴

Určitým specifikem Vietnamu jsou dále dva náboženské směry, které v historii nabývaly významu sekt. Jedná se o skupinu Hao Hao, jež má úzkou vazbu na buddhismus a hlásí se k ní přibližně 1,5 milionu věřících, a skupinu Cao Dai, která

---

⁸⁰ Srov. CERME. *Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití*. [online].

⁸¹ Srov. STUDÍK, P. - TEPLÍK, T. *Vietnam: země rozmachu - země příležitostí*. s. 23.

⁸² Srov. Tamtéž. s. 23-24.

⁸³ Srov. Tamtéž. s. 23-25.

⁸⁴ Srov. Tamtéž. s. 24-25.

spojuje buddhismus s křesťanstvím a čítá cca 2 miliony vyznavačů. Převážně v oblastech Centrální vrchoviny dominuje rovněž protestantismus (cca 400 tisíc vyznavačů), etničtí Khmerové a Čamové vyznávající především islám. Okrajově se ve Vietnamu lze setkat také s hinduismem, a to převážně díky zbylé indické komunitě v Ho Či Minově Městě, dále s animismem a fetišismem, které vyznávají především etnické skupiny žijící v severní části hor a náhorních rovin.⁸⁵

Byť je mezi samotnými Vietnamci v převažující míře uznáván buddhismus, zároveň všichni vietnamští obyvatelé uctívají své zemřelé příbuzné, jsou tedy vyznavači kultu předků. Duchovní život Vietnamců je neodmyslitelně prostoupen vírou v nadpřirozený svět. Jsou toho názoru, že nadpřirozené jevy ovlivňují jejich osud.⁸⁶

3.5 Vietnamské svátky a slavnosti

Pro vietnamskou kulturu, stejně jako pro tu naši, je typické pořádání různých slavností a slavení svátků.⁸⁷ Tato podkapitola je v převážné míře věnována svátkům a slavnostem, které probíhají v samotném Vietnamu, závěr podkapitoly je v krátkosti věnován situaci slavení svátků v českých poměrech.

S jistotou lze říci, že vietnamské slavnosti jsou velkolepé a dlouhotrvající veselice. Ve vietnamském kalendáři nalezneme mnoho náboženských a kulturních svátků, a proto se téměř každý měsíc setkáme s určitou formou oslav. Některé z nich jsou celonárodní, převážně se však jedná o svátky provinční či vysloveně místní, které se mnohdy týkají pouze určité vesnice nebo konkrétního chrámu. Tradiční vietnamské svátky se ve valné většině řídí lunárním kalendářem převzatých od Číňanů, ale jsou i takové, které probíhají podle instrukcí lokálního stranického výboru. Součástí takovýchto slavností jsou návštěvy chrámů, pokládání obětí k hrobům předků, uctívání bůžků, oblékání se do slavnostních krojů, tanec, průvody a konzumace tradičních jídel.⁸⁸

V měsíci lednu nelze opomenout největší a nejvýznamnější svátek Vietnamu *Tet Nguyen Dan* (zvaný též jen *Tet*), který oznamuje nástup lunárního Nového roku.⁸⁹ O svátku *Tet* lze tvrdit, že je oslavou Vánoc, Nového roku a narozeninami zároveň.

⁸⁵ Srov. STUDÍK, P. - TEPLÍK, T. *Vietnam: země rozmachu - země příležitostí*. s. 24-25.

⁸⁶ Srov. CERME. *Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití*. [online].

⁸⁷ Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kulti: menšiny v ČR: metodická příručka pro základní školy*. s. 109.

⁸⁸ Srov. LINGEA. *Vietnam*. s. 22.

⁸⁹ Srov. Tamtéž.

Tet Nguyen Dan, v překladu svátek prvního dne, zahajuje lunární Nový rok a Vietnamci jej považují za nejvýznamnější datum svého kalendáře. V tento den má narozeniny každý Vietnamec, protože je podle jeho slov opět o rok starší. Svátek *Tet* připadá každý rok na jiné datum a podle našeho gregoriánského kalendáře spadá do období mezi 19. lednem a 20. únorem. První tři dny *Tet* jsou oficiálním státním svátkem, ale většina Vietnamců nepracuje celý týden. Přípravy na jeho oslavy začínají zpravidla již sedm dní předtím, kdy Vietnamci vyzdobují oltáře obětními dary, jež mají zajistit štěstí po celý další rok.⁹⁰ Oslavám tohoto svátku předchází též náročná výzdoba obydlí a obchodů květinami, neodmyslitelným prvkem je též novoroční stromek. V severním Vietnamu jím musí být vždy malá kvetoucí broskvoň nebo kumkvatový stromeček obalený plody, které lze připodobnit k miniaturním mandarinkám. Broskvoň představuje symbol nesmrtelnosti a dlouhověkosti. Barva plodů broskvoní symbolizuje štěstí, krev, oheň a slunce. Vietnamci věří, že květy broskvoně chrání rodinu před zlými duchy. Naproti tomu zelené lístky, bílé květy a oranžové plody kumkvatových stromků symbolizují pokračování života a střídání generací. V jižních oblastech upřednostňují Vietnamci naopak spíše stromky meruněk. V souvislosti s tímto svátkem je spojena také velice zajímavá tradice, při níž se stává povinností každého Vietnamce vstoupit do nového roku očištěn, a to především od dluhů a sporů. Měla by však proběhnout i fyzická očista, která ve většině případů spočívá v návštěvě kadeřníka, ženy koupají děti, uklízejí celý dům či byt a zbavují se nepotřebných věcí.⁹¹ Nový rok by tak měl být vždy zahájen s tzv. čistým stolem. Ve chvíli novoroční půlnoci jsou zapomenuty veškeré problémy z předešlého roku a propukají bujaré oslavy, které doprovází přehlušující zvuk bubnů a dalších nástrojů.⁹² Celou noc jsou v plném proudu pouliční trhy, kde se prodávají především cukrovinky, květiny a lampiony. Slavnostní atmosféru dokreslují také dračí a lví tance, k vidění jsou velkolepé ohňostroje.⁹³ Až na tuto bujarou novoroční oslavu však Vietnamci svátek *Tet* tráví spíše poklidně v kruhu rodiny. Obchody jsou uzavřené a doprava v tento sváteční čas prakticky nefunguje. Oslavy svátku *Tet* jsou pro Vietnamce důležité také proto, neboť věří, že tím ovlivní celý následující rok. Dávají si v tuto dobu velký pozor, aby nebyli neslušní a neprovozovali aktivity, které tzv. probouzejí zlé duchy. Proto se nevěnují činnostem jako je zametání, stříhání, mytí

---

⁹⁰ Srov. STEWART, I. - ATKINSON, B. - HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*. s. 441.

⁹¹ Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kultí: menšiny v ČR : metodická příručka pro základní školy*. s. 109.

⁹² Srov. STEWART, I. - ATKINSON, B. - HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*. s. 441.

⁹³ Srov. LINGEA. *Vietnam*. s. 22.

vlasů, nemělo by se např. nic rozbít apod.⁹⁴ V průběhu svátečních dní jsou opakovaně připravovány speciální pokrmy, konají se sešlosti s příbuznými a známými, kteří si vzájemně předávají dárky. Součástí oslav jsou i modlitby k zesnulým předkům.⁹⁵ Základním pravidlem těchto celkem dvoutýdenních oslav je skutečnost, že rodiny mají být pohromadě. Rodinní příslušníci žijící v zahraničí se proto v tomto období vrací do svého rodného kraje, aby pro všechny Vietnamce tak významné dny strávili se svými nejbližšími.⁹⁶

Již následující únorový měsíc probíhá ve znamení festivalu *Hai Ba Trung*, jehož slavnosti se odehrávají v areálu hanojského chrámu *Hai Ba Trung*. Festival vznikl na počest sester Trungových bojujících proti nadvládě Číňanů.⁹⁷

Vietnamci neznají Svátek matek, ale každý rok v březnu oslavují Mezinárodní den žen. Podobně jako tomu bylo v českých zemích za vlády komunistů, chodí ve své zemi po ulicích s mávátky a vyvěšují vlajky.⁹⁸ V měsících března a dubna probíhají také slavnosti *Voňavé pagody*, kdy se na poutním místě jihozápadně od města Hanoj scházejí lidé, aby se společně pomodlili za úspěšný rok. V tomto období probíhají také tradiční slavnosti kmene M'Nong ve vesnici Ban Don. V rámci těchto tzv. *Sloních závodů* se pořádají mj. koncerty etnické hudby, taneční vystoupení, to vše doprovázené popíjením vína. Další z výčtu slavností je *Thay pagoda festival*, pořádaný rovněž nedaleko Hanoje, probíhá na počest buddhistického mnicha a loutkaře Tu Dao Hanh a hlavním programem této akce jsou vodní loutkové divadlo a veslařské závody.⁹⁹

V období měsíců května a června nelze opomenout svátek narození, osvětlení a skonání Buddhy zvaný *Phat Dan*. Slavnosti probíhají v pagodách a některými městy procházejí procesí lidí.¹⁰⁰

Dalším z významných náboženských svátků je svátek zesnulých, připadající na sedmý den sedmého lunárního měsíce. Rodina v rámci něj připravuje zesnulým různé tradiční pokrmy, aby našli klid a nebloudili v nadpřirozeném světě. Důležitým úkolem tohoto svátku je osvobození duší předků, kteří zemřeli nepřirozenou smrtí, například

---

⁹⁴ Srov. STEWART, I. – ATKINSON, B. – HARPER, D. – RAY, N. *Vietnam*. s. 441.

⁹⁵ Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kultí: menšiny v ČR : metodická příručka pro základní školy*. s. 109.

⁹⁶ Srov. LINGEA. *Vietnam*. s. 22.

⁹⁷ Srov. Tamtéž. s. 22-23.

⁹⁸ Srov. BROUČEK, S. *Český pohled na Vietnamce: (mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství)*. s. 46.

⁹⁹ Srov. LINGEA. *Vietnam*. s. 22-23.

¹⁰⁰ Srov. Tamtéž. s. 23.

sebevraždou, nebo těch, kteří po sobě nezanechali mužského potomka starajícího se o rodinný oltář.¹⁰¹

Nelze opomenout také Svátek středu podzimu nazývaný *Tet trung thu*, který je největším svátkem vietnamských dětí a připadá na patnáctý den osmého měsíce lunárního kalendáře, obvykle se jedná o měsíc září.¹⁰² Tento vietnamský Den dětí patří rovněž mezi jeden z nejvýznamnějších vietnamských svátků. Během tohoto slavnostního dne lidé kdysi předpovídali příští úrodu, dnes je ale jmenovaný svátek věnován především dětem. Děti ve Vietnamu se v tuto dobu oblékají do veselých a barevných šatů, odcházejí s rodiči do města, kde si kupují pro tento účel nabízené speciální druhy rýžových koláčků. Děti dostávají dárky, kterými jsou nejčastěji různé druhy ovoce, hračky z papíru a lampiony.¹⁰³ Pojídají se nejrůznější sladkosti, rodiče hrají s dětmi hry.¹⁰⁴

Jednou z vyhlášených říjnových slavností je takzvaný *Velrybí festival*, vietnamsky *Lang Ca Ong* nebo také *Cau Ngu*. Pořádají jej komunity rybářů na území jižního Vietnamu. Tento festival provázejí především klasické lví a dračí tance a kostýmové průvody.¹⁰⁵

Vietnamci obecně neslaví narozeniny, nýbrž úmrtí svých předků a příslušníků rodiny. Každá rodina tak mívá pro tento účel ve svém domě či bytě oltář, u kterého členové rodiny uctívají své předky až do čtvrté generace. Těmto zesnulým jsou na oltářích obětovány různé druhy jídel, jež jsou následně účastníky obřadu zkonsumovány.¹⁰⁶

S obdobnými rituály se setkáváme také u Vietnamců žijících na území Česka. Mezi tradičně dodržované obřady rovněž patří uctívání předků. Také zde je zvykem, že v každé vietnamské rodině nalezneme oltář, který slouží k ukládání různých obětí. Rovněž i výše zmiňovaný lunární Nový rok patří k dodržovaným tradičním obřadům Vietnamců v Čechách. Celá rodina se sejde v předvečer Nového roku u oltáře předků a poté společně povečeří. Jedná se o večer, kdy rodina nechce být nikým rušena a až následující dny její příslušníci navštěvují své známé, gratulují si navzájem k Novému

---

¹⁰¹ Srov. CERME. *Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití*. [online].

¹⁰² Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kulti: menšiny v ČR: metodická příručka pro základní školy*. s. 109.

¹⁰³ Srov. CERME. *Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití*. [online].

¹⁰⁴ Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kulti: menšiny v ČR: metodická příručka pro základní školy*. s. 109.

¹⁰⁵ Srov. LINGEA. *Vietnam*. s. 23.

¹⁰⁶ Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kulti: menšiny v ČR: metodická příručka pro základní školy*. s. 109.

roku apod. Vietnamci oslavují příchod Nového roku podle vietnamského místního času, tedy u nás se tak děje v 18 hodin. Někteří Vietnamci se snaží na oslavy tohoto svátku odjet do své rodné země, ostatní alespoň telefonují svým blízkým do Vietnamu, posílají jim dárky či peníze. Zajímavý je také fakt, kdy si některé konkrétní dny v měsíci Vietnamci spojují s určitými pověrami, které jsou následně zvyklí dodržovat. Jedná se například o třetí den v měsíci, kdy se člověk nemá vydávat na cestu z domova, naopak sedmý den v měsíci se nemá z těchto cest vracet domů a návrat by měl ponechat na některý jiný den. Dalším příkladem rodinného obřadu, dodržovaného Vietnamci na našem území, je zádušní za zesnulého rodiče. V den výročí smrti otce nebo matky uspořádá rodina větší hostinu, na kterou jsou navíc pozváni i rodinní přátelé.¹⁰⁷

Většina Vietnamců žijících na území Česka si ale vedle toho osvojila také některé západní zvyklosti, jimiž jsou příkladem právě narozeninové oslavy svých potomků, Silvestr a české Vánoce, které slaví především kvůli dětem, jež se v českém prostředí běžně účastní školních vánočních besídek aj. podobných akcí. Stejně jako Češi, tak i Vietnamci žijící na našem území, zdobí na Vánoce jehličnatý nebo umělý stromek a na štedrovečerním stole se povětšinou již objevuje smažený kapr s bramborovým salátem.¹⁰⁸

Závěrem lze tedy konstatovat, že tradice svátků a jejich dodržování není v novém prostředí již tak striktní. Dnešní mladá vietnamská generace také začala pravidelně slavit např. den svého narození, starší generace však narozeniny stále neslaví. Jiná situace je v případě oslavy jmenin, které jsou pro obě generace neznámé, a proto je neslaví vůbec.¹⁰⁹

3.6 Chování, zvyky a povahové rysy

Pod pojem vietnamská kultura lze rovněž zahrnout i typické chování, které se například liší od chování, jež je naopak příznačné pro naši kulturu.¹¹⁰ Vlivem velké kulturní

---

¹⁰⁷ Srov. VASILJEV, I. *Dynamika národních tradic a vlivů nového prostředí v životě Vietnamské komunity v České Republice*. s. 124 – 125. [online].

¹⁰⁸ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 194.

¹⁰⁹ Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kulti: menšiny v ČR: metodická příručka pro základní školy*. s. 109.

¹¹⁰ Srov. ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 101.

odlišnosti, jazykové neznalosti a téměř nepřetržitému pracovnímu nasazení se silná uzavřenost do sebe a důraz na rodinné a společenské vazby staly typickým rysem vietnamské komunity v Čechách. Jednou ze základních charakterových vlastností vietnamského národa je hrdost, statečnost a úcta, kterou prokazují nejen rodičům, učitelům, ale i svému okolí.¹¹¹ K hrdosti na svou vlast vedou rodiče obecně i své děti, a to i za předpokladu, že žijí na jiném území.¹¹² V této souvislosti ale nelze opomenout příběh malé vietnamské dívky, která byla společně s ostatními vietnamskými žáky v jedné z českých škol vyučujícím požádána, aby si doma připravila svou oblíbenou píseň a poté ji v kolektivu prezentovala. Dívka se naučila českou národní hymnu, kterou zazpívala před celou třídou. Paní učitelka se domnívala, že ji k tomu vybídl její otec, aby bylo zřejmé, že jeho rodina ctí českou zemi a české tradice. Dívka se však pro výběr písně rozhodla zcela sama, neboť si vzpomněla na nedávnou třídní diskusi na téma, kde děti vnímají svůj domov. Otázka domova totiž zůstává pro Vietnamce žijící v Česku stále aktuální a mnohdy rozporuplná. Je třeba si uvědomit, že tito Vietnamci často přemýšlejí o své identitě, protože žijí své životy ve zcela odlišném kulturním prostředí, než byli zvyklí.¹¹³ U dětí školního věku byl také zaznamenán tzv. kulturní dualismus, kdy se ve škole chovaly jako jejich vrstevníci a doma se snažily vyhovět kulturním vzorcům rodičů. Téměř všechny vietnamské děti nesouhlasí s případnými úvahami rodičů o návratu do Vietnamu, protože za svůj domov považují tu zemi, ve které se narodily, v tomto případě je jím Česká republika.¹¹⁴

Velice důležité je porozumět specifickým kulturním návykům jiného národa, aby se tak předešlo častým nedorozuměním a konfliktům. Pokud se potkáme s příslušníkem vietnamského etnika, s největší pravděpodobností bude po úvodním pozdravu následovat hovor o rodině a zdraví, neboť je to zdvořilé a patří to k slušnému vychování. Pro Evropany je důvěrný rozhovor na tato témata s téměř neznámou osobou zcela nepředstavitelný, avšak Vietnamec tímto dává najevo opravdový zájem o osobu druhého. Zároveň chce též projevit snahu o pomoc například tím, že doporučí zkušeného lékaře nebo osvědčenou medicínu. Vietnamci obecně projevují značný zájem

---

¹¹¹ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 49.

¹¹² Srov. ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 103.

¹¹³ Srov. BROUČEK, S. *The visible and invisible Vietnamese in the Czech Republic*. s. 143.

¹¹⁴ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 195-196.

o zdravotní stav ostatních členů rodiny a dávají tak najevo respekt k rodinnému zázemí, ale prezentují tím též výše zmiňovanou snahu o pomoc. Mnoho podnikatelů, kteří přicházejí do Vietnamu za účelem obchodu, se dopouštějí zásadní chyby a snaží se omezit obchodní jednání na co možná nejkonkrétnější profesní témata. Dialog o rodině a zdraví pokládají za nedůležitý a na otázky vietnamského protějšku, týkající se jejich zdraví, odpovídají povětšinou jednoslovně nebo zcela stroze. Pokud Vietnamec není blíže seznámen s evropskou kulturou, jednoslovné odpovědi Evropana pokládá přinejmenším za nezdvořilé chování.¹¹⁵

Zcela běžnou záležitostí v životě Vietnamců je prokazování úcty starším lidem, ale také pomoc mladším, příp. lidem s nižším postavením ze strany starších. Ryze za neslušnou situaci se považuje, pokud se někdo zmýlí a dá se mu to zřetelně najevo. V takovém případě je tato skutečnost chápána jako veřejné zostuzení. Veřejné upozorňování na nedostatky druhého je společensky nepřijatelnou záležitostí. Pokud je potřeba upozornit dotyčného na jeho chybu, musí toto upozornění proběhnout soukromě a nepřímou.¹¹⁶ V případě, že si je Vietnamec něčím nejistý, začne se zpravidla usmívat nebo se i nahlas smát. Většina Evropanů pak takovýto projev v nevědomosti vyhodnotí negativně, a proto v mnoha podobných případech může vzniknout konflikt. Evropan si totiž tuto situaci vyloží jako urážku směřovanou na jeho osobu a začne na dotyčného Vietnamce zvyšovat hlas. Ve všech těchto případech Evropan v očích Vietnamce tzv. „ztratí tvář“¹¹⁷ „Šetrně sdělovat problémy, diskutovat tak, aby druzí neztratili tvář, patří k tradici vietnamského slušného chování.“¹¹⁸ Právě úsměv je jedním z typických příkladů odlišného projevu, který má u různých etnik mnohdy rozdílný význam. U Evropanů vyjadřuje především pocit radosti, veselosti a humoru, v Asii má však úsměv několik dalších významů. Pokud se Vietnamec usmívá, může to být např. známka toho, že nerozumí podstatě slov, která mu mluvčí sděluje.¹¹⁹ Existuje ale i řada dalších odlišností v chování, které bychom měli brát v potaz. Třeba při pozdravu se Vietnamci obrací prvně k osobě muže a až poté pozdraví ženu, což přetrvává z tradic pocházejících z prostředí Dálného východu. Pokud se jedná o veřejnou řeč směřovanou skupině lidí, řečník vždy začne oslovením „Vážení pánové, vážené dámy“. Pokud se

---

¹¹⁵ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 86.

¹¹⁶ Srov. BODNÁROVÁ, D. *Multi kulti: menšiny v ČR : metodická příručka pro základní školy*. s.108.

¹¹⁷ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 88.

¹¹⁸ ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s.101.

¹¹⁹ Srov. Tamtéž. s. 101-102.

Vietnamec seznamuje s osobou, ke které chová velkou úctu, stiskne dotyčné osobě podávanou ruku a chvíli ji podrží v obou svých dlaních.¹²⁰

Mezi další odlišnosti patří i celkové vnější vzezření, jako je například barva pleti, která sama o sobě dává podnět ke vzniku mnoha neuvědomělých reakcí. Ačkoliv mají Evropané většinou různou výšku postavy a různou barvu vlasů, pro Vietnamce jsou přesto málo rozeznatelní stejně jako Vietnamci pro Evropany. Někteří vietnamští muži, především pak obchodníci, si záměrně nechávají na jednom či obou malíčcích rukou narůst dlouhý nehet, který dosahuje mnohdy několika centimetrů. Zdůrazňují tím své společenské postavení. V historii Vietnamu se učenci a později i bohatí obchodníci poznali právě podle výše zmiňovaných nehtů, kterými dávali zřetelně najevo, že nejsou těžce fyzicky pracujícími ani nevykonávají jiné manuální profese. Na Evropany tento jev působí podivně až odpudivě.¹²¹

Pokud Vietnamec například zákaznici ve svém obchodě sdělí, že je pěkná, tlustá, chce docílit navázání kontaktu a náklonnosti. Evropanka však tuto zmiňovanou poklonu vnímá a hodnotí jako urážlivou a zcela nevhodnou. Vietnamec naopak těmito neobratně přeloženými slovy míní spíše: „*Vypadáte blahobytně, jistě se Vám vede dobře*“. Základ této formulace pramení z tradiční představy o tom, že obtlouštější lidé mají zřejmě hodně jídla, tudíž se mají výrazně lépe na rozdíl od denně pracujících subtilních dělníků, kteří se dřou na svých polích a rýžovištích. Je zajímavé též zmínit, že Vietnamci jsou obecně fascinováni mohutnými, vysokými a mnohdy i obézními lidmi tak, že se s nimi nechávají např. fotografovat, protože jsou pro ně jako rasu s drobnými postavami tyto tělesné rozměry imponující a nepředstavitelné. Vietnamci žijící v odlehlých vesničkách, kam Evropan přicestuje jen málokdy, si dokonce na tato robustní těla i sahají a doufají, že takovýto člověk, který se má jistě dobře, jim přinese štěstí.¹²²

Také citovým záležitostem a projevům příkládají Asiaté mnohem větší důležitost než Evropané. Toto tvrzení si lze vysvětlit na příkladu mileneckého páru a jeho chování se na veřejnosti. Evropanům nedělá problém líbat se na veřejnosti, zatímco pro Vietnamce je toto chování absolutně nepřijatelné. Pro Vietnamce je polibek jedním z projevů lásky, kterého si nesmírně cení, a proto jej nemohou prezentovat před

---

¹²⁰ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 86.

¹²¹ Srov. Tamtéž. s. 87-88.

¹²² Srov. Tamtéž. s. 86-87.

ostatními, ba dokonce se s ním „vychloubat“ na veřejnosti. Podobně je tomu i s dotyky a pohlazeními na veřejných místech, neboť je chápou jako velmi osobní a důvěrný projev, pokud se ovšem nejedná o kontakt mezi rodiči a dětmi. Příkladem dalšího nevhodného chování je také smrkání na veřejnosti, což je považováno rovněž za projev neslušnosti a nevychovanosti. Jednou ze známek řádného vychování je také úprava zevnějšku, do kterého se mj. řadí i ošacení.¹²³ Vietnamci mají své standardy oblékání. Například kraťasy by měly sahat po kolena, ženy mají mít zahalená ramena, což platí především při pohybu v náboženských prostorech. Do chrámu i domu je potřeba vstupovat vyzutí, Vietnamci proto udržují povrchy až přehnaně čisté.¹²⁴

Při rozhovorech mnohdy Vietnamci nerozumí samotné pointě, ale přesto projevují náklonnost a snahu porozumět a domluvit se. Nikdy se nepouštějí do přímé a ostré argumentace, protože by to bylo vnímáno jako další z projevů nevychovanosti. S hádkami či hlasitými diskusemi zaměřenými na dosažení vlastních cílů se u této etnické skupiny rozhodně nesetkáme. Pokud hovoříme s Vietnamcem, je dobré promlouvat k němu s klidem, úctou a bez afektu, především projevit pokoru a pochopení. S tímto rovnocenným jednáním pak budou všichni diskutující rozhodně spokojeni.¹²⁵

3.7 Kultura a klanové společenství

Rodina a klan mají ve Vietnamu vždy přednost před jednotlivcem, tedy individualitou každého jedince.¹²⁶ Klan obecně chápeme jako příbuzenskou jednotku spojující osoby, které mají společného předka.¹²⁷ Také v případě příslušníků vietnamských klanů jsou si všichni pokrevně příbuzní a mnohdy se i vietnamské vesnice nazývají právě podle klanu, který zde žije. Jednotlivé vietnamské klany mají ve svém čele vždy vlastního patriarchy, který příslušný klan vede.¹²⁸

---

¹²³ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturální společnosti 21. století]*. s. 101-102.

¹²⁴ Srov. STEWART, I. – ATKINSON, B. – HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*. s. 438.

¹²⁵ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturální společnosti 21. století]*. s. 101-102.

¹²⁶ Srov. HISTORY-HUB. *Vietnamská kultura*. [online].

¹²⁷ Srov. JUSTOŇ, Z. *Sociologická encyklopedie*. [online].

¹²⁸ Srov. HISTORY-HUB. *Vietnamská kultura*. [online].

Obecně lze říci, že mnozí Vietnamci zkoumají problematiku a historii vlastní kultury celkem ve třech rovinách. První se zabývá zdravou výživou a léčebnými metodami, druhá řeší otázku významu buddhismu a třetí se týká právě klanových tradic. Každý klan měl vždy své vlastní symboly, historickou postavu a tradice, které byly odjakživa velice ceněny a odvíjely se od osobitých rodinných zvyků a tradic. Tyto se pak v klanu předávaly z jedné generace na druhou.¹²⁹

Klanové společenství můžeme ilustrovat na příkladu klanu Nguyen Thu, jež je pojmenován podle svého zakladatele, má své posvátné místo mezi městy Vinh a Hoi, a vždy 10. února zde probíhá slavnostní ceremoniál nazývaný *Gio*. Datum byl určen podle úmrtí zakladatele klanu. Zmiňovaný Ngueyn Thua patří již do deváté generace tohoto klanu. Každý klan měl také vždy své vlastní motto. Mottem tohoto zmiňovaného klanu je *Luu quang duc*, které lze přeložit jako pomoc slabým nebo doslovně „udržení světla ctností“. Lidé v tomto klanu jsou přesvědčeni, že je potřeba striktně dodržovat pravidla svých předků.¹³⁰

Vzájemný kontakt mezi jednotlivými členy klanu je mnohdy udržován pomocí korespondence, zasílání fotografií, videí, příp. prostřednictvím jiných technologických vymožeností. Právě např. vizuální nahrávky významných událostí, mezi které lze zařadit např. vzpomínku na výročí úmrtí zakladatele klanu, oslavy úplňku lunárního měsíce a další podobné rituály, kompenzují nedostatek osobního kontaktu mezi rodinami příslušného klanu. Klany plní však i jiné funkce, navzájem si předávají a následně využijí podklady a materiály pro vizuální „výuku“ ostatních členů rodiny, různých známých, případně Čechů, kteří se o konkrétní tradice těchto klanů zajímají. Je zajímavé rovněž zmínit výpověď jednoho z vietnamských aktérů dříve provedeného dotazníkového šetření, který uvedl, že jeho klan čítá cca sto registrovaných členů, přičemž dva z nich žijí v Čechách. Členové klanu dávají do společných prostor cokoliv, co považují za vhodné, především peníze. Příslušnost k tomuto klanu jemu i ostatním členům přináší hlubší smysl života a oporu při zvládnání každodenních činností, protože se vždy řídí heslem „*Pomáhej slabým, kamarádům, a těm, kteří se starají o děti.*“¹³¹

Vietnamští obyvatelé žijící na našem území naznačují, že klanový systém se postupně přesouvá i do českého prostředí. Je tedy zřejmé, že tradice, které dodržují obyvatelé

---

¹²⁹ Srov. BROUČEK, S. *The visible and invisible Vietnamese in the Czech Republic*. s. 144-145.

¹³⁰ Srov. Tamtéž.

¹³¹ Srov. Tamtéž. s. 146-147.

Vietnamu, do jisté míry dodržují i Vietnamci žijící u nás. V posledních letech v Česku proto také vzrůstá počet vietnamských kulturních akcí zahrnujících tyto aj. tradiční ceremonie. Členové klanů v rámci dříve provedené studie rovněž uvedli, že Česká republika je jejich druhým domovem, ale Vietnam je místo, kde se narodili a je pro ně v jejich životě klíčové.¹³²

3.8 Obecné zhodnocení vietnamské kultury

Většina Vietnamců z první generace se o své rodné zemi vyjadřuje velmi pozitivně, až nadšeně. Vedle toho jsou ale velice pyšní na to, že jejich děti výborně ovládají český jazyk a absolvují školní výuku většinou s výbornými výsledky. Na druhou stranu je třeba zmínit, že jejich děti o Vietnamu nemluví vždy hezky a nemají k němu povětšinou žádný citový vztah. Pokud se některé vietnamské dítě dostalo z Česka na návštěvu příbuzenstva do Vietnamu, často zažilo z jejich pohledu kulturní a klimatický šok.¹³³

Při obecném pohledu na vietnamskou kulturu, zvyky a tradice jsme nuceni konstatovat, že dochází k jevu, kdy je jejich dodržování výrazně oslabeno ve druhé generaci imigrantů. Druhou vlnou imigrantů se rozumí Vietnamci, kteří v nové zemi vyrostli a absolvovali vzdělání v novém jazyce. Několik studií prokázalo, že mezi první a druhou generací imigrantů vznikl významný generační rozdíl. Tento rozdíl se týká kulturních konfliktů mezi dodržováním tradičních hodnot, které jsou typicky asijské, a individualizací, jež je charakteristická pro západní země. To se navenek projevuje především zhoršenou kvalitou rodinných vztahů a výraznější generační propastí v porovnání s ne-imigranty. Právě Vietnamci se například na rozdíl od Číňanů velmi rychle adaptují na nové podmínky, včetně převzetí pozitivních i negativních zvyklostí národa, ve kterém se usadili.¹³⁴

Důležité je si stále uvědomovat, že bychom se měli vůči Vietnamcům, ostatně jako ke komukoliv jinému, chovat s úctou a respektem a v rámci obecných společenských pravidel respektovat jejich kulturu. Pokud se vydáme přímo do Vietnamu nebo mezi jejich komunitu, je vhodné podřídit se a dodržovat jejich zvyklosti.¹³⁵ Jako Evropané

---

¹³² Srov. BROUČEK, S. *The visible and invisible Vietnamese in the Czech Republic*. s. 144-147.

¹³³ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 197.

¹³⁴ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 49-50.

¹³⁵ Srov. STEWART, I. – ATKINSON, B. – HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*. s. 438.

bychom si měli uvědomit, že mnoho Vietnamců sice chápe zvyky dané evropské země, ale chová se stále podle zvyků asijských, a to z důvodu jasných odlišností mezi porozuměním a naučením se novému, pro Vietnamce zcela nepřirozenému a netradičnímu chování.¹³⁶

Závěrem je třeba konstatovat, že je proto zcela zásadní brát v potaz kulturní odlišnosti vietnamského národa včetně jeho tradic a zvyků, neboť jsou v porovnání s naší evropskou kulturou poměrně výrazné.¹³⁷ Tato značná rozdílnost je při pohledu a bližším zkoumání aspektů vietnamské a české kultury všemi jasně vnímána. Každá kultura má své unikátní kořeny, ze kterých vzešla, své tradice, a je proto potřeba vyvarovat se předsudků a zažitých stereotypů a uvědomit si hodnotu vzájemné rozdílnosti. I když žijeme každý v jiném kulturním světě, máme tedy rozdílné zvyky, tradice, náboženství, způsob stolování, společenskou etiketu a jiné, přesto jsme ve své podstatě stejní. Jsme lidé, kteří by se měli navzájem snažit pochopit, respektovat se a být ochotni pomoci jeden druhému.

---

¹³⁶ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. s. 88.

¹³⁷ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 49-50.

4 Životní styl a volný čas

4.1 Životní styl a volný čas Vietnamců žijících v Česku

4.1.1 Podnikání a volný čas

Vietnamští obyvatelé jsou většinou obchodníky a téměř veškerý čas, včetně volných víkendových dnů, věnují svému zaměstnání.¹³⁸ Převážná část z těch, kteří žijí v Česku, je tedy ekonomicky činná, podnikají na základě živnostenského listu. Nejrozšířenější činností je obchodování se spotřebním zbožím. Kromě prodeje levných oděvů, obuvi, drobné elektroniky, lihovin a tabákových výrobků přibývá prodejen s potravinami, ovocem a zeleninou, nelze opomenout ani provozování vietnamských restaurací. Vzhledem ke zlepšujícím se majetkovým poměrům Vietnamců a opatřením úřadů k omezování stánkového prodeje se čím dál tím více rozšiřuje prodej zboží v kamenných obchodech. Jedním z dalších možných důvodů, proč k uvedené změně způsobu prodeje dochází, může být důsledek dlouhodobé adaptace vietnamských migrantů na české prostředí a jejich odklon od myšlenek spojených s návratem do Vietnamu.¹³⁹

Tím, že se Vietnamci žijící v Česku věnují hlavně samostatné výdělečné činnosti, probíhá jejich pracovní den ve většině případů velice podobně. Běžně začíná kolem šesté hodiny ranní a končí povětšinou v rozmezí od osmnácté do dvacáté hodiny. V sobotu a v neděli mají podobný režim jako je tomu v průběhu pracovního týdne. V sobotu obvykle jezdí obchodníci nakupovat zboží, v neděli toto zboží připravují k prodeji. Je tedy zřejmé, že pracují celé dny, a to bez ohledu na to, zda mají děti či nikoliv. Jeden z prováděných výzkumů v jižních Čechách také potvrdil, že Vietnamci obecně vnímají volný čas a pracovní čas odlišným způsobem, než jej vnímáme my. Výsledkem výzkumu bylo zjištění, že Vietnamci žijící se obchodem nemají volný čas v podstatě nikdy. Tito zmiňovaní Vietnamci proto nerozdělují svůj čas na pracovní a volný. Oproti nim Vietnamci, kteří vykonávají fyzicky náročnější profese, jako například brusiči, se o víkendu snaží spíše odpočívat. Bylo potvrzeno, že v sobotu

---

¹³⁸ Srov. BROUČEK, S. *Český pohled na Vietnamce: (mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství)*. s. 265.

¹³⁹ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. (kol.). *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 177.

i v neděli vstávají déle a odpoledne věnují volnočasovým aktivitám. Mimo to svůj volný čas často vyplňují sledováním televize. Pokud mají například celý týden noční směnu, víkend tráví především spánkem. Dalo by se tedy říci, že tato skupina pracujících Vietnamců naopak rozděluje svůj čas na pracovní a volný.¹⁴⁰

Lze ale konstatovat, že v každodenním životě převážné většiny Vietnamců žijících v Česku ve skutečnosti probíhá neustálé zajišťování činností, které souvisejí s prodejem zboží. Tuto skutečnost si mnozí Vietnamci postupem času začali uvědomovat, snaží se narušit onu pevnou rutinu a monotónnost a vyvíjejí úsilí k určité změně tohoto každodenního pracovního stereotypu. Jedním z impulzů je ožívování klanového systému, který vychází z náboženské víry nebo rodinných tradic. Lze ho interpretovat také jako snahu o vytvoření kulturní identity Vietnamců v České republice a záměrnou snahu spojit rodinnou skupinu prostřednictvím kulturních a podnikatelských aktivit. Důležitým bodem posilujícím jejich sebevědomí je rovněž skutečnost, že ve velkých městech po celém světě stále rostou velká vietnamská společenství. Vedle toho Vietnamci dominují drobnému obchodnímu trhu zejména v těch částech světa, kde vzrůstá chudoba a levné zboží se zde stalo strategicky výhodným obchodním artiklem. Pro Vietnamce je skutečnost, že se dostali na vrchol tohoto trhu, otázkou národní prestiže.¹⁴¹

Bylo zjištěno, že Vietnamci s vysokoškolským titulem si uvědomují v některých ohledech odlišnost životního stylu a obchodních přístupů vietnamských podnikatelů od životního stylu české většiny a českých obchodníků. Příkladem může být upřednostňování imitace před originalitou. Tato snaha imitovat se u Vietnamců projevuje v různých oblastech. Ve sféře podnikatelské se vietnamští obchodníci naučili kopírovat sortiment zboží svého souseda či příbuzného, mnohdy i zboží jiných firem. V oblasti volného času napodobují zvyky české většiny, jako příklad můžeme uvést hraní fotbalu nebo návštěvy restaurací.¹⁴²

Některé Vietnamce však již neřadíme mezi drobné obchodníky, stali se v průběhu času bohatými podnikateli vlastníci i nevietnamská obchodní centra jako například řetězec obchodů se sportovním zbožím Sportissimo, řetězec obchodů s bytovými doplňky Art Home nebo asijská rychlá občerstvení Panda a Li Vu. Mimo to bylo

---

¹⁴⁰ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 58-59.

¹⁴¹ Srov. BROUČEK, S. *The visible and invisible Vietnamese in the Czech Republic*. s. 151-152.

¹⁴² Srov. Tamtéž. s. 151.

zjištěno, že také čím dál více Vietnamců upouští od drobného podnikání a vrací se zpět ke své původní profesi či vzdělání. Řada z nich se poté uplatňuje v nejrůznějších odborných nebo uměleckých oborech, např. jako řemeslníci, architekti, počítačová experti, fotografové, zpěváci, žurnalisté aj. Děje se tak především z důvodu požadavků na vzrůstající životní standard uvnitř komunity. Jen zřídka se ale můžeme setkat s Vietnamci zaměstnanými v českých či zahraničních firmách.¹⁴³

4.1.2 Společenský život a zábava

Vietnamci jsou velice společenští lidé. Udržování široké škály sociálních kontaktů je ve vietnamské společnosti zvyklostí a svým způsobem též nezbytností. Vietnamští imigranti však mají oproti tomu velmi omezený společenský život, což je způsobeno především značným pracovním vytížením. Vietnamci žijící ve své rodné zemi jsou zvyklí se denně navštěvovat bez ohlášení, zatímco u Vietnamců žijících v Česku je to v podstatě nemožné. Sociálních kontaktů mívají minimum, a proto jsou omezeni na setkávání lokálních skupin, které sestávají z vietnamských příbuzných, přátel, kolegů, zaměstnanců nebo zaměstnavatelů. Tato občasná setkání se povětšinou konají u příležitosti slavení vietnamských svátků, výročí úmrtí v rodině nebo jiných rodinných událostí. Některé vietnamské rodiny se občas účastní i akcí, které pořádá *Svaz Vietnamců v ČR*.¹⁴⁴

Jak bylo již zmíněno, Vietnamci jsou obecně známi svou intenzivní pracovitostí, což je na jednu stranu chválihodné a pozitivní, má to ale i svou negativní stránku. Neustálé pracovní vytížení je příčinou nedostatku osobního času na zábavu. Přesto však Vietnamci žijící v Česku mají kromě práce samozřejmě i určitý volný čas, podobně jako Češi. Ve vietnamském jazyce existuje pro tuto zmiňovanou zábavu charakteristické slůvko *choi*. Pod ním si lze představit prakticky jakoukoliv formu zábavy, ať již jde o posezení s přáteli za účelem rozhovoru anebo odreagování se při fotbalovém utkání. Večer, kdy Vietnamci přijdou z práce, s největší pravděpodobností navštíví některou z restaurací, aby se zde sešli s ostatními příslušníky komunity a popovídali si. Jelikož jsou družní a touží po diskotování, vydrží takto komunikovat často mnoho hodin. Je ale

---

¹⁴³ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 178.

¹⁴⁴ Srov. Tamtéž. s. 196.

nutné podotknout, že nenavštěvují ryze česká pohostinství, protože by se v nich s největší pravděpodobností necítily zcela dobře. Potřebují mít totiž kolem sebe svou komunitu, se kterou si mnohdy připraví také malou hostinu. Dalším důvodem, proč nevyhledávají české restaurace, je obecně jejich značná hlučnost. Pokud se totiž Vietnamci dobře baví, jsou i velice hluční, což by nebylo v prostředí české restaurace vhodné. Vietnamci proto navštěvují restaurační podniky určené výhradně pro jejich komunitu, například v Praze v areálu Sapa je takovýchto zařízení hned několik.¹⁴⁵ Muži rádi posedí u piva či u partie stolní hry. Vzhledem k nedostatku času se tak ovšem děje jen zřídkakdy a výhradně v osvědčené vietnamské restauraci.¹⁴⁶

Pokud jsou doma, pustí si televizi, na kterou se ale většinou nikdo ne dívá, neboť opět dají přednost spíše dialogu, pokud se ovšem nehraje nějaký důležitý fotbalový zápas, například Vietnam – Laos, to si pak televize získá jejich pozornost z důvodu obrovské národní obliby fotbalu. Proto také není divu, že většina Vietnamců si s Českem spojuje například jméno fotbalisty Pavla Nedvěda. Pokud zrovna není vysílán fotbalový zápas, sledují seriály, které jsou většinou korejské produkce, samozřejmě s překladem do vietnamštiny. Obecně lze ale říci, že jako nejoblíbenější volnočasovou aktivitu preferují dospělí Vietnamci vždy posezení s přáteli za účelem popovídání si, a proto kromě setkávání se v různých restauračních zařízeních se navštěvují i doma, a to mnohdy bez předchozí domluvy, byť to lze pouze zřídkakdy.¹⁴⁷

Vietnamské rodiny se snaží dodržovat také společné stolování, a pokud jsou rodiče velmi pracovně vytížení, dodržují tento zvyk alespoň večer. V souvislosti v minulosti provedeného výzkumného šetření pražští Vietnamci vypověděli, že umí uvařit řadu českých jídel, ale většinou vaří vietnamskou kuchyni. Také u nich večerní zábava, pokud se nedomluvili na setkání s přáteli, spočívala především v odpočinku u puštěné televize. Vietnamští obyvatelé, kteří uměli česky, dávali přednost českým pořadům a nenechali si ujít třeba ani komentované zprávy.¹⁴⁸

Jednou za čas si rodiny zpestřují některý z víkendových dní piknikem v přírodě. Jakmile se ale začne hovořit o dovolené, mnozí Vietnamci starší generace nevědí, co význam slova obnáší. Po objasnění tohoto pojmu se ukázalo, že by nejraději strávili

---

¹⁴⁵ Srov. VONDRA, V. *Vietnamci milují v Česku jednu věc. Kolují o ní legendy*. [online].

¹⁴⁶ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 192.

¹⁴⁷ Srov. VONDRA, V. *Vietnamci milují v Česku jednu věc. Kolují o ní legendy*. [online].

¹⁴⁸ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 192.

dovolenou ve své rodné zemi, a to především v období Nového roku nebo v průběhu letních prázdnin, kdy mají děti volno. Tuto vysněnou dovolenou si však může dovolit pouze jedna třetina vietnamských rodičů, a to jak z důvodů pracovních, tak i finančních.¹⁴⁹

Ačkoliv jsou dospělí Vietnamci de facto plně zaneprázdněni prací, věnují se ve svém volném čase také občasnému sportování, a to především fotbalu, stolnímu tenisu či biliáru.¹⁵⁰ Na území Česka vznikla např. vietnamská fotbalová liga zahrnující týmy několika vesnic, příkladem mohou být obce Potůčky či Horní Blatná. Hráči byli vybaveni fotbalovými dresy s označením názvu obce, ve které žijí nebo pracují a kterou reprezentují. Každý z týmů má svého manažera a sponzora. Pro vietnamské podnikatele je hraní fotbalu zábavou, ale i záležitostí určité prestiže.¹⁵¹ „V komunitách při západní hranici republiky existuje v každé lokalitě s odpovídajícím počtem Vietnamců fotbalový tým, který se účastní různých příležitostných zápasů s dalšími vietnamskými družstvy nebo s českými venkovskými kluby. Existuje FC Vietnam, který lze s malou nadsázkou považovat za „národní reprezentaci“ vietnamského etnika v České republice.“¹⁵² Také výzkum provedený již dříve v Jihočeském kraji ukázal, že dotazovaní respondenti, konkrétně studenti, mají v oblíbenosti nejrůznější sportovní aktivity, především opět fotbal, ale také bojová umění (například karate). Oproti tomu dotazovaní pracující Vietnamci uvedli, že volný čas nebo dobu dovolené v převažující míře věnují své rodině, cestování nebo tráví čas zvelebováním svého bydlení. Třetí generace v kategorii seniorů vypověděla, že prožívá nejraději svůj volný čas společně se svými vnoučaty.¹⁵³

4.1.3 Děti, mládež a volný čas

Poměrně málo volného času mají rovněž vietnamské děti, protože se v porovnání s českými dětmi doma více věnují školním povinnostem. České děti ve svém volném čase často chodí ven s přáteli, kde ve své podstatě mnohdy nic nedělají, sledují okolí

---

¹⁴⁹ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 192.

¹⁵⁰ Srov. BROUČEK, S. *Český pohled na Vietnamce: (mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství)*. s. 265.

¹⁵¹ Srov. BROUČEK, S. *The visible and invisible Vietnamese in the Czech Republic*. s. 138.

¹⁵² BROUČEK, Stanislav. *Český pohled na Vietnamce: (mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství)*. s. 265.

¹⁵³ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 82.

a nevyvíjejí žádnou zábavnou aktivitu. Toto chování ale vietnamské děti vůbec neznají, protože nudné aktivity pokládají za ztrátu času. Trávení volného času na internetu mají však všechny děti společné jen s tím rozdílem, že u vietnamské populace je to doba, která zbývá po absolvování vzdělávacích aktivit a kroužků. Bohatším vietnamským dětem často platí rodiče doučování nebo i prestižní zájmové útvary, v těchto případech jde například o zdokonalování se v cizích jazycích či sportu, konkrétně třeba tenisu. Ve svém volném čase také děti často pomáhají v domácnosti. Pro nás takováto aktivita není považována za náplň volného času, neboť ji chápeme tak, že jsme se pro tuto činnost svobodně nerozhodli. I přes malé množství volného času postupně stoupá u vietnamských dětí zájem o neformální vzdělávání především ve střediscích volného času, kde se mimo jiné zdokonalují i v českém jazyce. Obecně v Česku můžeme vietnamskou mládež rozdělit na dvě protikladné skupiny. V prvním případě se jedná o intenzivní studenty gymnázia, druhou skupinu tvoří mládež mnohdy ani nedocházející do školy. Důvodem bývá život bez rodičů. V určitém případě lze také říci, že existuje ještě třetí skupina, která stojí mezi těmito dvěma póly.¹⁵⁴

Jelikož je pro vietnamské rodiče nesmírně důležité formální vzdělávání jejich potomků, osobní prostor pro neformální vzdělávání jim dovolí teprve v okamžiku, kdy děti perfektně zvládají povinnosti spojené se školou. Mimo tuto prioritu je předpokladem trávení volného času ve společnosti logicky také znalost českého jazyka a podpora rodiny. Nelze tedy nezmínit i skutečnost, že některé vietnamské děti sice splňují veškeré předpoklady se dále vzdělávat, avšak jejich rodiče si náklady na kvalitní volnočasové aktivity nemohou finančně dovolit.¹⁵⁵

V období letních prázdnin zůstává většina vietnamských dětí na území Česka, ale volný čas tráví zcela jiným způsobem, než bychom si zjevně představovali. Nejmladší děti tráví své volno spolu s rodiči v tržnicích a hrají si s ostatními přítomnými dětmi jiných vietnamských obchodníků. Je opravdu výjimkou, když vietnamští rodiče pošlou své dítě na některý z českých dětských letních táborů. V období školních dní musí vietnamské děti ihned po příchodu ze školy nejprve splnit své školní povinnosti, a poté mají ve své podstatě volný režim, ačkoliv valná většina následně absolvuje nejružnější zájmové kroužky, jakými je výuka na hudební nástroj, zejména klavír. Mnohé děti tráví

---

¹⁵⁴ Srov. NIDM - NÁRODNÍ INSTITUT DĚTÍ A MLÁDEŽE. *Na křižovatce kultur, aneb, Romové, Vietnamci a Číňané mezi námi*. Praha. s. 16-17.

¹⁵⁵ Srov. Tamtéž.

čas sportovními aktivitami, nejčastěji jimi bývá gymnastika a kung-fu. Není výjimkou účast v zájmových kroužcích specializujících se na zdokonalování v cizích jazycích či ve výpočetní technice. Když mají vietnamské děti opravdu volný čas, tráví ho většinou jako české děti, tedy venku s přáteli nebo doma, kde upřednostňují sledování televize či počítačové hry. Jednou z nejoblíbenějších aktivit je rovněž návštěva kina, většinou ale spíše po delších časových intervalech. Vietnamské děti mívají zpravidla také spoustu českých kamarádů, a to z důvodu téměř každodenního setkávání se s nimi ve školních a jiných institucích. Přestože mají vietnamské děti rády kulturní život, jejich rodiče česká kulturní zařízení např. divadla, kina apod., příliš nenavštěvují a o tento typ zábavy v podstatě vůbec nemají zájem. Pokud si udělají volný čas a chtějí ho strávit kulturním vyžitím, absolvují raději některou z akcí pořádaných krajany. Důvodem toho je bezesporu nedostatek času obecně, příp. špatné dorozumívání v českém jazyce.¹⁵⁶

Převážně mladí Vietnamci také pravidelně navštěvují například kavárnu Anthill, která se nachází v Praze na Vinohradech. Tito návštěvníci docházejí do kavárny nejen ve večerních hodinách, ale i během dne za účelem doplňkového studia, hraní deskových her, odpočinku či posezení s přáteli. V kavárně probíhá i mnoho aktivit, jako např. meditace nebo koncerty. Dalo by se říci, že toto zařízení funguje obdobně jako vietnamská klubovna.¹⁵⁷ „Kavárnu Anthill založila šestice mladých vietnamských vysokoškoláků, kteří se už narodili v Česku. Díky svým rodičům, kteří po odchodu z Vietnamu v Česku pracovali v tržnicích a večerkách, mají nakročeno na úspěšné kariéry, studují vysoké školy a znají jazyky. Zároveň ze strany rodičů cítí tlak, aby byli stejně výkonní a úspěšní jako oni. Ale druhá generace českých Vietnamců už svět vidí trochu jinak než rodiče, nechce se jen „honit za prací.“ „Dnes jsou všichni hrozně orientovaní na výkon, pořád něco dělají, každý je motivovaný, chce všechny nějak využít,“ říká jedna z šesti zakladatelů klubovny Nguyen Thi Anh Tuyet (22), studentka práv a VŠE. „My tady v Anthillu chceme, aby se lidé trochu zastavili. Aby si vydechli. Chodí sem hlavně studenti a studentská léta jsou přece ta nejlepší. Snažíme se v našem prostoru předat poselství, že vám nic neuteče; nemusíte nic dokázat už ve dvaceti.“¹⁵⁸

---

¹⁵⁶ Srov. UHEREK, Z. - KORECKÁ, Z. - POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice.* s. 192-196.

¹⁵⁷ Srov. HORKÝ, P. *Mladí čeští Vietnamci: Cítíme tlak rodiny, ale nechceme se jen honit za prací.* [online].

¹⁵⁸ Tamtéž.

Je vhodné také zmínit výsledky dotazníkového šetření provedeného u starší generace Vietnamců žijících v Jihočeském kraji. Dotazovaní uvedli, že oproti svému dětství hodnotí dětství svých potomků, vyrůstajících již v Česku, velice kladně, a to především kvůli lepším životním podmínkám a celkové úrovni v oblasti zdravotní péče, stravování, vzdělávání apod. Sdílejí názor, že na rozdíl od nich se jejich děti narodily v zemi, kde panuje mír, mají zde lepší vyhlídky do budoucna, neboť se jim dostalo potřebného vzdělání, na což navazuje i poptávka po pracovních příležitostech. Vedle toho Vietnamci mladší generace vyrůstající většinou již od narození na území Česka vnímají svou výchovu v duchu partnerského přístupu. V převažující míře uvedli, že nebylo, nač by si stěžovali, a od rodičů se jim dostávalo lásky a podpory. Jejich rodiče ale téměř nepřetržitě pracovali, takže se jim nejčastěji vybavují vzpomínky na docházku do školy, návštěvy zájmových kroužků, ale poté také časté trávení času u příbuzných nebo sousedů, kteří je hlídali.¹⁵⁹

4.1.4 Vietnamci a hudba

Oblíbenou zábavou Vietnamců u nás, stejně jako ve své rodné zemi, je karaoke, při kterém lze pozorovat snímání tendencí jejich separace od majoritní společnosti. Různé videoklipy vietnamských lidových písní při karaoke tak umožnily naopak české společnosti lépe se seznámit s vietnamským jazykem a kulturou. V mnoha vietnamských písních se často zpívá o tržnicích, a to jako místě obchodu, ale i prostoru k setkávání lidí. Vietnamci v Česku rovněž organizují různé hudební akce pro vietnamské velvyslanectví a vietnamské spolky. Tato hudební vystoupení bývají zpravidla součástí oslav lunárního Nového roku a jsou sponzorována bohatými vietnamskými podnikateli. V rámci těchto oslav vystupují nejen vietnamští, ale i čeští hudebníci, tanečníci a další pozvaní hosté. Z videozáznamu pořízeného pořadatelem jedné hudební akce bylo patrné, že repertoár vietnamské skupiny zahrnoval nejen napodobeniny populárních vietnamských a českých písní, ale i originální české písně. Někteří členové skupiny zvládli českou výslovnost natolik, že mohli napodobit populární české zpěváky jako například Karla Gotta nebo Petra Jandu.¹⁶⁰

---

¹⁵⁹ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 80-82.

¹⁶⁰ Srov. BROUČEK, S. *The visible and invisible Vietnamese in the Czech Republic*. s. 149-150.

4.1.5 Komunitní centra

Obecně lze říci, že převážná většina vietnamské komunity žijící v Česku se povětšinou soustřeďuje na tržnicích a ve velkoobchodech, které bezpochyby tvoří obchodní centra, ale zároveň jsou i správními, kulturními, komunitními a mediálními centry. Zde většinou sídlí i neziskové organizace, které se starají o tyto vietnamské komunity ve smyslu podpory, ale nalezneme zde kupříkladu i organizace zajišťující široké spektrum různých kurzů, pořádající dětské tábory nebo tábory mládeže, kurzy českého jazyka nebo též přípravné kurzy na přijímací zkoušky na vysoké školy. Komunitní centra zprostředkovávají rovněž fotbalové turnaje, koncerty vietnamských umělců, sjezdy a nejrůznější slavnosti. Příkladem takové slavnosti může být předávání ocenění za výborné studijní výsledky. V roce 2006 bylo například otevřeno vietnamské vzdělávací centrum pro Vietnamce v Česku, kde se vyučuje vietnamština, aby vietnamské děti uměly také rodný jazyk svých rodičů.¹⁶¹

V Česku je výše jmenovaných organizací, věnujících se vietnamským komunitám, poměrně velké množství. Jak již bylo zmíněno, zabývají se různou problematikou, ale za ty, které jsou spojeny s volnočasovými aktivitami, bychom mohli označit například Svaz vietnamské mládeže a studentů v ČR, Klub Bambus nebo například Obchodní centrum Sapa. Svaz vietnamské mládeže a studentů ČR se věnuje především organizaci setkávání studentů, přípravě sportovních akcí a oslav. Bohužel se zdá, že tento svaz není aktivní tak, jako tomu bylo dříve. Na organizaci rozličných kulturních a sportovních akcí se podílí rovněž Obchodní centrum Sapa. Klub Bambus vedle těchto jmenovaných aktivit založil navíc například klub bojového umění a klub fotbalu.¹⁶²

4.2 Životní styl a volný čas Vietnamců žijících ve Vietnamu

4.2.1 Rodina a životní styl

Život Vietnamců se tradičně týká hlavně rodiny a víry. Rodina je pro Vietnamce vždy na prvním stupni žebříčku hodnot, až poté je přikládána důležitost platu a majetku.

---

¹⁶¹ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 54-55.

¹⁶² Srov. Tamtéž. s. 59.

Pojmem rodina jsou však v jejich případech míněny rozsáhlé příbuzenské vztahy, které by většina obyvatel západní kultury takto nevnímala. Tyto rozvětvené rodiny se scházejí v dobách problémů i radostí, aby je mohli všichni zúčastnění společně prožívat. Lidé starších generací vnímají tato setkávání také jako zdroj síly.¹⁶³

Válka ve Vietnamu, komunismus a globalizace narušila tradiční rytmus místního venkova a životní styl vietnamských obyvatel se začal rychle měnit.¹⁶⁴ Převážná část ze starší generace Vietnamců žijících v Jihočeském kraji ještě prožila své dětství ve Vietnamu a změnu sama zažila. Byli vychováváni rodiči velice přísně, až autoritativně, vedle toho ale již pravidelně docházeli do školy. Svě dětství celkově hodnotili poměrně negativně, především z důvodu špatných životních podmínek, nedostatku potravin a v některých případech i strádání během války a poválečného období. Jejich dětství bylo sice na jednu stranu bezstarostné, ale chudé, nejezdili na dovolenou a od školního věku se museli starat o své sourozence včetně přípravy jídla.¹⁶⁵ Ve vietnamských vesničkách jsou stále k vidění početné skupiny špinavých a neupravených dětí, ale přesto velice šťastných, o které se starají především jejich starší sestry. Pro vietnamské rodiny platí staré anglické přísloví, že děti jsou bohatstvím chudých lidí. Vietnamské děti, až na výjimky, ukončí své vzdělání dovršením patnáctého roku života a musejí odejít za prací. Chlapci většinou odcházejí do větších měst, kde se živí jako dělníci, avšak jejich profese bývá velice fyzicky náročná a nedostatečně placená. Proto se mnohdy stává, že se rozhodnou pokračovat ve studiu a jejich rodiče, kteří zpravidla kladou důraz na vzdělání, se snaží přispívat, jak jim to jen jejich finanční situace dovolí.¹⁶⁶

Vietnamské děti se v současnosti oblékají v západním stylu, stýkají se, s kým chtějí a domů se vracejí, kdy samy uznají za vhodné. Tato změna však vyvolává rodinné neshody, zejména také pokud přijde řeč třeba na typický konzervativní způsob života, sňatek apod. I přesto existují návyky, které se časem nemění. Příkladem lze zmínit fakt, že většina Vietnamců nikdy neměla ráda zahálku, a proto stále vstává časně ráno. Ještě za úsvitu se vydává do parku na ranní rozcvičku „taj či“ a rovněž úřady jsou veřejnosti

---

¹⁶³ Srov. STEWART, I. - ATKINSON, B. - HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*. s. 439.

¹⁶⁴ Srov. Tamtéž.

¹⁶⁵ Srov. VACKOVÁ, J. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. s. 80-82.

¹⁶⁶ Srov. POKORNÝ, J. - TRÀN, T. T. *Český ženich a vietnamská nevěsta, aneb, Jak se žije s Vietnamkou*. s. 16-17.

otevřeny již od sedmi hodin.¹⁶⁷ V ulicích hlavního města si před svým profesním nasazením jdou na předem domluvená místa zacvičit taj-či také mnozí hanojští pracující, a to mnohdy i před pátou hodinou ranní. Na toto cvičení následně navazuje meditace. Naopak mladí Vietnamci obecně vyhledávají spíše fitness centra. V jejich případě však mnohdy hlavním důvodem této záliby není vylepšení postavy, nýbrž focení se před zrcadly v průběhu cvičení. Naproti tomu generace starších Vietnamců cvičí všude, především v parcích, u jezera nebo například i před mauzoleem Ho Či Mina, pakliže hovoříme o Vietnamcích žijících v Hanoji.¹⁶⁸ Obecně lze říci, že Vietnam a jeho obyvatelé jsou plní energie a vitality.¹⁶⁹

4.2.2 Život vietnamských žen (pracovní příležitosti a postavení)

Ve své rodné zemi se Vietnamci žijí různými způsoby. Příkladem může být situace, kdy je vietnamská žena současně provozovatelkou určité služby, kormidelnicí i krejčí v jedné osobě. To je pro většinu cizinců, především ze západní části světa, zcela nepochopitelné. Mnozí Vietnamci se totiž žijí v oblasti turismu, ale přitom stihnou obsáhnout i více činností. Například vozí návštěvníky po řece, veslují a přitom současně například pletou svetr, který následně nabízejí k prodeji. Poté třeba v určitém úseku plavby doplují ke stánku s občerstvením, kde prodávající cizincům poměrně důrazně naznačí, že by měli své „lodivodce“ něco zakoupit. Žena řídící loďku poté většinou obdrží od turistů několik plechovek s limonádou, které ale záhy odevzdá témuž prodávajícímu, a tak se jedna a tatáž plechovka prodává stále dokola.¹⁷⁰

Obecně ale postavení vietnamských žen ve společnosti nelze opomíjet. Jejich povinností bylo vždy zastat spoustu těžké práce, k rozhodování však neměly nikdy téměř žádné pravomoci. V období vietnamské války byly právě vietnamské ženy úspěšnými partyzánskými bojovnicemi. Ačkoliv byly jejich úspěchy později připomínány, vládnoucí pozice zastávali výhradně vždy muži. Není výjimkou, že na vesnicích ženy i v současnosti vykonávají obzvláště těžké fyzické práce jako například rozbíjení kamenů na stavbách, nošení těžkých košů s nákladem apod. V poslední době

---

¹⁶⁷ Srov. STEWART, I. - ATKINSON, B. - HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*. s. 439.

¹⁶⁸ Srov. KOVÁŘOVÁ, L. *Tatranka v Hanoji, aneb, Vietnam, můj paralelní svět*. s. 15-16.

¹⁶⁹ Srov. STEWART, I. - ATKINSON, B. - HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*. s. 439.

¹⁷⁰ Srov. KOVÁŘOVÁ, L. *Tatranka v Hanoji, aneb, Vietnam, můj paralelní svět*. s. 22-23.

se však ženy stále více od tohoto způsobu života odklánějí a směřují do vzdělávacích zařízení. Vietnamské ženy tvoří nyní až 50 % podíl studentů univerzit.¹⁷¹

Zajímavý je rovněž běžný život vietnamských žen. Za horkých letních dní se schovávají před slunečním svitem, neboť světlá pokožka je příslušníky tohoto národa považována za ideál krásy. Pokud jsou ženy nuceny v těchto letních dnech pracovat na polích, zahalují se šátky nebo klobouky, nosí dlouhé rukávy a nohavice, aby předešly opálení. Vietnamská žena je velice polichocena, pokud je jí sděleno, že má krásnou světlou pokožku, naopak urážkou by bylo upozornění na její tmavě opálenou pleť.¹⁷² Zajímavé je v této souvislosti zmínit příběh vietnamské ženy narozené roku 1989 ve vesnici Vu Taj. Dívka dostala jméno „Tran Thi Thu“ a je přezdívána jako Trang. Tato dívka se později provdala za českého občana a vypověděla svůj příběh. Své dětství strávila ve zmiňované vesnici společně se svými rodiči a sourozenci. Téměř každý den chodila k řece chytat raky, omývat zeleninu a další plodiny, které rodiče vypěstovali. Trang musela také pomáhat svým rodičům na jejich políčku, starat se o zvířata a společně se svou matkou plést košíky a misky. Rodina, ve které vyrůstala, nebyla příliš finančně zabezpečena, neměla ani na koupi jízdního kola, a tak na školní výuku do sousedního městečka, které bylo vzdálené cca pět kilometrů, musela docházet pěšky. Se svým otcem se vždy viděla pouze jednou za rok, a to v čase oslav lunárního Nového roku. Příjížděl domů pouze v tento čas, neboť jinak po celý zbytek roku pracoval jako dělník ve vzdálené severní části Vietnamu. Až když Trang dovršila patnácti let, otec se vrátil domů natrvalo. Přesto ani poté spolu netrávili příliš času, jelikož musel živit svou rodinu lovem ryb a krevet, které pak společně s Trang sušili a prodávali na nedalekém trhu. I když vietnamská dívka prožila své dětství převážně výpomocí v domácnosti, hodnotí své dětství pozitivně a ráda na něj vzpomíná.¹⁷³

4.2.3 Vietnamské tradiční umění

Ve svém volném čase se Vietnamci rádi účastní tradičních forem zábavy, ke které patří třeba klasická lidová opera. Ve vietnamském jazyce je označována slovy *cheo, boi*

---

¹⁷¹ Srov. STEWART, I. - ATKINSON, B. - HARPER, D. - RAY, N. *Vietnam*. s. 442.

¹⁷² Srov. Tamtéž.

¹⁷³ Srov. POKORNÝ, J. - TRẦN, T. T. *Český ženich a vietnamská nevěsta, aneb, Jak se žije s Vietnamkou*. s. 13-14.

nebo *tuong*. Jedná se o autentickou formu umění rolníků, která u vyšších vrstev nikdy nezískala většího uznání, a proto ji povětšinou prezentují kočovní umělci, kteří vystupují především v chrámech a místních kulturních domech. Existují však i divadla se stálou scénou, jakým je například Cheo Hanoi Theatre. Je však potřeba dodat, že s nástupem moderních technologií, jakými jsou kabelová televize a jiné formy zábavy, zájem o tento typ umění výrazně upadá. Vietnamci rádi navštěvují také vodní loutková divadla a kostýmová hudební vystoupení patřící rovněž mezi oblíbené formy tradičního vietnamského umění. Tyto druhy představení jsou ale v dnešní době do určité míry uzpůsobeny spíše vkusu zahraničních návštěvníků. Zmiňované vodní loutkové divadlo je bezpochyby zcela originálním vietnamským uměleckým žánrem, který se pořádá v současné době většinou pouze pro turisty. Nej kvalitnější z nich jsou k vidění právě v Hanoji, kde také původně tento typ divadla vznikl. Místo klasického divadelního podia se děj odehrává v bazénu s vodou, ta herecům sahá většinou do výše hrudníku. Loutky jsou vysoké od poloviny do jednoho metru a jejich hmotnost se pohybuje v rozmezí jednoho až pěti kilogramů. Turisté se však mohou ojediněle setkat i s loutkami o váze dvaceti kilogramů.¹⁷⁴

Vedle této tradiční zábavy se postupem času začala rozvíjet na území Vietnamu domácí hudební produkce. Její prvopočátky vznikaly v Ho Či Minově Městě, které lze nyní právem označit za centrum vietnamské popkultury. V současnosti se toto místo společně s Hanojí řadí také mezi největší střediska zábavy nevyjímaje vyhlášené noční kluby a bary.¹⁷⁵ Právě výzkum, který probíhal na počátku jednadvacátého století, ukázal, že obecně nejvíce preferovanou zábavou Vietnamců je hudba, především karaoke. Častou zábavou bývá také hraní nejrůznějších typů her, a to zejména v čase pracovních přestávek nebo též v herních klubech.¹⁷⁶

4.2.4 Vietnamské zvyklosti a zábava

Životní styl mnohých mužů ze severního Vietnamu doplňuje typické kouření vodní dýmky, což je považováno také za určitý typ zábavy. Ojediněle se setkáte s dýmkami bambusovými a zdobenými, převážně jsou zde však k vidění dýmky kovové, nelze ale

---

¹⁷⁴ Srov. LINGEA. *Vietnam*. s. 20.

¹⁷⁵ Srov. Tamtéž.

¹⁷⁶ Srov. BROUČEK, S. *The visible and invisible Vietnamese in the Czech Republic*. s. 147-148.

opomenout i používání náhražek. Jedná se většinou o jakési umělohmotné instalatérské či plynové trubky, které lze nalézt pohozené například na tržištích nebo autobusových nádražích. Kdokoliv má zájem a chuť si zakouřit, bez váhání si tuto zmiňovanou „trubko-dýmku“ vypůjčí.¹⁷⁷

Jedním zcela unikátním typem zábavy Vietnamců jsou také tzv. kohoutí zápasy, jejichž aktéry jsou kohouti zvaní bojovníci. Vietnamci totiž obecně rozlišují dva typy městských kohoutů, v jejich jazyce tzv. jedlé a bojovníky. Jedlý kohout obstarává potravu pro značnou část rodiny tím, že se věnuje slepicím, které pak snášejí vajíčka. Když poté kohout nemá dostatek sil tuto funkci plnit, z jeho per se zhotoví prachovky. Naproti tomu kohout bojovník nikdy nežije se slepicemi, ale se svým majitelem, který ho každý den koupe, mnohdy i v zeleném čaji, podává mu jídlo s obsahem proteinů (např. hady, úhoře a maso obecně). Je až neuvěřitelné, že na rozdíl od mnoha vietnamských dětí nechávají majitelé své kohouty - bojovníky i očkovat. Bojovníci podstupují výuku nejrůznějších bojových taktik a na zápasy je majitelé mnohdy vezou i autem. Samotné kohoutí zápasy mají svá přísná pravidla. Nejvyšší ligu hrají kohouti s černým a červeným krkem, kteří jsou v boji zcela neústupní. Bílí kohouti se žlutým kroužkem v oku značí údajně slabší výdrž. Čím méně mají kohouti peří, tím více úcty se jim dostává. Majitel takového bojovníka se pak celý den věnuje výcviku svého „šampiona“, popíjení čaje a kouření dýmky, na víc mu čas už nezbyvá.¹⁷⁸

V rámci volného času jsou další oblíbenou zábavou Vietnamců procházky po tržištích, rušných ulicích a posedávání v restauracích, kde si všichni společně pochutnávají na některém z asijských jídel a sledují dění kolem sebe. Oproti tomu u Vietnamců žijících na vesnicích je nejčastější zábavou pouze sledování televize, a pokud zahlédnou turistu, budou se zájmem pozorovat každý jeho pohyb.¹⁷⁹

---

¹⁷⁷ Srov. KOVÁŘOVÁ, L. *Tatranka v Hanoji, aneb, Vietnam, můj paralelní svět*. s. 28.

¹⁷⁸ Srov. Tamtéž. s. 37-39.

¹⁷⁹ Srov. KOUDELKA, V. *Vietnam: země rýže a hor*. s. 160.

5 Vietnamská komunita na území Česka

Vietnamská komunita v České republice se vyznačuje především svou uzavřeností.¹⁸⁰ Vietnamští imigranti sice bydlí mezi majoritou, ale v soukromí se stýkají především mezi sebou.¹⁸¹ Jejich uzavřenost vůči okolí je podmíněna hned několika faktory. V první řadě je příčinou značná rozdílnost kultur, takže Vietnamci po svém příjezdu na území Česka vždy zažívali velký kulturní šok.¹⁸² Mnoho Vietnamců navíc trpělo steskem po domově a rodině, který mnohdy vyústil až v psychotickou reakci, v důsledku níž docházelo k četným nedorozuměním. Někteří Vietnamci, ale i určitá část české populace, vykazovali známky xenofobních a rasistických reakcí, které se projevovaly na pracovištích, ve školách i na veřejných prostranstvích. Část těchto negativních přístupů končila i u soudu. Mnozí Vietnamci přijíždějící na naše území rovněž nepočítali s tak odlišnými klimatickými podmínkami, a proto nebyli ani dostatečně vybaveni oblečením vhodným pro jiné než subtropické podnebí. Z těchto všech důvodů bylo vždy potřeba nahlížet na Vietnamce i jiné příchozí cizince jako na lidi, kteří zde obecně žijí v daleko těžších podmínkách než příslušníci majoritní společnosti.¹⁸³

Kvůli pocitu velké odlišnosti mezi Vietnamci a Čechy se proto většina Vietnamců bála vměšovat se do majoritní společnosti a raději setrvala ve vietnamské komunitě.¹⁸⁴ V případě prvních vietnamských přistěhovalců docházelo navíc k převozu osob z letiště rovnou do ubytoven, kde jim byl striktně stanoven vlastní program.¹⁸⁵ Důvodem jejich příchodu byla obživa. Patřili mezi první Vietnamce pobývajících u nás, takže se museli snažit zorientovat v českém systému, naučit se komunikaci s úřady i s majoritou. V tu dobu byly vytvořeny první základy lokálních komunit nazývaných *Việt Xú*.¹⁸⁶ Právě neznalost českého jazyka Vietnamcům neumožňovala bližší

---

¹⁸⁰ Srov. ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 104.

¹⁸¹ Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 177.

¹⁸² Srov. ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 104.

¹⁸³ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 50.

¹⁸⁴ Srov. BLAFKOVÁ, M. *Specifika života vietnamské komunity v ČR*. [online].

¹⁸⁵ Srov. ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 104.

¹⁸⁶ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 94-95.

seznámení s českými občany a především s Čechy jakožto kolegy v zaměstnání. Tato bariéra mezi Vietnamci a Čechy vedla často k mnoha předsudkům. Ze strany Čechů panovaly obavy z nedostatečně zdravotně prověřených Vietnamců, a tudíž rizika možného přenosu závažných nemocí. K uzavřenosti komunity zásadně přispěly i tradiční vietnamské hodnoty zachování soukromí rodiny a skutečnost, že na území Česka přijížděli často příbuzní a známí, kteří byli ochotni kvůli vzájemné návštěvě podniknout cestu i přes celou republiku. Další příčinou související se zmiňovanou uzavřeností byl institut tzv. zástupce. S Vietnamci přijížděli do naší republiky i organizátoři či tzv. tlumočníci, kteří se starali o vietnamskou komunitu, obstarávali potřebné náležitosti na úradech apod.¹⁸⁷ Z těchto důvodů byla motivace dospělých Vietnamců učit se českému jazyku, poznávat Českou republiku a navazovat sociální kontakty a dlouhodobé vztahy prakticky nulová. Pobyt u nás totiž vnímali jako jakési provizorium a jejich prvořadým plánem bylo vrátit se co nejdříve zpět do své rodné země. To bylo rovněž důvodem jejich setrvávání v komunitě. Mnoho Vietnamců totiž zanechalo ve Vietnamu své rodiny, mnohdy i včetně svých manželek a dětí, s plánem setrvat v Česku jen několik málo let a poté se vrátit zpět. Vedle toho je ale nutné zmínit i případy, kdy si Vietnamci našli novou neoficiální rodinu, která jim zde poskytla zázemí.¹⁸⁸

V 60. a 70. letech, především v průběhu vietnamské války, se československá společnost obecně chovala k přijíždějícím vietnamským studentům velice vstřícně, a to hlavně z důvodu morálního. Vietnamci se snažili co nejlépe asimilovat, jevilí zájem o výuku českého jazyka a mimo to také obývali studentské koleje společně s českými studenty, se kterými tudíž udržovali přátelské vztahy.¹⁸⁹ V období socialismu vedle toho přicházeli na území Československa Vietnamci, kteří byli na začátku svého ekonomicky aktivního věku, povětšinou svobodní a pocházeli z rodin, jež měly dostatek financí, případně dobré kontakty a styky. Tito zmiňovaní jedinci bydleli na dělnických ubytovnách a učňovských internátech, muži a ženy odděleně, a do jisté míry byli zcela izolováni od majoritní společnosti. Tehdejší socialistická republika umožnila Vietnamcům poznávat naši zemi pouze z určitého úhlu pohledu, a to formou

---

¹⁸⁷ Srov. ŠIŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 104-105.

¹⁸⁸ Srov. BLAFKOVÁ, M. *Specifika života vietnamské komunity v ČR*. [online].

¹⁸⁹ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 49.

organizovaných výletů po hradech a zámcích, sportovních turnajů (především fotbalových), pěveckých soutěží, politických školení apod. Tyto typy organizovaných činností vedly ale spíše k provázanosti skupiny. Vietnamci se vzájemně podporovali, sdíleli spolu emoce a nahrazovali si tak absenci svých rodin. Vztahy ve skupině se staly postupem času vztahy srovnatelnými s těmi rodinnými, které mnohdy následně setrvaly i po návratu do Vietnamu.¹⁹⁰

V 80. letech se oproti předešlému období počet Vietnamců pobývajících v Československu výrazně zvýšil. Mimo zmiňovaných vietnamských studentů zde působili vietnamští dělníci, kteří ale neměli znalosti českého jazyka ani bližší povědomí o naší kultuře. V této době také začali Vietnamci cestovat po celé republice a obchodovat s drobnou elektronikou, textilem a dalším zbožím, což začalo postupně u části tehdejší československé společnosti vyvolávat odlišný názor na tuto komunitu a zapříčilo zároveň vznik různých předsudků majority vůči vietnamské minoritě. Na druhou stranu ale nelze opomenout názory a postoje druhé části československých občanů, kteří k Vietnamcům i nadále přistupovali kladně, dokonce vznikaly i mezietnické vztahy a manželství.¹⁹¹

Události, které se odehrály v listopadu roku 1989, poznamenaly též vietnamskou komunitu pobývající na našem území. Vietnamci studující na vysokých školách vydávali samizdatové časopisy pro zdejší vietnamské obyvatele neovládající dobře český jazyk, aby byli co nejlépe obeznámeni se vším, co se v tu dobu v zemi děje, a to i přes přísný zákaz vietnamské ambasády. Současně začalo být zmiňované období poměrně nebezpečné zvláště pro cizince, kteří se tehdy často stávali oběťmi násilných útoků ze strany nacionalistických extremistů. Útočná přepadení se děla především ve velkých městech, jako např. v Praze, Plzni, Ostravě, Kladně, Zlíně, Českých Budějovicích, ale i v jiných menších městech. Z tohoto důvodu se většina Vietnamců žijících na území Čech rozhodla, že přestanou docházet do zaměstnání a škol, aby se nestali další z obětí násilných činů. Vietnamská ambasáda tak postupně ztrácela o těchto Vietnamcích a jejich pobytu přehled. Československo mimo to začalo postupně přerušovat veškeré politické i hospodářské styky a odstupovalo rovněž od uzavřených smluv včetně té, která u nás Vietnamcům zajišťovala práci. Po vzniku Československé

---

¹⁹⁰ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 97.

¹⁹¹ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 49.

federativní republiky vláda rozhodla o poskytnutí finanční kompenzace Vietnamu a spolu s ní bylo zahájeno hromadné odesílání vietnamských zaměstnanců do jejich rodné země. Mnoho z nich se však do Vietnamu nevrátilo a zůstalo zde. Asimilovaní Vietnamci se dobře orientovali v poptávce po zboží na československém trhu, a proto správně odhadli, že obchodování je nejlepší možnou cestou k osobnímu úspěchu. Mezi lety 1990 až 1992 došlo ze strany českého politického systému k vydání řady právních předpisů a Vietnamci tak dostali šanci např. založit firmu s českým občanem, získat živnostenský list, dlouhodobý pobyt apod. V návaznosti na to přicestovali na naše území někteří členové rodiny či příbuzní, aby se opět sloučili, a i oni zde začali podnikat. Za účelem obchodu se vrátilo i mnoho tehdejších zaměstnanců a studentů vysokých škol.¹⁹² Nejprve přijížděli dospělí, poté i děti, ale také se vraceli Vietnamci, kteří v Československu již dříve studovali či pracovali. Tito příchozí Vietnamci měli značnou výhodu, neboť se snadněji adaptovali na nové prostředí především kvůli pomoci svých rodinných příslušníků a známých, kteří zde již pobývali. Vietnamští imigranti 90. let proto neměli potřebu blíže se kontaktovat s českou populací, ani neusilovali naučit se českému jazyku, jelikož vždy spoléhali na své zkušenější příbuzné. Na rozdíl od starousedlíků socialistického období se tito nově příchozí Vietnamci již nezapojovali do českého vzdělávacího systému, ani se dále neškolili a aktivně nerozvíjeli. Věnovali se především stánkovému prodeji a na našem území tehdy nepoznali prakticky nic jiného než tvrdou práci. Obecně lze konstatovat, že Vietnamci, kteří k nám přicházeli v 90. letech, jsou oproti starousedlíkům socialistického období v adaptaci na českou kulturu a naše způsoby chování konzervativnější, což je dáno zejména omezenějším stykem s majoritní společností.¹⁹³ Na území Česka přicházeli rovněž Vietnamci ze Slovenska, Polska a Maďarska. V roce 1993 přišli do Čech i Vietnamci z Německa, kteří dostali finanční příspěvek v případě, že tuto zemi opustí, a namísto návratu do své rodné země odešli právě na území českého státu, konkrétně většinou do českého pohraničí.¹⁹⁴ Z předchozího tedy vyplývá, že v 90. letech se obecně více Vietnamců začíná věnovat obchodu a odvrací se od dělnických profesí. V tomto

---

¹⁹² Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice.* s. 173-174.

¹⁹³ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence.* s. 98.

¹⁹⁴ Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice.* s. 174.

období proto také započal velký nárůst tržnic a velkoobchodů.¹⁹⁵ Vietnamští podnikatelé si zpočátku pronajali stánek na tržišti nebo pouze místo, kam instalovali stoly se zbožím. Takovýto prodej byl laciný a ve Vietnamu nikterak neobvyklý. Vietnamci se začali obchodně orientovat i na turisty ze sousedních států, takže postupně vznikaly rozsáhlé tržnice právě v příhraničí. Postupem času si vietnamští podnikatelé začali pronajímat prostory bývalých továren a kasáren, kde probíhal velkoobchodní prodej. Kolem zkušených vietnamských obchodníků působících v českém prostředí se začali soustřeďovat i nezkušení nově příchozí Vietnamci, čímž se postupně formovaly prvotní lokální komunity. Uvnitř těchto komunit se pohybovali Vietnamci, které spojovaly především rodinné vazby, společné zájmy apod.¹⁹⁶ Během 90. let, v průběhu samotného formování komunit, se začali objevovat také jedinci, kteří se specializovali na práci uvnitř komunity. Jejich činnost spočívala především ve zprostředkování služeb týkajících se vyřizování potřebných dokladů, daňových přiznání, tlumočení a různých konzultací.¹⁹⁷ V komunitách také vznikaly nejrůznější skupiny, které řešily problémy s neznalostí českého jazyka, kulturní rozdíly, ale také nutnost komunikace s majoritou a jejími institucemi. Dnes do tohoto systému spadají i firmy nebo živnostníci, kteří poskytují nově příchozím cizincům služby spojené s vyřizováním potřebných náležitostí, např. daní, pojištění, povolení k podnikání, překladů do českého jazyka apod. Tyto subjekty mnohdy pomáhají také s otázkami bydlení či tlumočením.¹⁹⁸

Vzhledem k tomu, že v tomto období došlo u vietnamské komunity postupně k posunu od zaměstnaneckého poměru k podnikání, začali Vietnamci pracovat v podstatě celý den a neměli tak téměř žádný volný čas. Tento fakt přispěl k dalšímu prohlubování bariéry mezi vietnamskou komunitou a majoritní českou společností, což vedlo k ještě většímu uzavření komunity vůči svému okolí. Vietnamci byli tak pracovně zaneprázdněni, že se prakticky s Čechy neseťkávali jinak, než v obchodních záležitostech. Výjimku tvořily služby, které byly poskytovány Vietnamcům ze strany Čechů, a jednalo se především o účetnictví. Uzavřenost starousedlické komunity se ale

---

¹⁹⁵ Srov. ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. s. 104-105.

¹⁹⁶ Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 174-175.

¹⁹⁷ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 94-95.

¹⁹⁸ Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 175.

přesto začala postupně rozvolňovat, k čemuž přispěly dva zásadní faktory. Prvním z nich byl nástup dětí vietnamských starousedlíků do českých škol, druhým faktorem se stal přesun stánkového prodeje do kamenných obchodů, který umožnil vybudování stálejší zákaznické klientely. Přesun z tržnic do kamenných obchodů znamenal také zlepšení jazykové situace Vietnamců, protože se zde nevyskytovala vysoká koncentrace cizinců a zákazníci byli především Češi. Nelze v této souvislosti opomenout ani fakt, že starousedlíci komunity *Việt Xú* žijící na vesnicích a v malých městech měli vždy s majoritní českou společností mnohem přátelštější a bližší vztahy nežli starousedlíci žijící ve velkých městech.¹⁹⁹ Obecně většina Vietnamců žijících ve větších městech ale nestojí o bližší kontakt s místní majoritou, nevyhledávají ji pro případná setkávání, ačkoliv ji vnímají pozitivně.²⁰⁰

Od roku 2005 do České republiky stále příjížděli další Vietnamci za účelem obchodování a s úmyslem pozdějšího návratu do Vietnamu. Nejpočetnější skupinu tvoří Vietnamci ve věkové kategorii od 30 do 44 let, přičemž postupně narůstá také počet jejich potomků.²⁰¹ Děti těchto vietnamských imigrantů, které se v České republice buď narodily, nebo zde žijí od útlého věku, jsou označovány pojmem banánové děti. Tato mladá vietnamská generace převzala styl života naší společnosti a mnohdy má blíže právě ke svým českým vrstevníkům nežli k vietnamské komunitě. Banánové děti se na rozdíl od svých rodičů obecně velice dobře začlenily do české společnosti, u jejich otců a matek naopak přetrvává jazyková i kulturní izolace.²⁰² Při podrobnějším zkoumání se tyto potomci starousedlíků i nově příchozích Vietnamců od svých rodičů i ostatních členů komunity liší jak v případě druhé generace, tak i generace těch, kteří do Česka imigrovali jako malé děti nebo přišli do Česka ve věku žáka prvního stupně základní školy. Tyto zmiňované děti se odlišují od rodičů i zbytku komunity nejen v otázce znalostí českého jazyka, ale i okruhem přátel, kterými jsou povětšinou Češi. Vietnamské děti, které se narodily na území Česka, mají naopak často problémy s vietnamštinou, a pokud vietnamský jazyk přeci jen ovládají, mnohdy mají potíže s jeho četbou i psaním. Ke značné asimilaci vietnamských dětí druhé generace na naše prostředí přispívala především značná pracovní vyčerpání jejich rodičů, kteří na své

---

¹⁹⁹ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 94-95.

²⁰⁰ Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 196.

²⁰¹ Srov. Tamtéž. s. 175-176.

²⁰² Srov. BLAFKOVÁ, M. *Specifika života vietnamské komunity v ČR*. [online].

děti neměli dostatek času, a proto je zapojovali do různých zájmových útvarů, hradili jim doučování apod.²⁰³ K přizpůsobení vietnamských dětí českému prostředí výrazně přispěl také kontakt s českými pečovatelkami a chůvami, které byly rodiči na hlídání dětí najímány. V západních Čechách se těmto zmiňovaným pečovatelkám říkalo „české tety“, které si po dohodě s rodiči přebíraly dítě vždy na předem smlouvenou dobu do péče.²⁰⁴ Tato druhá generace Vietnamců vyrůstala již pouze v českém prostředí, stala se součástí českých škol, a tudíž i aktivit s tím spojených, v rámci nichž vietnamské děti absolvovaly např. výlety po českých hradech a zámcích, lyžařské zájezdy, návštěvy divadel, kin nebo zoologických zahrad. V důsledku toho je tato generace oproti starousedlíkům plně integrována do kulturně-vzdělávacích a sportovních aktivit české majority a není proto divu, že postupem času přijímá i naše vzorce chování. Přesto se ale mezi českými a vietnamskými dětmi projevují poměrně značné rozdíly především v otázce různých specifických návyků (např. stravovacích), kreditu volného času, ve volnočasových aktivitách, ale také potřebě seberealizace.²⁰⁵

Vietnamské děti se také vždy dobře přizpůsobovaly českému školství a školskému vzdělávacímu systému.²⁰⁶ Vietnamské děti jsou obecně spojovány s výbornými školními výsledky, neboť právě vzdělání hraje pro Vietnamce významnou roli a je mu přikládána velká hodnota. Jelikož jsou však vietnamské děti více pod vlivem české majority nežli pod vlivem své vietnamské komunity, jejich studijní výsledky se v průběhu času pomalu mění a klesají na českou průměrnou úroveň, což samozřejmě neplatí pro první zástupce dětské komunity v Česku, kteří dorostli a nastoupili na vysoké školy.²⁰⁷

Je rovněž vhodné zmínit, že vietnamské děti druhé generace považují za svůj domov právě Česko, Vietnam je pro ně zemí předků a mnoho z nich by se dokonce raději přestěhovalo do některé západní země, například Německa, o přesídlení do země svých předků tedy neuvažují. Důvodem přestěhování se z Česka do některé z vyspělých západních zemí bývá zejména pocit nepřijetí ze strany české společnosti a víra v to, že

---

²⁰³ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 98-99.

²⁰⁴ Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 175-176.

²⁰⁵ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 98-99.

²⁰⁶ Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 176.

²⁰⁷ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 99.

jinde by byli přijati bez předsudků a ceněni za to, co umějí, ne za to, kým jsou. Některé děti nenavštívily Vietnam nikdy, některé již několikrát, ale i ony vnímají tyto cesty pouze jako prázdninový výlet za příbuznými nikoli jako cestu za svými kořeny. Zmiňované cesty do Vietnamu jsou také vždy závislé na finanční situaci dané rodiny.²⁰⁸

Působení českého prostředí se odráží i v soukromém životě vietnamských dětí, které mají touhu po schůzkách s opačným pohlavím, avšak představa jejich rodičů je úplně odlišná, takže vyžadují po dětech hlavně plnění studijních povinností. U druhé generace Vietnamců se na rozdíl od generace předchozí zcela běžně setkáváme se smíšenými etnickými páry. Oproti tomu naprostá většina vietnamských starousedlíků žije v rodinném svazku s jiným Vietnamcem či Vietnamkou, avšak i v této kategorii výjimečně existují také smíšená manželství a partnerství, která ale až na výjimky neměla příliš dlouhého trvání. Obě generace se ale shodují v otázce uzavírání manželského svazku oproti soužití pouze ve svazku partnerském.²⁰⁹

Do života vietnamských teenagerů vstupují i některé další negativní prvky mladé české populace, a to především závislost na výpočetní technice a návykových látkách. Zajímavým faktem je, že pokud některé vietnamské dítě propadne například závislosti na drogách, odstěhuje se se svou rodinou zpět do Vietnamu. Důvodem je strach z hanby a poškození prestiže rodiny nejen v Česku, ale i ve Vietnamu, protože komunita Vietnamců žijících v Česku je úzce provázána.²¹⁰ Vedle toho nelze opomenout také fakt, že někteří vietnamští rodiče se naopak rozhodnou poslat své plnoleté dítě do České republiky, neuvědomují si však, že na rozdíl od nich nebudou mít jejich děti zajištěné ubytování, práci ani jazykové kurzy. Neuvědomují si skutečnost, že jejich děti budou vystaveny opravdu náročným životním podmínkám.²¹¹

Při celkovém posuzování vietnamské komunity žijící dnes u nás bylo zjištěno, že převážnou část z celkového počtu Vietnamců pobývajících v Česku tvoří migranti, kteří přicházeli v období přelomu století až po současnou dobu. Jedná se především o dospělé Vietnamce, kteří jsou ekonomicky aktivní. Tito zmiňovaní nově přichází se do Česka vydávají kvůli práci, ačkoliv jsou podmínky pro ekonomický růst horší, než byly v 90. letech. Vedle toho nezanedbatelný počet příchozích tvoří staří rodiče již

---

²⁰⁸ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 98-99.

²⁰⁹ Srov. Tamtéž. s. 95-100.

²¹⁰ Srov. Tamtéž.

²¹¹ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 50

usazených Vietnamců, kteří přesídlují do Česka proto, aby se o ně mohly jejich děti ve stáří postarat. Velká část migrantů přichází většinou z oblastí vietnamského venkova, má nízkou gramotnost a navíc se mnohdy kvůli absolvování cesty do Evropy i zadluží. Zvláštní okrajovou skupinu nově příchozích představují vietnamští studenti, kteří přijíždějí do Česka studovat buď na základě individuálních zájmů, nebo prostřednictvím vládních stipendií. Tito studenti se integrují ale spíše mezi své spolužáky, nikoli do vietnamské komunity.²¹²

Jelikož je vietnamská komunita v Česku pevně zakotvena, spoléhají nově příchozí dospělí Vietnamci v mnoha směrech právě na služby poskytované komunitou, jako jsou například služby *dịch vụ*, které umožňují přijíždějícím osobám fungovat i bez znalosti českého jazyka a českého právního řádu. Tito vietnamští migranti jsou právě toho názoru, že si v Česku chtějí pouze vydělat peníze, poté se vrátit do své rodné země, a proto není potřeba se učit něčemu novému, například českému jazyku apod. Jejich integrace do české společnosti či vietnamské komunity je pouze povrchní, protože na ni nemají čas z důvodu pracovní vytíženosti a snahy dosáhnout co možná největšího ekonomického zisku v co nejkratším čase. Nemohou se učit ani od svých dětí, neboť ještě žádné nemají, nebo pokud ano, zvou je do Čech až po stabilizaci své finanční situace, která trvá několik let.²¹³

Z hlediska osídlení se největší počet Vietnamců žijících na území Česka nachází v hlavním městě Praha. Příkladem lze uvést, že v červnu roku 2006 evidoval Český statistický úřad celkem 5267 vietnamských občanů, z toho 3430 Vietnamců, majících v České republice trvalý pobyt, a 1832 Vietnamců s pobytem dlouhodobým. Oproti tomu Svaz Vietnamců uvádí v té době vyšší počet vietnamských občanů žijících v hlavním městě, a to celkem až 7 tisíc osob. Nejobývanějšími jsou především lokality v blízkosti velkých tržnic, nejvyšší hustota osídlení je v Praze 4, kde se nacházejí právě rozsáhlé vietnamské velkoobchodní tržnice. Vietnamci zde žijí zejména v pronajatých bytech panelových domů na sídlištích. Značnou roli v otázce bydlení hraje i finanční situace konkrétních jedinců. Pokud se jedná o zámožné podnikatele, odráží se dostatek finančních prostředků i na celkovém stylu jejich života i bydlení. Majetní Vietnamci si

---

²¹² Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 100-102.

²¹³ Srov. Tamtéž.

vybavují své byty luxusně, mají je ve svém vlastnictví, nikoli tedy v pronájmu. Velice často si také pořizují luxusní vozy.²¹⁴

Rozdíl mezi Čechy a vietnamskou komunitou žijící u nás spočívá také v prostorové mobilitě, kdy se Vietnamci daleko častěji přesouvají do jiných částí naší republiky, a to především z důvodu získání lepších podmínek pro obživu. Vietnamští starousedlíci naopak oproti nově příchozím Vietnamcům preferují usedlejší styl života, neboť již u nás pobývají delší dobu, mají mnohočetné rodiny a jejich přestěhování by bylo celkově daleko náročnější. Téměř všichni z této starší generace mají v Česku trvalý pobyt a ovládají český jazyk, jehož úroveň ale záleží na schopnostech a motivaci jedince, nikoli na délce pobytu. O české státní občanství nikdy tito starousedlíci Vietnamci nejevili příliš velký zájem, protože až do konce roku 2013 nebylo možno získat tzv. dvojí občanství. Jedinou výjimkou bylo pouze nepřetržité setrvávání osoby na našem území po dobu minimálně 20 let. Poté od ledna roku 2014 vstoupil v platnost zákon umožňující dvojí občanství ve všech případech.²¹⁵

Původní vizi starousedlíků nebylo usadit se natrvalo na území Česka, ale tehdejší situace ve Vietnamu jim nedávala takřka jinou možnost. V současné době se rodiny těchto původních migrantů skládají až z několika desítek členů, jejich děti zde studují, a proto zde tito starousedlíci setrvávají. Stále ale u nich přetrvává přesvědčení, že pokud jejich potomci dostudují, vrátí se do své rodné země. V současné době jsou právě oni těmi, kteří představují klíčové spojovací články na trase Česko -Vietnam. Tato starší vietnamská generace navštěvuje Vietnam zejména proto, aby poskytla péči svým starým rodičům, také ale za účelem účasti na pohřbech, svatbách, z důvodu sňatkových pobytů, při kterých hledají své nastávající apod. Vietnamští starousedlíci povětšinou za celý svůj život strávili daleko více času zde v Česku nežli ve Vietnamu, jejich návraty mnohdy nejsou definitivní a stávají se tak postupně tzv. transmigranty, neboť se pohybují s různě dlouhou periodicitou mezi Českem a Vietnamem.²¹⁶ Obecně ale platí, že se celková sociální a ekonomická situace většiny rodin Vietnamců vracějících se zpět do rodné země výrazně zlepšila, a to především díky jejich vzdělávání a práci v Česku. Toto tvrzení dokládá i fakt, že mnoho Vietnamců dostalo ve své zemi po návratu

---

²¹⁴ Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 176-177.

²¹⁵ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 95-96.

²¹⁶ Srov. Tamtéž. s. 96.

z ciziny práci ve vyšším pracovním postavení.²¹⁷ Z těchto důvodů se dodnes ve Vietnamu traduje jezdit do České republiky za lepším životem.²¹⁸ Starší vietnamská generace vedle toho také stále považuje naši zemi za přítele, který kdysi pomohl v nouzi.²¹⁹

V souhrnu předchozího lze závěrem říci, že Vietnamci přicházející na naše území v období socialismu využívali širší sociální sítě, kterými byly státní továrny a ministerstva, zatímco Vietnamci přicházející v 90. letech a později využívali pomoci rodiny a blízkých přátel. První příchozí se tedy museli orientovat za pomoci skupiny spolupracovníků, zatímco následně příchozí se adaptovali na zdejší prostředí za přispění rodiny a přátel.²²⁰ „Počáteční rozdíly v informační, materiální a jazykové výbavě mezi oběma skupinami se postupně smývaly, a to především díky potomkům, kteří se v Česku narodili nebo přijeli jako malé děti a kteří de facto představují přímý kontakt s českou kulturou, jazykem a návyky. Zkušenost s českým vzdělávacím systémem a pracovním prostředím, fáze životního cyklu v době příchodu (počátek dospělosti, kdy se formuje osobnost) a délka pobytu v Česku (především délka pobytu v zemi bez přítomnosti etablované etnické komunity) ovlivnila i přístup starousedlíků k výchově potomků, která je na rozdíl od výchovy ve Vietnamu nebo u nově příchozích mnohem volnější a starousedlíci daleko snáze akceptují individuální volbu a nezávislost svých dětí.“²²¹ Na druhou stranu je nutno říci, že při porovnání výchovy potomků mužského a ženského pohlaví se u vietnamských dívek obecně vyžaduje větší nasazení jak ve školním, tak i domácím prostředí.²²²

Také při celkovém porovnání vazeb a vztahů mezi vietnamskou minoritou a českou majoritou je v současné době situace výrazně lepší, a to především díky nové generaci Vietnamců narozených v Česku. Dochází k postupné integraci a překonávání interkulturních bariér.²²³ „Na druhé straně xenofobie české společnosti a vzájemná uzavřenost tradičních vietnamských komunit a české společnosti (ztělesněných

---

²¹⁷ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 50.

²¹⁸ Srov. UHEREK, Z. – KORECKÁ, Z. – POJAROVÁ, T. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. s. 176.

²¹⁹ Srov. LEONTIYEVA, Y. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové)*. s. 50.

²²⁰ Srov. FREIDINGEROVÁ, T. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. s. 95.

²²¹ Tamtéž.

²²² Srov. Tamtéž.

²²³ Srov. BLAFKOVÁ, M. *Specifika života vietnamské komunity v ČR*. [online].

*především velkotržnicemi jako je například SAPA) stále zůstává.*²²⁴ Vedle toho je důležité rovněž zmínit, že na rozdíl od vietnamské komunity pobývající na našem území panuje ve Vietnamu naopak všeobecná otevřenost, a to ve smyslu přijímání velkého množství různorodých vlivů, kterými může být např. i jiné náboženství. Je tedy na českém národu, aby měl snahu blíže poznat vietnamské spoluobčany a zamyslel se nad specifiky kultury a zvyků tohoto osmdesátimilionového národa.²²⁵

---

²²⁴ BLAFKOVÁ, M. *Specifika života vietnamské komunity v ČR*. [online].

²²⁵ Srov. ŠÍŠKOVÁ, T. (ed.). *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturální společnosti 21. století]*. s. 105.

6 Výzkumné šetření

V návaznosti na předchozí části práce je následující kapitola věnována vlastnímu výzkumu, v němž jsou v rámci proběhlého kvalitativního šetření u oslovené skupiny respondentů konkrétně zkoumány a posuzovány otázky týkající se příchodu Vietnamců do Česka, volného času a životního stylu, některých kulturních prvků, preferencí hodnot, vzdělání, jazykové situace a xenofobních projevů. Výzkumná část se tedy zabývá zkoumáním konkrétních výpovědí jednotlivých osob na obdobná témata obsažená v předchozích kapitolách tak, aby bylo možné v závěru celé práce získané informace porovnat.

Výzkum proběhl ve městě Milevsko ve dvou etapách, v rámci nichž bylo dotazováno celkem devět respondentů vietnamské národnosti. První skupinou dotazovaných byli dospělí muži milevské vietnamské komunity, se kterými proběhla vzájemná komunikace v únoru roku 2019. Představitel místní vietnamské komunity mne pozval do svého obchodu, kam přivedl ještě další tři své přátele, kteří byli rovněž ochotni podrobit se osobnímu rozhovoru. Druhá vlna výzkumného šetření proběhla v době koronavirové pandemie v průběhu roku 2020, kdy jsem musela přistoupit k dotazování respondentů formou písemných dotazníků, které byly sestaveny obdobně jako osobní rozhovory, avšak s ohledem na kategorii děti a mládež. V této kategorii jsem pro účast ve výzkumu získala celkem pět respondentů.

Cílem mého dotazování jak prostřednictvím rozhovorů s předem připravenými otázkami, tak prostřednictvím dotazníků, bylo zjistit, jakým způsobem vietnamští obyvatelé města Milevska tráví svůj volný čas, jak na něj nahlízejí, jaké a jakým způsobem slaví svátky, jaké vyznávají hodnoty, jaký význam má v jejich životě vzdělání, jakým způsobem se naučili českému jazyku, zda se jim žije v České republice dobře a zda se liší jejich volný čas od volného času rodičů, potažmo prarodičů. V kategorii dospělých mužů jsem se dotazovala i na samotný příchod do města Milevska včetně otázky přistěhovalectví do naší republiky obecně, tedy jaké byly důvody jejich příchodu do Česka. Mimo to bylo zkoumáno také jejich osobní vnímání případných xenofobních projevů ze strany Čechů vůči vietnamské minoritě.

Je nutno zmínit ještě důležitý fakt, že proniknutí do místní vietnamské komunity nebylo vůbec snadné. Vzhledem k tomu, že se můj otec osobně zná s hlavním

představitelem místní komunity, měla jsem usnadněno navazování prvotního kontaktu. I přesto někteří Vietnamci výzkumné šetření odmítli, takže jsem s povděkem zařadila do výzkumu i menší počet respondentů, než jsem původně uvažovala, tedy čtyři dospělé muže a pět osob z kategorie Děti a mládež. Všichni dotazovaní vietnamští muži spadají do věkové kategorie 51 – 56 let, děti a mládež se pohybují ve věkovém rozmezí 12 – 18 let.

6.1 Výzkumné šetření v kategorii Dospělí

Jak jsem již uvedla v úvodu výzkumu, osobním rozhovorům byli podrobeni celkem čtyři vietnamští muži, konkrétně v obchodním domě XKV v Milevsku, kde jsem měla předem domluvenou schůzku s hlavním zástupcem místní vietnamské komunity a třemi jeho přáteli, též členy této komunity.

Pro vietnamské muže bylo připraveno celkem 39 otázek rozdělených do jednotlivých tematických okruhů. První okruh otázek se týkal samotného příchodu na území Česka, druhý životního stylu, třetí pojmu volný čas, čtvrtý způsobu trávení volného času, pátý preferencí hodnot, šestý vzdělání, sedmý problematice českého a vietnamského jazyka, osmý byl zaměřen na spokojenost života v Česku, devátý na projevy xenofobie a desátý se volněji formou dotazoval na trávení volného času rodičů, příp. prarodičů osloveného respondenta.

Následující podkapitoly jsou členěny a pojmenovány podle názvů tematických okruhů, přičemž jsou zde vždy uvedeny jednotlivé otázky, na něž navazují konkrétní výsledky odpovědí. V některých případech jsou pro zachování autenticity přímo citovány odpovědi jednotlivých respondentů.

6.1.1 Příklad na území Česka

****Kdy jste se přistěhoval do Česka?***

První dotazovaný vietnamský muž přišel do Česka v roce 1984, druhý v roce 1982 a zbylí dva v roce 1985.

****Jaký byl důvod Vašeho příchodu do Česka?***

Třetí dotazovaný uvádí následující rozsáhlou odpověď, která však vystihuje to, proč se všichni dotazovaní muži rozhodli opustit svou rodnou zemi a odejít do České republiky: *„Klidně můžete napsat tam do té práce Vaše, že tyhle ti chlapi, jak Vám poskytují ty pomoci s tou prací, pochází z Vietnamu, jinde ve městě, ale zase tady v Čechách se sešli. Navštěvovali jsme učiliště stejně. Vyučili se jako svářeče a nebo zámečníky, pak jsme pracovali na ZVVZ a tyhle informace myslím, že jsou zajímavé taky pro Vás. Jestli znáte, co je to RVHP? Rada vzájemné pomoci nebo tenkrát to bylo jak byli komunisti. Takže ty socialistické země musí vzájemně pomáhat. Takže v Čechách to můžeme studovat a pak ve Vietnamu potom můžeme zase dělat určité práce. Tenkrát říkali RVHP. Chlapi dostali možnost sem se vyučit a pak doma, když jako se vrátíme do Vietnamu budeme učit zase tam, dejme tomu jako na učiliště někde ve Vietnamu, protože tenkrát tam ve Vietnamu nám chyběli tihle lidi a Československo má možnost nám jako pomoci. To znamená, že mají tihle studenti sem na vyučení a pak když se vyučíme, dostaneme možnost pracovat pár let jako tady na fabrice a pak se vrátíme do vlasti. Ale my jsme se nevrátili, protože se stala revoluce Sametová a tím to vzniká nějaká možnost, že zůstaneme tady, a nebo můžeme ještě někam odcházet do jiné země, například do Německa nebo tak. Zajímavý je jedna věc ještě, že jsme náhodně zůstali tady ty chlapi v Milevsku kvůli tomu taky, že v té době ZVVZ potřebovali svářeče, takže prodlouží nám pracovní smlouvu, abychom mohli ještě zůstat. A pak mezi tím už nastává tyhle možnosti. Úředníci nám umožní udělat povolení práce, zaměstnání nebo povolení ještě na podnikání. To bylo po té Sametové revoluci. A to je taky velká náhoda, že jsme zůstali tady ty chlapi společně.“*

Tedy z výše uvedené citace nyní již dvaapadesátiletého muže vyplývá, že všichni dotazovaní muži odešli z Vietnamu z důvodu špatných životních podmínek způsobených válkou, a to za účelem studia v Čechách, krátkému působení v místní továrně Závody na výrobu vzduchotechnických zařízení (ZVVZ), avšak s vidinou následného návratu do Vietnamu, kde by vyučovali jiné Vietnamce na učilištích, protože právě tyto vyučující jejich republika tehdy postrádala. Dotazovaní Vietnamci se však do své vlasti již nevrátili, neboť jim byla s pádem totalitního režimu v roce 1989 dána možnost setrvat v Česku. Jelikož v této době místní továrna ZVVZ postrádala

svářeče, byla všem prodloužena pracovní smlouva. Následně jim navíc bylo umožněno podnikat, a proto se rozhodli žít zde v Česku, konkrétně v Milevsku.

*V jakých městech jste pobýval?

Z uvedených výpovědí vyplývá, že vietnamští respondenti pobývali nejprve v Dubu u Prachatic, kde se nacházelo jazykové středisko. Zde se učili českému jazyku po dobu tří měsíců a poté se přesunuli do Milevska.

*Kdy jste se přistěhoval do Milevska?

První z mužů se přistěhoval do města Milevska 1. ledna 1985, druhý koncem roku 1985, třetí i čtvrtý uvádí rok 1985. Všichni dotazovaní muži tedy přišli do Milevska v roce 1985, v podstatě jen v rozmezí několika měsíců.

*Jaký byl důvod přistěhování se do Milevska?

V odpovědi na tuto otázku se opět všichni dotazovaní shodují v tom, že důvodem jejich příchodu do Milevska byla nabídka práce v místní výše zmiňované továrně ZVVZ.

6.1.2 Životní styl

*Uveďte, jak vypadá Váš běžný den.

První dotazovaný odpovídá následovně: „*Já jsem denně do práce. Denně, no. Do teďka pořád v zaměstnání v ZVVZ, 35 let tady. O víkendech to mám někdy druhou práci. Chodil jsem třeba na brigádu pomáhat, u soukromého v sobotu v neděli, ve dne v noci. Dělal jsem i v noci pro Máru nebo u Polaty, také v Líšnici.*“

Tedy zatímco první respondent charakterizuje svůj běžný den pouze prací, ostatní dotazovaní muži již vypovídají podobně, že jejich běžný den je vyplněn prací a poté volnem.

*Jste se svým životem spokojen?

Všichni vietnamští dotazovaní muži jsou se svým životem spokojeni.

6.1.3 Pojem volný čas

*Setkal jste se s pojmem volný čas? (Pokud ne, jaký pojem běžně používáte?)

Na otázku týkající se existence pojmu volný čas odpovídají všichni vietnamští muži shodně, a sice tak, že tento pojem znají.

*Používáte pro pojem volný čas nějaké vietnamské slovo/ekvivalent/synonymum? (Pokud ne, jaké slovo se tomuto pojmu nejvíce podobá?)

Odpovědi dotazovaných lze považovat opět za shodné. První muž uvedl, že používají pojem *volný čas*, zbylí tři oslovení uvedli pojem *volno*.

*Jaké aktivity provozujete ve svém volném čase?

První muž uvádí vzájemné návštěvy příbuzných po České republice a vzájemné návštěvy mezi místní vietnamskou komunitou, a to většinou za účelem debat a řešení problémů. Druhý z respondentů vypovídá, že ve svém volném čase cestuje s rodinou po České republice, pracuje na zvelebování svého obydlí a zajišťuje další potřebné domácí práce. Mimo to se také setkává s přáteli z místní komunity za účelem rozhovorů. Třetí Vietnamec uvedl, že chodí ven a pracuje kolem svého obydlí. Nakonec poslední z respondentů vypověděl, že jeho aktivitami ve volném čase jsou čtení, sledování televize, zahradničení, procházky a jakákoliv jiná práce, která ho baví.

První dva dotazovaní se shodují v otázce návštěv místní vietnamské komunity. Druhý, třetí i čtvrtý respondent uvedl mimo jiné provádění pracovních činností ve volném čase, tedy zmiňují práci i mimo zaměstnání.

*Považujete za volný čas přípravu do zaměstnání?

První z vietnamských mužů uvedl, že příprava do zaměstnání nespadá pod volný čas. Další dva uvedli, že to není striktně dané, například jak uvádí třetí dotazovaný: „*Taky, jak je třeba.*“

Poslední respondent odpověděl následovně: „*Málo kdy, jenom když se musí. Práce je práce a volno je volno. Když máte hodně práce, tak musíte dělat ve volné chvíli, ale*

snazíme se, abychom měli taky volný čas.“ Dalo by se tedy říci, že jeden ze čtyř respondentů nepovažuje přípravu do zaměstnání za volný čas.

*Znáte pojem nuda? (Pokud ano, co si pod ní představíte?)

Tři ze čtyř dotazovaných odpověděli, že pojem *nuda* znají a následovně vysvětlují, co si pod tímto pojmem představují: „*Někdy taky, jestli říkám, že ne, tak to lžu. Někdy říkám: To je nuda, to je život.*“, „*Ten pocit je někdy, jo, ale zase není tak jako čas na to nudit.*“, „*No, spíš v práci než doma. Když musíte dělat furt tu samou od rána do večera, tak to je nuda, ale jinak ne.*“

*Řadíte pod svůj volný čas i vykonávání domácích prací?

Všichni vietnamští respondenti se v této otázce naprosto shodují a sdělují, že vykonávání domácích prací spadá pod volný čas.

*Řadíte oslavování svátků pod svůj volný čas?

Opět lze s jistotou říci, že i v této otázce se všichni dospělí vietnamští muži shodují a řadí oslavování svátků do svého volného času.

6.1.4 Trávení volného času

*Na jakém místě nejčastěji trávíte volný čas a co je jeho obsahem?

První dva z oslovených odpověděli téměř shodně, neboť uvádějí, že nejčastěji tráví svůj volný čas doma s rodinou, první z nich zmiňuje ještě setkávání se s přáteli. Třetí vietnamský muž vypověděl, že svůj volný čas tráví nejčastěji venku a jeho náplní bývá sport, procházky a práce kolem domu. Poslední z respondentů neuvádí sice přímo konkrétní místo, ale shodně jako předchozí dva respondenti vypovídá, že nejčastěji tráví volný čas s rodinou a přáteli.

*Jaké aktivity provozujete ve svém volném čase? (Jaké máte zájmy/„koníčky“)

Tato otázka částečně koresponduje s otázkou uvedenou výše, je však směřována k tomu dozvědět se podrobnější informace o náplni volného času dotazovaných dospělých Vietnamců.

První dotazovaný přidává ke své předešlé odpovědi ještě procházky, druhý čtení knihy a sledování televize, třetí respondent čtení knih a poslední oslovený uvádí zahradničení na vlastní zahrádce.

*Chodíte ven (na procházky, sportovat apod.)? Pokud ano, jak často a na jak dlouho?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda dotazovaní vůbec tráví svůj volný čas venku, neboť předešlé dotazy jsou směřovány pouze na nejčastější a převažující způsob trávení volného času a další volnočasové aktivity.

Všichni respondenti vypověděli, že chodí ven. První dva oslovení uvedli, že chodí ven každý den. Třetí a čtvrtý dotazovaný sdělil, že záleží na ročním období, konkrétně v létě je venku často, v zimě nikoliv.

*Kolik hodin denně máte volný čas?

Tři respondenti uvedli konkrétní počet hodin, zatímco jeden uvádí, že to nelze takto určit, neboť záleží na ročním období, přičemž v létě má více volného času a v zimě méně. První vietnamský muž uvádí, že má denně cca 2 hodiny volného času, další oslovený cca 4 hodiny a poslední cca 3 hodiny.

*Kolik času trávíte na počítači (či jiné podobné elektronice)?

V rámci uvedené otázky byla vietnamským mužům současně položena ještě podotázka, a sice: **Jaká je na něm Vaše oblíbená činnost? (internet obecně, hry, vzdělávací aplikace, sledování filmů a videí atd.)**. Jelikož však dotazovaní na podotázku odpovídali podrobněji, než tomu bylo v případě hlavní pokládané otázky, jsou odpovědi na oba dotazy okomentovány v souhrnu.

První Vietnamec sděluje, že jeho nejčastěji používanou elektronikou je mobil, který využívá jako zdroj informací a aktuálních zpráv. Druhý Vietnamec uvádí obecně

internet, který sice používá, ale nepravidelně, a je pro něj formou zábavy. Poslední dva dotazovaní vypovídají, že internet používají především v rámci svého zaměstnání jako zdroj potřebných informací.

*Myslíte si, že trávíte volný čas jiným způsobem než lidé ve Vašem okolí?

Tři ze čtyř dotazovaných dospělých Vietnamců jsou toho názoru, že svůj volný čas tráví jiným způsobem než lidé z jejich okolí.

*Existuje nějaká činnost, které byste se chtěli věnovat ve svém volném čase a z nějakého důvodu nemůžete? (Pokud ano, z jakého důvodu? (např.: finančního, prostorového, časového atd.))

V odpovědi na výše položenou otázku se shodují opět tři vietnamští muži, kteří tvrdí, že existují činnosti, které by rádi provozovali, ale z nějakého důvodu nemohou, přičemž dva z oslovených svou odpověď blíže konkretizují. U prvního dotazovaného je důvodem nedostatek volného času, třetí respondent zmiňuje důvody spojené s prostorem a lokací.

*Slavíte pouze vietnamské svátky nebo i české svátky?

Současně byla mužům položena podotázka: **O jaké svátky se jedná?** Dále pak druhá podotázka týkající se krátkého popisu průběhu oslavy jejich nejoblíbenějšího svátku.

Všichni respondenti se jednoznačně shodují, že slaví vietnamské i české svátky. Čtvrtý aktér následně upřesňuje, že je to spíše myšleno tak, že české svátky slaví a ty vietnamské pouze drží. V odpovědích na podotázku, o jaké svátky se jedná, všichni uvádějí Vánoce, Velikonoce, Silvestr, jmeniny, narozeniny, Nový rok, Lunární nový rok. Druhý dotazovaný pak zmiňuje ještě Dušičky a Den zemřelých.

Na druhou podotázku uvádí první z mužů následující: „*Takhle já jsem přišel den do Čech, jako to je můj narozeniny, takže to je oblíbené.*“ Nepopisuje tedy průběh oslavy, ale pouze to, o jaký svátek se jedná a jaký pro to má důvod.

Druhý Vietnamec vypovídá: „*Vánoce se mi líbí nejvic, no. Taky normálně všechno probíhá jako u vás. Vánoce jsou hlavně Štědrý den. Probíhá stejně, večere....byli jsme tady mezi vámi dlouho a že to poznáme a že si to taky užijeme. Naše děti tady vyrostly mezi vámi. Je to hlavně pro děti. Ale ve Vietnamu jsme tyhle svátky neslavili. Jde hlavně o české svátky, vietnamské jsou vedlejší.*“

Třetí a čtvrtý dotazovaný se přiklání k výpovědi předchozího Vietnamce s tím, že poslední z nich zmiňuje ještě druhý oblíbený svátek, kterým je Silvestr.

6.1.5 Hodnoty

****Jmenujte hodnoty podle důležitosti, které nejvíce uznáváte?***

První z dotazovaných uvádí, že na první příčce uspořádání hodnot se nachází vzdělání dětí a jejich budoucí uplatnění, na příčce druhé zmiňuje zdraví a třetí místo zaujímá péče o rodinu. Druhý oslovený v pořadí uvádí, že nejdůležitějšími hodnoty jsou zdraví a rodina a na druhé místo řadí vzdělání. Třetí respondent uvádí pouze zdraví a rodinu, které jsou pro něj rovnocenné. Poslední se přidává k výpovědi třetího Vietnamce, ale k těmto hodnotám na stejnou příčku přiřazuje ještě vzdělání.

****Dáváte přednost práci před rodinou? (např. věnování se dětem)***

Tři Vietnamci se ve své podstatě opět shodují a vypovídají, že dávají přednost práci, ale z důvodu zabezpečení své rodiny. Výpověď prvního z respondentů ještě navíc tento názor potvrzuje slovy: „*Práce je nejdůležitější. Mít výdělek - mít koláč, tak zabezpečit rodinu.*“. Jeden oslovený uvádí, že dává přednost své rodině.

****Do jaké míry jsou pro Vás důležité vazby (vztahy) s Vaší rodinou (jak s dětmi, tak s Vašimi rodiči, příbuznými)?***

Pro všechny čtyři vietnamské muže jsou jejich rodinné vazby důležité, liší se pouze v míře důležitosti. První uvádí, že jsou velice důležité, druhý používá slovo hodně, třetí uvedl pouze důležité a čtvrtý pak vypověděl jejich míru jako nejdůležitější.

6.1.6 Vzdělání

****Jaký význam pro Vás má vzdělání? (získané ve škole či mimo školu)***

Shoda v odpovědích byla zjištěna u třech dotazovaných osob, jež všechny vypověděly, že vzdělání má pro ně důležitý význam. Druhý dotazovaný pro upřesnění dodal, že je důležité nejen vzdělání dětí, ale i sebevzdělávání se. Pouze třetí Vietnamec se

v odpovědi na tuto otázku liší a uvádí: „*Vzdělání je krásná věc, jo, když na to ten člověk dosáhne, ale za každou cenu to nemusí.*“

*Dali byste něčemu jinému přednost před vzděláním?

Tato otázka přezkoumává dotaz týkající se nejdůležitějších hodnot a v návaznosti na předešlé výpovědi potvrzuje, že pro jednoho z respondentů je vzdělání absolutní prioritou, další osoba uvádí, že vzdělání je na prvním místě spolu se zdravím a rodinou a zbylí oslovení potvrzují, že dávají přednost především hodnotě zdraví a rodině.

*Je pro Vás důležité vzdělání Vašich dětí, podporujete je v tomto směru?

Pro tři respondenty hraje vzdělání jejich potomků důležitou roli a podporují je v něm, zatímco jeden dotazovaný vypovídá následovně: „*Je důležité, ale ne za každou cenu. Záleží hodně na tom, jak to v člověku je.*“

6.1.7 Český jazyk

*Kdy a kde jste se začali učit česky?

Všichni čtyři dotazovaní muži uvedli, že se začali učit českému jazyku po příchodu do Čech v Dubu u Prachatic, jak také potvrzuje úvodní výpověď jednoho z respondentů týkající se důvodů příchodu do České republiky.

*Jak bylo (či stále je) obtížné porozumět českému jazyku?

První dva Vietnamci směřují svou odpověď k tomu, že porozumět a naučit se českému jazyku bylo velmi obtížné. Jeden z oslovených uvádí, že se musel opravdu snažit. Zbylí dva tvrdí, že mají s českým jazykem stále problém, ale dorozumí se.

*Zdokonalujete se v českém jazyce? (Pokud ano, jakým způsobem?)

První z respondentů se zdokonaluje tím, že mluví česky a současně se nachází v českém prostředí. Druhý respondent považuje za zdokonalení se v českém jazyce své bývalé studium na milevském učilišti, trvající 2,5 roku. Třetí uvádí, že se zdokonaluje

prostřednictvím četby, sledování televize, poslechu rádia a mluvením. Poslední respondent přisuzuje zdokonalování v českém jazyce faktu, že mluví česky v práci a také při pomoci dětem s úkoly.

*Ovládáte vietnamštinu?

V této otázce se všichni čtyři vietnamští muži shodují a odpovídají, že ovládají vietnamský jazyk.

*Mluvíte v rodině převážně česky nebo vietnamsky?

První tři Vietnamci mluví se členy své rodiny oběma jazyky, někdy vietnamsky, někdy česky, přičemž nelze určit, jakým jazykem hovoří častěji. Čtvrtý z Vietnamců uvádí, že doma mluví především vietnamsky a česky komunikuje pouze v případě, když musí.

6.1.8 Spokojenost s životem v Česku

Tento okruh obsahuje pouze jednu otázku a v případě, že by odpověď zněla záporným způsobem, následovala by navazující otázka, což se ale ani u jednoho z oslovených nestalo.

*Žije se Vám v Česku dobře? Chcete zde žít nebo byste raději žil/a ve Vietnamu a proč?

Všichni dotazovaní se plně shodují na tom, že jsou na území naší republiky spokojení a žije se jim zde dobře. Odpovědi respondentů jsou velice strohé, pouze potvrzují to, na co se otázka váže, buď tedy, že jsou spokojení nebo že se jim zde žije dobře. Jeden z Vietnamců mimo to s úsměvem odpověděl takto: „*Jo. Dneska jsem tady spokojen třeba zítra ne, nevím. Ale když dneska, tak jsem úplně spokojenej.*“.

6.1.9 Xenofobní projevy

Tento okruh, stejně jako předcházející, obsahuje opět pouze jednu otázku. Cílem následující otázky je zjistit, zda dotazovaní Vietnamci pocítují nějaké formy xenofobního jednání ze strany Čechů.

**Setkali jste se s nějakými xenofobními projevy v běžném životě?*

Všichni čtyři dotazovaní se shodují v tom, že xenofobní projevy vůči vietnamské menšině existují, ale ne každý toto nežádoucí chování přímo pocítuje. Jednotliví aktéři k této otázce vypověděli:

První respondent: *„Takový to je, ale je to málo. Tady v Milevsku opravdu ne. Možná jinde ve větším městě sem tam jako nějaký slova, to je běžná situace. S tím se počítá.“*

Druhý respondent: *„Není tolik, ale já myslím, že je to někdy taky. Nějaká slova mezi lidmi jsme někdy taky slyšeli, ale bereme to jinak. Na úřadech, tak to vůbec, to je v pohodě, to je jen mezi lidmi.“*

Třetí respondent: *„Já si myslím, že ne. Potkáváme se, ale ne tak často. Osobně беру jako... nemusí být slovní, někdy to chování je dáváno víc než slovní. Ale musím poslední o tom říct, že Češi jsou moc hodný, ochotný taky.“*

Čtvrtý respondent: *„No, musím říct, existuje to, cítíte to, ale berete to s rezervou, že žijete v cizině, tak to není problém, alespoň tady v Čechách.“*

6.1.10 Život rodičů

Tento okruh čítá opět pouze jednu otázku, která směřuje ke stručnému shrnutí života rodičů námi dotazovaných osob, a to s ohledem a ve vazbě na předešlé okruhy otázek. Avšak hlavním záměrem dotazu bylo v tomto případě zjistit, zda se náplň volného času výrazně lišila v úrovni různých generací.

Pro zajímavost a autenticitu projevu jsou níže uvedeny jednotlivé výpovědi dotazovaných:

První respondent: *„Vždycky, když se vrátíme na návštěvu, vzpomíná táta na nás, jak jsme byly malé děti. Rodiče jsou ve Vietnamu. Máma už zemřela. Utekl od rodina, jedenáct let do teď.“*

Druhý respondent: „*Já myslím, že to je zase jiná doba u nich, ale podobné to je. Rodiče už nemám, už zemřeli. Je to skoro už osm roků. Ale jiná generace, je jiná doba, ale určitě to bylo podobný. Taky důraz na to, aby byly děti vzdělaný a pak záleží hodně na těch dětí, tak jako my teďkon.*“

Třetí respondent: „*Myslím si, že ono to mých rodičů zase ten život je trochu, tenkrát bylo jednodušší, byla tam válka, neměli tolik času. Celej Vietnam byl ve válce. A ty hodnoty, to je podobný jako my teďkon. Věnují čas rodině, v rámci možností. Ale musím říct, že tenkrát na to nebyl čas, protože ta válka.*“

Čtvrtý respondent: „*No, je to jiná generace. Jako co se týče volný čas, oni tolik neměli jako my teď. Tam u nás ve Vietnamu to máme volno v sobotu myslím, že teprve 15 let. A jinak oni měli jen v neděli. Oni moc tolik času neměli. Hodně se to lišilo.*“

6.2 Výzkumné šetření v kategorii Děti a mládež

Výzkumné šetření s vietnamskými dětmi a mládeží probíhalo v jiném období než výzkumné šetření s vietnamskými muži, a sice v průběhu měsíců říjen až prosinec roku 2020, tedy v období koronavirové pandemie. Musela jsem proto přistoupit namísto osobních rozhovorů na již výše zmiňované dotazníkové šetření, které proběhlo formou otevřených i uzavřených otázek. Předem připravené dotazníky měly okruh otázek sestavený obdobně jako v případě oslovených vietnamských mužů, avšak s ohledem na věk dané skupiny respondentů.

Na rozdíl od předešlé kategorie dospělých, jež byla zastoupena samými muži, se v kategorii Děti a mládež zúčastnily dotazníkového šetření naopak samé dívky, jež rovněž odpovídaly na celkem 39 otázek. Okruhy otázek byly sestaveny stejně jako pro skupinu dospělých, vynechán byl pouze devátý okruh týkající se xenofobních projevů. K absenci tohoto okruhu mne vedl jeden jediný důvod: Brala jsem v potaz, že mezi oslovenými může být i vietnamské dítě ve věku prvního stupně základní školy, u kterého by mohl tento typ otázek vyvolat pocity rasové odlišnosti. Bohužel ale vietnamských dětí navštěvujících dvě základní školy, které se v Milevsku nacházejí, není mnoho. Tyto instituce byly navíc dlouhodobě uzavřené, a proto jsem jen velice těžko získala alespoň některé respondenty, spíše to byli ti ve vyšším věku.

Členění podkapitol v této kategorii je zcela totožné se členěním podkapitol u kategorie dospělých. Respondentky jsou rovněž označovány čísly, tentokrát od jedné

do pěti. Na rozdíl od mužů, kteří jsou přibližně stejného věku, je mezi vietnamskými dívkami určitý věkový rozdíl, který je patrný a odráží se ve způsobu formování jednotlivých výpovědí. V následujícím textu budu tedy uvádět odpovědi příslušných respondentek pouze pod předem přidělenými čísly, která jsou pro lepší orientaci v textu řazena vzestupně, přičemž v pořadí první dívce je 12 let, druhé 14 let, třetí 16 let, čtvrté 17 let a páté 18 let.

6.2.1 Příchod na území Česka

**Kdy jste se přistěhoval/a do Česka?*

Všechny dotazované vietnamské dívky se v České republice již narodily. Vzhledem k této skutečnosti následující otázky daného tematického okruhu dívky vynechaly, neboť se týkaly důvodu příchodu do Česka, pobývání v dalších českých městech, data o důvodu přistěhování se do města Milevska.

6.2.2 Životní styl

**Uveďte, jak vypadá Váš běžný den.*

První dotazovaná dívka shrnuje svůj běžný den tak, že vstane, vykoná ranní hygienu, následuje cesta do školy, poté školní vyučování, dále oběd, cesta domů, školní úkoly, a poté jde ven s přáteli, stará se a hraje si s domácím mazlíčkem Samíkem, někdy bývá na počítači, volá si s přáteli, pomáhá rodičům s domácími pracemi, dále následuje večere, po ní relaxování, večerní hygiena a spánek.

Druhá dotazovaná dívka charakterizuje svůj běžný den velice podobně jako předchozí dívka, a to poslopně: vstávání, vypravování se do školy, cesta do školy autobusem, vyučování, domácí úkoly a příprava na následující školní den, vycházka ven s přáteli, příprava na spánek.

Třetí dotazovaná dívka uvádí, že pokud se jedná o všední den, může jej popsat tak, že jde do školy, poté ze školy, nastává příprava na další školní den, navečer si jde zaběhat se svou kamarádkou. V případě, že se jedná o běžný víkendový den, schází se s přáteli venku, anebo se s kamarádkou připravuje na následující školní týden, pokud má během něho více povinností.

Čtvrtá dívka se vyjadřuje ke svému běžnému dni tak, že jde ráno do školy, kterou obvykle končí v 15 hod, poté jede autobusem domů, následují domácí úkoly a hra na kytaru, po splnění povinností nastává zábava, při níž převládá sledování televizních seriálů, kreslení nebo četba. V sobotu nejčastěji tráví čas s kamarády a v neděli především se svou rodinou.

Pátá vietnamská dívka se vyjadřuje k běžnému dni tak, že začíná povětšinou zaspáním do školy, poté uvádí, že tráví čas ve škole, která většinou končí v 16 hod, cestou ze školy jde navštívit své rodiče do obchodu, v němž pracují, a pomůže jim, s čím je zrovna potřeba. Poté odchází domů a občas si vyhradí 1 až 2 hodiny volného času na své přátele, což se jejím rodičům moc nezamlouvá, neboť by byli raději, kdyby věnovala svůj volný čas spíše studiu (v případě, že se tedy jedná o školní den).

Všechny dotazované respondenty spojuje školní docházka a pečlivá příprava na další školní dny. Všech pět vietnamských dívek rovněž uvádí, že tráví svůj volný čas se svými přáteli.

*Jste se svým životem spokojená? (Pokud ne, souvisí tyto důvody s trávením volného času?)

Čtyři z pěti dotazovaných respondentů odpovědělo ano, pouze pátá z nich zmiňuje, že spíše ano a uvádí následující důvod: „*Mohla bych vynechat svoje odpolední šlofiky o víkendech a spíše jít na čerstvý vzduch nebo se více učit. Kdybych nebyla zpomalený člověk, stihla bych toho více.*“

6.2.3 Pojem volný čas

*Setkali jste se s pojmem volný čas? (Pokud ne, jaký pojem běžně užíváte?)

V odpovědích na uvedenou otázku se všech pět vietnamských dívek jednoznačně shoduje na tom, že se s pojmem volný čas již setkaly.

****Používáte pro pojem volný čas nějaké vietnamské slovo (ekvivalent, synonymum)?
(Pokud ne, jaké slovo se tomuto pojmu nejvíce podobá?)***

První, třetí a čtvrtá respondentka zřejmě nepochopily, na co jsou dotazovány, a proto na otázku vůbec neodpověděly. Druhá dotazovaná dívka uvádí pouze, že ne, ale dále svou odpověď blíže nespecifikuje a nerozvádí. Pátá dotazovaná Vietnamka odpovídá jedním slovem „volno“.

*Jaké aktivity provozujete ve svém volném čase?

První dívka uvádí, že svůj volný čas tráví se svým domácím mazlíčkem, o němž se zmiňuje i v úvodní otázce dotazníku, nelze však blíže specifikovat, o koho se jedná, dále čte a tráví čas na mobilním telefonu. Druhá z dívek tráví svůj volný čas venku s přáteli, sledováním seriálů a odpočinkem. Třetí dívka sportuje, hraje na hudební nástroj, pomáhá rodičům a učí se. Předposlední z dívek uvádí hru na hudební nástroj, čas strávený s kamarády a rodinou, sleduje filmy a kreslí. Poslední dívka ve svém volném čase cvičí, hraje na klavír, maluje a chodí ven se svými přáteli.

Souhrnně lze říci, že druhá, čtvrtá a pátá respondentka mimo jiných aktivit tráví volný čas se svými přáteli. U třetí, čtvrté a páté dívky lze v době jejich volna vysledovat zájem o hru na hudební nástroj.

*Považujete za volný čas školní povinnosti (školní docházku, domácí úkoly apod.)?

Tři z pěti dotazovaných vietnamských dívek uvedly, že nezařazují školní povinnosti do volného času. Třetí a čtvrtá dívka se shodují na tom, že ano, ale pouze v případě plnění domácích úkolů, nikoli školního vyučování, čili docházky do školy.

Výše položená otázka čítá ještě jednu podotázku, a sice: ***Vzděláváte se nad rámec svých školních povinností? (Učíte se doma jen proto, že Vás to baví a zajímá?)***

V odpovědích na tuto podotázku se první čtyři Vietnamky naprosto shodují a vypovídají, že se vzdělávají nad rámec svých školních povinností. Druhá, třetí a čtvrtá dívka ještě upřesňují, že se vzdělávají v těch předmětech, které je baví anebo které chtějí ještě dále používat (např. pro další studium či budoucí profesi). Poslední Vietnamka uvádí, že se nad rámec svých školních povinností dále nevzdělává a dodává, že není studijní typ.

*Chodíte na doučování? (Pokud ano, považujete to za nutnost (povinnost) nebo se chcete vzdělávat ve svém volném čase?)

Podle výpovědí první, druhá a čtvrtá respondentka na doučování nechodí, přičemž čtvrtá dívka dodává, že dříve na doučování docházela proto, aby měla co nejlepší známky. Naopak třetí a pátá respondentka zmiňují, že v současné době na doučování dochází. Blíže k tomu třetí dívka, obdobně jako čtvrtá oslovená, doplňují, že se tak děje za účelem dosažení co nejlepších studijních výsledků. Pátá respondentka konkretizuje, že se v jejím případě jedná o doučování anglického jazyka, a upřesňuje, že důvodem docházky na výuku je vylepšení svých dosavadních jazykových dovedností.

*Požádají Vás někdy rodiče o pomoc doma? Například vykonávání některých domácích prací (mytí nádobí, vynášení košů, luxování) nebo pomoc s mladšími sourozenci? (Pokud ano, myslíte si, že je to také způsob, jak trávit svůj volný čas?)

Všechny dotazované vietnamské dívky uvádějí, že vykonávají některé z domácích prací a že to je také určitý způsob, jak trávit volný čas.

*Znáte pojem nuda? (Pokud ano, co si před ní představíte?)

Všech pět respondentek odpovědělo, že pojem nuda zná. První čtyři se rovněž shodují na představě o tomto pojmu a uvádějí, že nuda je, když není co dělat. Pátá k uvedenému zmiňuje následující: „*Užírám se nudou, ležím a jen tak koukám do zdi a strávím tím dost času. Poté nastane bolest hlavy a deprese.*“

*Řadíte oslavování svátků do svého volného času?

Zde se všechny dotazované opět shodují a uvádějí, že oslavování svátků spadá pod volný čas.

6.2.4 Trávení volného času

**Na jakém místě nejčastěji trávíte volný čas a co je jeho obsahem?*

První z vietnamských dívek uvedla, že nejčastěji tráví svůj volný čas doma, neuvedla však, co je jeho obsahem. Druhá respondentka sdělila, že svůj volný čas tráví nejčastěji venku s přáteli nebo jde na procházku. Třetí i čtvrtá dívka k uvedenému dotazu zmiňují dvě místa, a to trávení volného času doma i venku, přičemž třetí respondentka se doma věnuje hře na klavír a venku rekreačnímu běhu, čtvrtá respondentka doma čte nebo sleduje televizní seriály a venku se pak setkává s přáteli. Poslední Vietnamka vypověděla: „Svůj volný čas trávím všude možné. Například ráda jezdím do Prahy za svými kamarády, které moc často navštěvovat nemůžu. A nebo jsem v Milevsku.“

**Jaké aktivity provozujete ve svém volném čase? (Jaké máte zájmy/ „koníčky“?)*

Stejně jako předchozí položená otázka se i tato dotazuje na volnočasové aktivity. Obě otázky mají za cíl zjistit, co dotazované dívky vykonávají ve svém volném čase.

První respondentka odpověděla, že jejím „koníčkem“ je hra na kytaru. Druhá uvedla rovněž hru na hudební nástroj, konkrétně zmiňuje pravidelnou docházku do Základní umělecké školy v Milevsku. Třetí respondentka vypsala následující volnočasové aktivity: hru na klavír, sportování a chození ven s přáteli. Předposlední dívka, obdobně jako všechny předchozí, uvádí také hru na hudební nástroje, konkrétně na klavír, kytaru a flétnu. Dále doplňuje ještě kresbu, sledování seriálů a trávení volného času se svou sestrou. Poslední respondentka rovněž uvádí, že jejím zájmem je hra na hudební nástroj, konkrétně na klavír, kterému se věnuje již 14 let, mimo to ale absolvuje také výtvarné kurzy.

V souhrnu lze konstatovat, že všech pět vietnamských dívek hraje na hudební nástroj. Čtyři dívky pak hudební nástroj konkretizují. Tři z pěti dotazovaných Vietnamek hrají na klavír, dvě respondentky se shodují ve hře na kytaru, přičemž čtvrtá dotazovaná ovládá hru na tři hudební nástroje.

*Chodíte ven (na procházky, sportovat apod.)? Pokud ano, jak často a na jak dlouho?

První z dotazovaných dívek napsala, že chodí na procházky v délce 15 až 40 minut. Druhá uvedla, že chodí ven často, nelze ale přesně určit na jak dlouho, pokaždé je to jiné. Třetí z dívek chodí ven denně minimálně na dobu 30 minut. Čtvrtá Vietnamka svou výpověď sděluje, že chodí ven 4 krát až 5 krát týdně a poslední dívka uvedla, že ven moc často nechodí, cca 3 krát týdně na 2 až 3 hodiny.

*Kolik hodin denně máte volný čas?

Třetí a pátá respondentka neuvádějí přesný počet hodin. Třetí Vietnamka zmiňuje, že záleží na tom, o který den v týdnu se jedná, pátá uvedla, že se délka volného času odvíjí od množství školních povinností. Oproti tomu zbylé tři respondentky vypsaly přesný počet hodin, přičemž první uvedla 3 až 4 hodiny, druhá 7 hodin a čtvrtá 4 až 5 hodin volného času denně.

*Kolik času trávíte na počítači (či jiné podobné elektronice)?

Nejmladší dívka, tedy první v pořadí, tráví na počítači či jiné elektronice nejnižší počet hodin v porovnání s ostatními dotazovanými dívkami, a sice 1 až 2 hodiny denně. Na druhé místo v počtu nejméně stráveného času na některém z elektronických zařízení se zařadila třetí z dívek, která uvádí celkem dvě hodiny denně. Následuje druhá z dívek, která na počítači či mobilu tráví 3 hodiny denně. Dále následuje čtvrtá v pořadí respondentek, jež uvedla 3 až 4 hodiny denně. Poslední pátá dotazovaná dívka neuvádí konkrétní počet hodin, ale pouze to, že je na mobilním zařízení celý den průběžně.

Výše položená otázka byla doplněna ještě upřesňující podotázkou, a sice: ***Jaká je na něm Vaše oblíbená činnost?*** V této podotázce se první dvě dívky shodují v tom, že jejich oblíbenou činností bývá sledování filmů a seriálů. Třetí dívka uvádí sociální sítě, chatování, sledování videí a poslech písniček. Čtvrtá respondentka tráví čas na počítači či na mobilním telefonu nejčastěji chatováním, na sociálních sítích, sleduje filmy nebo čte elektronické knihy, poslední z oslovených dívek rovněž využívá elektroniku ke komunikaci na sociálních sítích a chatování.

Z uvedeného tedy vyplývá, že u tří věkově starších dívek jsou v rámci času stráveného na počítači oblíbené vstupy na sociální sítě a chatování. U tří z pěti

oslovených respondentek je také zaznamenána shoda v zájmu o sledování seriálů a filmů.

*Myslíte si, že trávíte volný čas jiným způsobem než české děti ve Vašem okolí?

Ve výpovědi na výše uvedenou otázku první z dívek poznamenala, že neví. Druhá, třetí i čtvrtá dívka odpověděly, že svůj volný čas netráví jiným způsobem než české děti v jejich okolí. Poslední pátá respondentka k danému dotazu napsala: „*Ano, myslím si, že to mají doma volnější, co se týče vzdělání.*“

*Slavíte pouze vietnamské svátky nebo i české?

Z odpovědí všech pěti dotazovaných dívek vyplynulo, že slaví vietnamské i české svátky.

V rámci doplňující podotázky ***O jaké svátky se jedná?*** první z dívek zmínila dva vietnamské svátky, a sice *Tet* (lunární Nový rok) a *Ram Trung Thu*, který přeložila do českého jazyka jako Nový rok pro děti. Druhá respondentka uvedla rovněž vietnamský lunární Nový rok, z českých svátků pak Vánoce a Velikonoce. Třetí dívka vypsala pouze české svátky, a to pálení čarodějnic, Velikonoce, Vánoce a Silvestr. Předposlední a poslední dívka se shodují v odpovědích a opět uvádějí vietnamský svátek lunárním Nový rok, ve výčtu českých svátků Velikonoce, Vánoce a Nový rok, poslední v pořadí přidává ještě svátek Valentýna, Den matek a Den otců.

Na druhou podotázku týkající se krátkého popisu průběhu oslavy oblíbeného svátku první respondentka odpověděla: „*Probudíme se, dáme si snídani...den vlastně probíhá normálně až do večera. Voláme si se známými z Vietnamu, popřejeme krásný nový rok...Pozveme hodně lidí na hostinu, jíme, pak je zábava a veselo.*“ Druhá respondentka na tuto položenou podotázku vůbec neodpověděla. Třetí z dívek napsala: „*Nejraději mám asi Vánoce. Od rána se u nás doma vaří a kouká na pohádky. S mladší sestrou pomáháme mamce v kuchyni. Celý den nejíme maso a večer si dáme slavnostní večeři, která se běžně skládá z rybí polévky, černé omáčky (oříšky, švestky, fíky...) s vánočkou a hlavním chodem je rybí nebo kuřecí řízek s bramborovým salátem. Pod talířem máme schovanou rybí šupinu a malý peníz (5 – 20,-) pro štěstí. Po večeři si jdeme ke stromku společně rozbalit dárky a poté jdeme navštívit ještě prarodiče.*“ Čtvrtá respondentka k dotazu sdělila: „*Nejraději mám Vánoce. Celý den se u nás vaří,*

večer máme celá rodina k večeři rybu a bramborový salát a poté si rozbalujeme dárky pod stromkem.“ Poslední Vietnamka vypověděla: *„Na Vánoce se většinou sejde celá rodina. Zdobíme stromeček, pečeme cukroví, jíme kapra s bramborovým salátem. Poté hraju vánoční písně na klavír a rozbalujeme dárky. Nakonec si uděláme pohodlí na gauči a sledujeme vánoční pohádky a filmy.“*

V souhrnu lze říci, že čtyři z pěti oslovených respondentek znají a slaví vietnamský lunární Nový rok stejně jako české svátky vánoční a velikonoční. Tři z pěti vietnamských dívek se dále shodují na tom, že jejich oblíbeným svátkem jsou právě Vánoce, konkrétně se zřejmě podle jednotlivých písemných výpovědí jedná o Štědrý den.

6.2.5 Hodnoty

V sestaveném dotazníku pro vietnamské respondentky se v první otázce tohoto okruhu, týkající se preferencí hodnot, objevuje i možnost řazení jednotlivých nabízených hodnot podle důležitosti, kterou nakonec všechny oslovené využily. První příčku u všech pěti dívek obsadila hodnota zdraví, na druhé příčce je uváděna hodnota rodiny, v třetí příčce je zmiňována hodnota přátelství.

První respondentka následně seřadila další hodnoty podle důležitosti takto: práce, svoboda, duchovní hodnoty, vzdělání, příroda, peníze (včetně hmotného majetku). Druhá v pořadí řadí hodnoty sestupně takto: svoboda, duchovní hodnoty, vzdělání a peníze na shodné příčce, poslední uvedenou hodnotou je příroda. Hodnotu práce tedy zcela vynechává. Třetí z dívek seřazuje hodnoty následovně: práce, vzdělání, příroda, duchovní hodnoty, svoboda a na posledním místě peníze. Čtvrtá respondentka navazuje na první tři hodnoty vzděláním, prací, penězi, svobodou, duchovními hodnotami a naposledy přírodou. Pátá respondentka navazuje prací, vzděláním, svobodou, penězi, přírodou a stupnici zakončuje duchovními hodnotami, kterým přikládá nejnižší stupeň důležitosti. Jako jediná doplňuje ještě své vlastní hodnoty: *„...dobře strávený čas, upřímní a dobří přátelé, vystudovat vysokou školu a sehnat si dobrou práci, dělat co mě baví, (zdraví, důvěra) – spíše na prvním místě“*.

*Dáváte přednost kamarádům před rodinou?

Jak vyplývá již z předchozích výpovědí, i v rámci tohoto dotazu se opět potvrzuje skutečnost, že pro všech pět vietnamských dívek je vždy přednější jejich rodina a až poté stojí na žebříčku hodnot jejich přátelé.

*Do jaké míry jsou pro Vás důležité vazby (vztahy) s Vaší rodinou včetně prarodičů?

První respondentka na uvedenou otázku vůbec neodpověděla. Druhá z dívek uvedla, že vztahy s její rodinou jsou pro ni důležité. Třetí a čtvrtá dotazovaná zmiňují, že rodinné vazby jsou pro ně dokonce velmi důležité. Pátá z dívek vypověděla obsáhleji: „*Se svými prarodiči jsem se nikdy moc nestýkala, jelikož každý žijeme na jiném kontinentu. Na rodiče se můžu vždy obrátit ve špatných časech.*“ Uvedenou citaci lze chápat tak, že pro tuto vietnamskou dívku jsou důležité především vztahy s jejími rodiči, které může za jakýchkoliv okolností vždy požádat o pomoc.

6.2.6 Vzdělání

*Jaký význam pro Vás má vzdělání (získané ve škole či mimo školu)?

První vietnamská dívka neuvedla, jaký význam pro ni představuje vzdělání, nýbrž odpověděla, že její rodiče jsou ohledně vzdělání přísní, chtějí, aby vystudovala vysokou školu a poté získala dobré zaměstnání. Druhá z dívek zmínila skutečnost, že vzdělání je pro ni důležité. Třetí z oslovených dívek k tomuto dotazu vypověděla: „*Velké! Od malinka mi bylo kladeno na duši, že se vzděláním můžu být čím chci klidně učitelka nebo popelář, ale nikdy ne naopak. A tomu také věřím.*“ Čtvrtá respondentka se o významu vzdělání zmiňuje jako o velice důležité potřebě, protože se od ní odvíjí celá budoucnost. Poslední z respondentek uvedla, že není studijní typ, ale ráda by studovala na vysoké škole proto, aby poté měla širší výběr dobrého zaměstnání.

*Dali byste něčemu jinému přednost před vzděláním?

První respondentka uvedla, že by dala přednost své rodině a zdraví. Druhá z dívek odpověděla, že možná, ale dále svou výpověď blíže nespecifikuje. Odpověď třetí dívky

byla následující: „*Ano, například rodině (pokud bych musela přestat studovat a jít vydělávat pro rodinu např.).*“ U této odpovědi nelze s jistotou říci, zda je pro dívku prioritou rodina nebo vzdělání, avšak pokud se vrátíme k předešlé odpovědi, je zřejmé, že pro dívku je přednější její rodina. Čtvrtá respondentka je toho názoru, že životně důležité věci, například zdraví, mají větší význam nežli vzdělání. Poslední z oslovených vypověděla, že by ničemu přednost spíše nedala.

*Kladou rodiče důraz na Vaše vzdělávání, podporují Vás?

Všechny dotazované vietnamské dívky uvedly, že jejich rodiče kladou důraz na jejich vzdělání a také je v této záležitosti plně podporují.

6.2.7 Český jazyk

*Kdy a kde jste se začali učit česky?

Druhá, třetí, čtvrtá i pátá respondentka se českému jazyku začala učit prakticky od narození, neboť v Česku od malička vyrůstaly. Je třeba zmínit, že první z oslovených dívek se v České republice také narodila, avšak svůj počátek výuky českého jazyka datuje až do období předškolního věku a na otázku odpovídá pouze slovy „ve školce“.

*Jak bylo (či stále je) obtížné porozumět českému jazyku?

První Vietnamka vypověděla, že český jazyk pro ni není ani lehký, ale ani těžký. Druhá z dívek zmiňuje, že nebylo těžké porozumět českému jazyku. V pořadí třetí oslovená k dané otázce rovněž uvedla; že se nejednalo o žádný problém. Čtvrtá dívka opět hodnotí český jazyk jako snadný k porozumění. Oproti tomu poslední z oslovených dívek napsala, že stále ještě některým českým slovům nerozumí.

Výpovědi prvních čtyř respondentek by se tedy daly interpretovat tak, že s porozuměním českému jazyku neměly ani nemají ve své podstatě žádný problém.

*Zdokonalujete se v českém jazyce?

První, druhá i čtvrtá respondentka vypověděly, že se zdokonalují v českém jazyce. Třetí z dívek k dotazu sdělila: „*Asi jako každý.*“. Pátá dívka naopak uvedla, že se v českém jazyce nezdokonaluje.

*Ovládáte vietnamštinu?

První dívka odpověděla, že vietnamský jazyk moc neovládá. V pořadí druhá respondentka napsala striktně, že neovládá. Třetí z oslovených uvádí, že vietnamsky rozumí, ale ona sama hovoří česky, takže její vietnamské jazykové dovednosti jsou pouze částečné. Stejně tak je tomu i v případě páté dotazované vietnamské dívky. Pouze v pořadí čtvrtá respondentka uvádí, že vietnamský jazyk ovládá.

Z výše uvedeného je patrné, že s vyšším věkem oslovených dívek také stoupá úroveň znalosti vietnamštiny.

*Mluvíte v rodině převážně česky nebo vietnamsky?

V rodině první respondentky se mluví česky i vietnamsky. V rodině druhé i třetí vietnamské dívky se dorozumívají spíše česky. Čtvrtá respondentka sdělila, že se svou matkou hovoří česky a se svým otcem vietnamsky. Poslední dívka vypověděla, že její rodiče hovoří vietnamsky a ona česky.

6.2.8 Spokojenost s životem v Česku

Tento okruh čítá pouze dvě spolu úzce související otázky stejně jako je tomu i v případě kategorii dospělých.

*Žije se Vám v Česku dobře? Chcete zde žít nebo byste raději žil/a ve Vietnamu a proč?

První respondentka sděluje, že se jí v Česku žije dobře. V pořadí druhá dívka odpověděla, že se jí zde žije dobře zřejmě proto, že se v České republice narodila a neví, jaké je to žít ve Vietnamu. Třetí dotazovaná Vietnamka také potvrzuje, že se jí v České

republice žije dobře a že by ve Vietnamu bydlet ani nechtěla. Předposlední dívka vypověděla, že je v Česku taktéž spokojená a že tu chce žít i nadále. Poslední dotazovaná respondentka je ve výpovědi nejvíce sdílná: „*Ano, mám to tu opravdu ráda. Ve Vietnamu špatně snáším počasí, dusno, prach. Potrava mi tam přijde opravdu šílená. Ráda tam strávím prázdniny, ale vydržím tam maximálně měsíc. S vietnamskou komunitou si tolik nerozumím, ale mám i některé vietnamské kamarády, se kterými se bavím od malička.*“

Z výše uvedeného vyplývá, že všech pět dotazovaných dívek je v Česku spokojených, žije se jim zde dobře a o život ve Vietnamu vlastně ani nejeví zájem.

6.2.9 Život rodičů a prarodičů

Poslední dotaz tematicky úzce souvisí a navazuje na předešlý okruh otázek, přičemž jeho hlavním cílem je zjistit volnočasové aktivity dalších dvou generací rodinných příslušníků. Domnívám se, že všechny odpovědi vietnamských respondentek na toto téma jsou bezesporu natolik zajímavé, že je vhodné je níže uvést jako přímé výpovědi, a to všech pěti oslovených dívek. Na rozdíl od vietnamských mužů jsou totiž vietnamské dívky o poznání sdílnější a jejich odpovědi tedy i obsáhlejší.

Výpověď první vietnamské dívky: „*Táta se učil ve Vietnamu – v 16ti letech přiletěl do Česka a společně s dalšími žil v bytě a učili se češtinu. Ve volném čase si četl nebo hrál šachy s jeho kamarády. Ted' ve volném čase pracuje na zahradě. Mamka se odstěhovala do Česka v 18ti. Ve volném čase si četla. Dnes většinou spí nebo uklízí.*“

Výpověď druhé vietnamské dívky: „*Prarodiče většinou sedí doma a nebo jsou na zahradě. Rodiče jsou buď s kamarády, pracují na zahradě, povídají si s námi nebo s námi hrají hry.*“

Výpověď třetí vietnamské dívky: „*Rodiče jsou většinu svého času v práci. Po návratu domů kolem 17-18 hod jde taťka pracovat na zahradu (tvrdí, že to dělá rád a odpočine si tak) a mamka jde vařit večeři. Ve Vietnamu mám už pouze dědečka a ten i přes jeho zdravotní potíže je celkem aktivní a má rád procházky. Často nám volá. Prarodiče v Čechách jsou také aktivní a často je vidám na zahradě. Mají kočky, slepice a pole. Mamka v mém věku už pracovala a měla dva další bratry, o které se starala, a taťka studoval a pomáhal rodičům.*“

Výpověď čtvrté vietnamské dívky: „Pro mé rodiče je velice důležitá práce, mají vlastní obchod, kam odjíždí ráno a vrací se večer. Mamka se vrací většinou kolem páté hodiny a tatka kolem šesté. Mamka vaří poté večeři a tatka dělá věci kolem baráku (seká zahradu, opravuje věci...). V sobotu se mamka vrací ve dvanáct a tatka jezdí pro zboží, takže se vrací kolem deváté večer. V neděli jsme spolu doma.“

Výpověď páté vietnamské dívky: „Rodiče většinu svého času tráví ve svém obchůdku s oblečením a o víkendech doma. Máma je vášnivá uklízečka a nedokáže si představit neděli strávenou jinak než uklízením domu. Otec v létě tráví hodně času na zahradě. Je to jeho hobby. Čas od času si všichni vyrazíme na výlet, protože chceme poznat i krásu ČR a ne jen stále lítat po jiných státech. V době svého mládí hodně pracovali. Do ČR letěli hlavně kvůli tomu. Myslím si, že sem přiletěli v 18 letech se svou skupinou z Vietnamu. Samozřejmě svůj volný čas netrávili jako my, posedáváním u mobilů a počítačů.“

6.3 Diskuse

V rámci svého výzkumného šetření jsem měla možnost komunikovat s Vietnamci různého pohlaví a různého věku. Výzkumu bylo podrobena celkem pět osob ve věkovém rozmezí dvanáct až osmnáct let, spadajících pod kategorii Děti a mládež, a čtyři osoby ve věku od padesáti dvou do padesáti šesti let v kategorii Dospělí. Zmiňované kvalitativní šetření bylo děleno do dvou kategorií právě z důvodu porovnání získaných výsledků mezi dětmi a dospělými, tedy mezi dospělými muži a dětmi a mládeží, kde byly respondentkami naopak samé dívky. U skupiny dospělých Vietnamců podrobených osobnímu rozhovoru jsem zaznamenala velkou ochotu a vstřícnost, a proto bylo možné získat veškeré potřebné informace. V případě dětí a mládeže jsem byla nucena přistoupit k písemnému dotazníkovému šetření, jelikož spadalo do období přísných protiepidemických opatření, jak jsem již ve své práci zmiňovala, nicméně i u této kategorie se podařilo získat téměř všechny odpovědi na předložené otázky.

Společnými jmenovateli vietnamských mužů je podobný věk, zastávání role manželů i otců, všichni jsou rovněž zaměstnáni ve městě Milevsko. Společným znakem

vietnamských dívek je studium. Všichni dotazovaní jsou také příslušníky stejného, v tomto případě vietnamského etnika.

V rámci otázek směřovaných na příchod respondentů do České republiky jsem se dozvěděla, že všichni oslovení dospělí jedinci opustili svou rodnou zemi koncem 20. století, konkrétně mezi roky 1982 až 1985. Důvodem odchodu bylo zajistit si lepší životní podmínky, vyučit se v cizí zemi, a poté nabyté pracovní dovednosti uplatnit ve Vietnamu, což se však z důvodu pádu totálního režimu již nestalo a všichni jmenovaní zde mohli a chtěli zůstat. Vietnamští muži před příchodem do malého města Milevska strávili tři měsíce v Dubu u Prachatic, kde absolvovali jazykový kurz, a poté nastoupili do dělnických profesí v továrně ZVVZ Milevsko, kam byli přiděleni, avšak v rozdílných časových obdobích. Jako pravděpodobně mnoho vietnamských přistěhovalců se i tito čtyři muži před svým odchodem z rodné země neznali, poté zůstali v malém městě na jihu Čech a žijí zde dodnes. Tento typ dotazů nebyl pokládán kategorii dívek, které se v Česku již narodily.

Rozsáhlejší okruh otázek týkajících se životního stylu a volného času, na které byl kladen největší důraz, přinesl zajímavé poznatky. Svůj běžný den vietnamští muži charakterizovali jako den, kdy jsou v práci a poté nastává čas volna. Jeden z mužů však vypověděl, že jeho běžný den je pouze pracovní, protože kromě stálé práce absolvuje i mnoho brigád. Vietnamské dívky se o svém běžném dni zmiňovaly jako o dni nejprve stráveném ve škole, poté nastane čas volna, který je však zčásti naplněn i školními povinnostmi, jež do volného času nezařazují. Dalo by se tedy říci, že všichni, jak muži, tak dívky, mají společné, že jejich běžný den začíná určitými povinnostmi (pracovními nebo školními) a poté nastává volný čas, který se samozřejmě liší svým rozsahem. S jistotou lze dále konstatovat, že z uvedených výpovědí všech respondentů i respondentek vyplynulo, že jsou se svým životem spokojeni. Všichni Vietnamci a Vietnamky také znají pojem volný čas. Na otázku, zda ve vietnamštině používají nějaký specifický termín právě pro volný čas, někteří z respondentů odpověděli slovem „volno“. Domnívám se, že otázka nebyla zcela pochopena, neboť jsem se setkala pouze s tímto typem odpovědi. Lze to také interpretovat tak, že otázku respondenti a respondentky pochopili, ale odpovídali stále v českém jazyce. Důležitým faktem je, že Vietnamci i Vietnamky znají pojem volný čas a mají shodné představy o jeho obsahu, tedy že volný čas je dobou, kdy se mohou svobodně rozhodnout, jak jej stráví. Vedle toho příprava do zaměstnání nebo do školy by dle jejich názoru neměla být náplní

volného času, ale pokud není jiná možnost, musí se tyto povinnosti odehrávat i v době volna, jak uvádí většina dotazovaných respondentů a respondentek. Z výpovědí dvou dívek pak vyplynulo, že domácí úkoly vypracovávají hned po skončení školní výuky, tudíž lze tuto činnost rovněž zařadit do období volného času. Zbylé tři dívky si ale myslí, že domácí úkoly nepatří do období volna. Jsou sice vykonávány mimo školní výuku a ony se mohou rozhodnout, kdy úkoly zpracují, je ale nutné je splnit a není to tedy svobodná volba činnosti. Dalo by se proto konstatovat, že tyto respondentky by nejspíše souhlasily s názorem, že zpracovávání domácích úkolů spadá do času polovolného, neboť se všechny shodují v tom, že jsou v životě povinnosti, které se plnit musí, ačkoliv se odehrávají doma i ve volném čase, jako například domácí práce. Úsměvné a zároveň potěšující pro mne bylo, že všichni absolventi výzkumného šetření znají pojem nuda, byť se o tomto pojmu v souvislosti s trávením volného času vietnamských dětí zmiňuje odborná literatura rozličně. Shoda v odpovědích pramení z faktu, že nuda je stav, kdy něco člověka nebaví, navíc vietnamské dívky uvedly, že se také jedná o stav, kdy člověk neví, co má dělat. Zajímavé byly odpovědi některých mužů, jež uvedli, že pokud se potýkají s nudou, bývá to většinou v práci. Z toho vyplývá, že jestliže jsou vietnamští muži doma, vědí jak vyplnit svůj volný čas, jelikož mají široké spektrum volnočasových aktivit. Pro zajímavost níže uvádím nejčastěji se opakující odpovědi mužů: návštěvy přátel místní vietnamské komunity a příbuzných v Česku, procházky v přírodě, sportování, práce kolem domu a na zahrádce, četba, sledování televize. V případě dívek lze jmenovat následující činnosti: hra na hudební nástroj, setkávání se s přáteli, procházky, výtvarné aktivity, sport, sledování seriálů. Byť se jedná o dvě rozdílné generace, lze v souhrnu tvrdit, že aktivity respondentů jsou podobné a smysluplné. Vietnamci i Vietnamky se výrazně shodují na pobytu v přírodě, kdy všichni rádi chodí na procházky a tráví svůj volný čas venku, ať již je naplněn sportem, setkáváním s přáteli nebo prací na zahrádce či obecně kolem domu. V souvislosti s tím je ještě potřeba zmínit, že čas trávený venku se také liší ročním obdobím, kdy dotazovaní uvedli, že v letních měsících tráví svůj volný čas spíše venku, zatímco v zimě jsou spíše doma. Vietnamské respondentky se navíc shodují ve hře na hudební nástroj, ať už se jedná o klavír, kytaru, flétnu či vícero nástrojů dohromady. Množství volného času se samozřejmě výrazně v porovnání obou věkových kategorií liší, kdy muži jsou v práci daleko déle nežli děti ve školních lavicích. Volný čas vietnamských mužů v průběhu všedního dne se pohybuje v rozmezí od dvou do čtyř

hodin, oproti tomu volný čas vietnamských dívek čítá od tří do sedmi hodin, přičemž někteří respondenti a respondentky vypověděli, že ne vždy to lze takto určit, neboť každý den musí řešit jiné povinnosti, ať již pracovní či školní. Jelikož žijeme v době vyspělých technologií, některé z otázek k tématu volného času směřovaly k dotazům týkajícím se elektroniky. U všech oslovených byl nejčastěji používanou elektronikou mobilní telefon nebo počítač. Vietnamští muži tato zařízení využívají především k získávání nejrůznějších informací týkajících se dění v republice i v celém světě, ale i k záležitostem v rámci zaměstnání. U vietnamských dívek byly nejčastějšími aktivitami sledování seriálů a komunikace na sociálních sítích (například s přáteli). Ze získaných výsledků bylo v případě dívek pak možné určit přibližnou denní dobu strávenou na některém z elektronických zařízení, která se pohybuje v rozmezí od jedné do čtyř hodin. Zajímavé byly také odpovědi na otázku, zda respondenti tráví svůj volný čas jinak než lidé v jejich okolí, přičemž se tři ze čtyř mužů shodují v názoru, že tráví své volno jiným způsobem, zatímco čtyři z pěti dívek uvedly, že svůj volný čas prožívají obdobným způsobem jako jejich čeští přátelé. Dále všech devět účastníků výzkumu potvrdilo, že oslavy svátků jsou součástí volného času. Mužští respondenti uvedli, že slaví převážně české svátky, zatímco některé z vietnamských svátků takzvaně pouze drží, nikoli však tradičním způsobem slaví, jako je tomu u oslav svátků v jejich rodné zemi. Ze všech získaných výpovědí vyplynulo, že respondenti obecně slaví Vánoce, Nový rok spojovaný se Silvestrem, Velikonoce, narozeniny a jmeniny. Někteří pak zmiňují ještě další oslavy, například pálení čarodějnic, Den matek, Den otců, svátek svatého Valentýna a Dušičky. Ve výpovědi jedné z dívek je uveden výčet často držených vietnamských svátků, jmenovitě lunární Nový rok (Tét), Nový rok pro děti (Ram Trung Thu) a Den zemřelých, u něhož nebyl zaznamenán název ve vietnamském jazyce. Nejčastěji zmiňovaným nejoblíbenějším svátkem obou kategorií respondentů byly Vánoce.

Odpovědi na otázky, směřující k významu hodnot v životě Vietnamců, potvrdily uznávání základních životních hodnot, kterými jsou především zdraví a rodina. Všechny vietnamské dívky využily návrhu seřazení nabízených hodnot podle důležitosti, přičemž na prvních třech místech uvedly v naprosté shodě zdraví, rodinu a přátelství. U čtyř dívek následuje vzdělání a práce, u jedné respondentky svoboda. Tři dotazovaní muži upřednostňují zdraví a rodinu, pouze jeden z nich preferuje před těmito hodnotami vzdělání svých dětí a jejich následné uplatnění v životě. Všichni účastníci výzkumného

šetření se však shodují v tom, že vždy dávají přednost rodině před svými přáteli a rodinné vztahy hrají v jejich životě důležitou roli.

Také význam vzdělání v životě Vietnamců hraje důležitou roli, ale pro každého z nich je míra této důležitosti trochu odlišná. Tuto zmiňovanou míru popisují tři vietnamští muži shodně, a to jako důležitou. Jeden muž k danému dotazu uvedl, že vzdělání je sice důležité, ale ne za každou cenu, tedy pokud nemá člověk ke studiu vloh, měl by svůj čas a úsilí zúročit jinou činností. Pro všechny dívky hraje vzdělání v jejich životě taktéž důležitou roli a jejich rodiče na něho kladou značný důraz.

Jedním z cílů výzkumného šetření také bylo zjistit, jakým způsobem se vietnamští respondenti a respondentky začali učit český jazyk, a zda to pro ně bylo či stále je obtížné. Vzhledem k tomu, že se všechny dotazované Vietnamky narodily na našem území, bylo jejich učení se českému jazyku mnohem snazší než v případě vietnamských mužů. Zatímco se dívky začaly učit českému jazyku od útlého věku, například v předškolních institucích, muži se prvně seznamovali se zcela pro ně cizím jazykem v pokročilejším věku v rámci již zmiňovaného jazykového kurzu, který absolvovali po příjezdu do Československa. Všichni čtyři muži vypověděli, že se stále v českém jazyce vzdělávají. Někteří jej rozvíjejí prostřednictvím poslechu a četby, další dotazovaný pomáhá dětem se školními úkoly, jiní hovoří se zákazníky a sousedy. Ačkoliv žijí v České republice více než třicet let, stále mají s českým jazykem obtíže. Na druhé straně vietnamské dívky nemají s porozuměním českému jazyku žádný problém, pouze jedna z nich zmínila, že se občas objeví slovo, kterému nerozumí. Oproti tomu vietnamský jazyk ovládají všichni čtyři dotazovaní muži s přehledem. U vietnamských dívek je ale situace již jiná, dvě dívky uvedly, že vietnamštinu neovládají, pouze jedna ano, zbylé dvě respondentky rozumí, ale hovořit neumí. Zde je tedy patrné, jak důležitou roli hraje rodné prostředí. Muži narození ve Vietnamu s jistotou ovládají svůj rodný jazyk, kdežto dívky narozené v České republice naopak s přehledem ovládají český jazyk. Zajímavé je také zjištění, který z respondentů a respondentek hovoří doma česky a který vietnamsky. Tři muži hovoří doma oběma jazyky, a to především kvůli svým dětem, neboť chtějí, aby i ony uměly vietnamsky. Jeden muž vypověděl, že doma mluví nejraději vietnamským jazykem a česky hovoří jen v případě, že je to nezbytně nutné. U dívek rovněž nebyla v odpovědích na tuto otázku nalezena jednoznačná shoda, jelikož první dívka uvedla, že hovoří jak česky, tak vietnamsky. Druhá a třetí dívka vypověděly, že se u nich v domácnosti hovoří především česky. Čtvrtá dívka se

dorozumívá s každým z rodičů jinak, neboť matka je Češka a hovoří spolu česky, zatímco s otcem mluví pouze vietnamsky. Poslední dívka doma mluví v českém jazyce, avšak rodiče se mezi sebou dorozumívají vietnamsky. I tak jsem z jednotlivých výpovědí dospěla k závěru, že muži chtějí hovořit zejména vietnamsky a dívky naopak česky, přičemž důvodem je dle mého názoru opět rodné prostředí a tudíž větší vztah k jednomu ze dvou jazyků.

Okruh, jenž je zároveň otázkou na téma, zda se respondentům a respondentkám žije v Česku dobře, byl zaměřen ryze na spokojenost se životem v naší republice. Odpovědi na ni přinesly jednoznačnou shodu u všech devíti dotazovaných osob, kdy jsou všichni se životem v České republice spokojeni a žije se jim zde dobře.

Výzkumné šetření mělo také za cíl zjistit, jak tráví volný čas různé generace Vietnamců, a to alespoň okrajovým způsobem prostřednictvím otevřené otázky. V kategorii dospělých se otázka váže pouze na život rodičů, v kategorii dětí a mládeže jsem se dotazovala rovněž na životní styl a volný čas prarodičů. Je důležité zmínit skutečnost, že tento typ otázky, zacílený na život rodičů, byl u některých dotazovaných mužů velice citlivým tématem. Již u prvního respondenta bylo zcela patrné, že mu tento dotaz nebyl příliš příjemný, což se poté projevilo v jeho strohé odpovědi, ale i na tónu hlasu. Tento Vietnamec o životě svých rodičů v podstatě vůbec nemluvil, pouze sdělil, že při návštěvě ve Vietnamu otec stále vzpomíná na jeho dětství. Dodává, že matka již zemřela a následně zmiňuje fakt, že od své rodiny přímo utekl. Zbylí tři muži se shodují v názoru, že jejich rodiče patří do jiné generace a tudíž je u nich patrný jiný způsob trávení volného času. Společně uvádějí, že důležitou roli a značný vliv na celkovém životním stylu i způsobu trávení volného času jejich rodičů má historický kontext (tehdejší válka ve Vietnamu) a následně pobyt v cizí zemi. I přesto, že rodiče dle jejich názoru neměli tolik volného času jako oni (to potvrzuje i jeden z mužů a uvádí, že volno bývalo jen v neděli a přidání volna v sobotu je platné teprve 15 let zpět), jejich volnočasové zájmy se výrazně nelišily, neboť hlavní prioritou pro ně byla stejně jako pro oslovené osoby rodina, se kterou se všichni snažili trávit svůj volný čas. Lze tedy konstatovat, že volný čas rodičů dotazovaných respondentů, kteří žili ve Vietnamu, se lišil především spíše kvantitativně nežli kvalitativně. Vietnamské dívky vyjadřující se ke generaci rodičů, přičemž jedna i ke generaci prarodičů, byly sdílnější. Rodiče dívek tráví svůj volný čas po svém, kdy se jedná o zcela běžné aktivity, jakými jsou četba, šachy, přátelé, zahradničení, hraní společenským her. Všechny dívky nezapomněly také

zmínit, jak důležité je věnovat svůj čas rodině a s ní spojeným aktivitám, kterými mohou být například společné výlety nejen po České republice, společenské hry a povídání si. První dívka poukazuje na proměnu v trávení volného času rodičů v jejím věku a nyní. Její otec přiletěl na české území ve svých šestnácti letech, žil ve společném nájmu s dalšími několika Vietnamci a učil se českému jazyku. Ve svém volném čase nejraději četl a hrál s přáteli šachy. V současné době se v čase svého volna věnuje především rodinné zahradce. Oproti tomu její matka se odstěhovala do Česka v době své plnoletosti a svůj volný čas naplňovala rovněž četbou knih, zatímco nyní má v oblibě úklid, případně odpočinek a spánek. Třetí dotazovaná dívka uvedla, že rodiče v jejím věku měli oproti ní zcela odlišný způsob, jakým trávili svůj volný čas. Její matka se tehdy starala o dva mladší bratry a zároveň již byla výdělečně činná, její otec studoval a pomáhal svým rodičům. Také poslední z dívek ilustruje proměnu trávení volného času, kdy se její rodiče, přestože byli v podobném věku, jako je dnes ona, věnovali především práci, a to i v době svého volna. Dodává, že tehdy samozřejmě nebylo možné trávit volný čas u počítačů a mobilních telefonů. Nyní se její otec v době osobního volna věnuje zahradce a matku označuje za vášnivou uklízečku. U tří dívek je jednoznačná shoda v tom, že pro jejich rodiče je velice důležitá práce, přičemž ze dvou výpovědí je patrné, že rodina vlastní svůj obchod. Tito rodiče proto nemají příliš volného času, ale pokud ho mají, tráví jej tak, jak již bylo výše zmíněno. Třetí dívka sděluje i pár informací o životě prarodičů. Její dědeček žije již sám bez manželky ve Vietnamu a i přes jeho zdravotní obtíže zůstává stále aktivním seniorem, jehož velkým zájmem jsou procházky přírodou a kontakt s rodinou alespoň prostřednictvím telefonátů. Druzí prarodiče žijí v Čechách a stejně jako dědeček ve Vietnamu jsou i oni aktivními seniory. Většinu svého času tráví na zahradě nebo na poli a pečují o domácí zvířata. V krátkém shrnutí rozdílů života napříč jednotlivými generacemi lze říci, že generace prarodičů je velice aktivní, a pokud zrovna netráví svůj čas na procházce, uchyluje se k pracovním aktivitám, kterými může být například práce na zahradě. Generace rodičů se vyznačuje již zcela běžnými volnočasovými aktivitami, jako je například četba, přátelé, zahradničení a jiné. Nejmladší generace, tedy generace dětí a mládeže, vyplňují svůj volný čas také běžnými aktivitami, jež odpovídají jejich věkové kategorii, tedy četbou, sportem, procházkami, hrou na hudební nástroj, setkáváním s přáteli apod. Kromě toho nelze opomenout skutečnost, kdy blíže neurčený čas svého volna věnují také školním povinnostem, a to i nad jejich rámeček. Všechny tři

generace mají společné jmenovatele, kterými je čas strávený s rodinou, jenž je pro ně velice důležitý, a uznávané hodnoty, jimiž jsou právě rodina a zdraví, poté následuje vzdělání a zaměstnání.

Na základě odpovědí vietnamských mužů, kteří byli dotazováni i na vnímání xenofobních projevů, bylo potvrzeno, že se oslovení Vietnamci po dobu svého života v Milevsku a obecně při pohybu po republice čas od času setkají s některými z xenofobních projevů. Dva respondenti uvedli, že se jedná o slovní narážky, další zmiňuje chování, poslední z oslovených tyto projevy pouze potvrzuje, ale blíže je již nespécifikuje. První muž se setkal s xenofobními projevy pouze ve větších městech, nikoli v Milevsku. Muži se shodují v tom, že se již setkali s nějakou formou nesnášenlivosti ze strany některých Čechů vůči jejich příslušnosti k vietnamskému národu, ale předem počítali s tím, že taková situace může nastat. I přes tyto zkušenosti třetí z mužů vypověděl, že Češi jsou obecně hodní a ochotní lidé. Dalo by se tedy říci, že i když se Vietnamci čas od času setkají s nějakými projevy xenofobie, nejedná se většinou o nic závažného, předem s nimi počítají a tyto nepříjemné zkušenosti poté rychle vytěsní.

Závěr

Moje diplomová práce s názvem *Volnočasové aktivity vietnamské komunity: generační proměna pojetí a způsobů trávení volného času* je pouze výběrovou prací, přesto se domnívám, že poskytuje určité srovnání způsobů trávení volného času vietnamského národa na jedné straně, s volnočasovými aktivitami Vietnamců žijících na území Česka na straně druhé, a to i v průřezu jednotlivých generací. Jak již z názvu práce vyplývá, její nejpodstatnější částí jsou kapitoly zabývající se volným časem.

Prostřednictvím kvalitativního šetření u celkem devíti vietnamských respondentů jsem měla možnost získat mnoho potřebných odpovědí k tomu, aby je bylo možné porovnat s obecně publikovanými informacemi. Zároveň mi výzkum umožnil setkat se s lidmi zcela odlišné etnicity, porozumět jejich životní situaci a dozvědět se mnoho zajímavého nejen o jejich volném čase, ale i o jejich kultuře a běžném životě. Během výzkumného šetření jsem si uvědomila, že celý svůj život žiji v malém městě společně s Vietnamci, o kterých jsem měla pouze obecné povědomí o jejich etnickém původu, ale nikdy předtím mě nenapadlo zamyslet se nad tím, jaký byl důvod jejich příchodu do České republiky, potažmo do malého města ležícího v její jižní části.

Volný čas není jediným tématem, kterým se má práce zabývala, a proto se nyní budu věnovat srovnání stěžejních částí práce, tedy porovnání obecných poznatků s poznatky vlastního výzkumného šetření, jež je hlavním cílem této práce.

Poznatky z výzkumného šetření dospělých mužů žijících ve městě Milevsko korespondují s teoretickými poznatky o podmínkách příchodu příslušníků vietnamského národa do Česka, protože se všichni muži shodují na důvodu i podmínkách příchodu právě na naše území. Zmiňovanými důvody bylo především získání vzdělání a pracovní kvalifikace, zlepšení celkové ekonomické situace jejich rodin včetně následné vize o návratu do rodné země. Všech pět dotazovaných mužů bylo součástí hlavní migrační vlny Vietnamců do tehdejšího Československa, která probíhala v letech 1973 až 1990. Stejně jako ostatní Vietnamci, přijíždějící na naše území jakožto budoucí vyškolení dělníci, i oni byli podrobeni intenzivnímu jazykovému kurzu, nastoupili na odborné učiliště a poté byli zaměstnáni v některé z místních českých továren. Jak již bylo v samotném textu kapitoly o příchodu Vietnamců zmíněno, Československo usilovalo i o získání vietnamského dělnictva, neboť mělo v té době málo pracovních sil v dělnických profesích, kterým se navíc Češi spíše stranili. Na závěr porovnání první

kapitoly s vlastním výzkumným šetřením je nutno ještě zmínit, že v případě vietnamských dívek žijících v Milevsku nelze podmínky příchodu s obecnými poznatky srovnávat, neboť se již narodily v Česku.

Teoretické poznatky z různých prostudovaných publikací přinesly informace o tom, že každý Vietnamec žijící u nás hovoří a rozumí svému rodnému jazyku, tedy vietnamštině. Mé výsledky z výzkumného šetření, kterému jsem podrobila skupinu dospělých mužů milevské vietnamské komunity, toto tvrzení potvrzují. Z výpovědí vietnamských dívek žijících v Milevsku naopak vyplývá, že druhá generace Vietnamců pobývajících u nás má naopak s vietnamským jazykem značné problémy. Jedním z hlavních důvodů je skutečnost, že se zmiňované respondentky narodily již v České republice, navštěvovaly a stále navštěvují české vzdělávací instituce, mají české přátele a spolužáky a považují tuto zemi za svůj domov. Je možné rovněž konstatovat, že čím jsou tyto vietnamské dívky starší, tím více se liší jejich dovednosti a znalost vietnamského jazyka, neboť mladší respondentky jej spíše neovládají, zatímco věkově starší dívky vietnamštině alespoň z větší části rozumí, ale tímto jazykem nehovoří. V případě českého jazyka je tomu u obou skupin dotazovaných právě naopak. Všichni mužští respondenti se v problematice osvojování českého jazyka shodovali v jeho obtížnosti nejen po stránce gramatické např. při skloňování, ale také ve výslovnosti. Zmiňované problémy s největší pravděpodobností způsobuje fakt, že vietnamský jazyk obsahuje pouze jeden tvar slovesa, jenž je neměnný, což se dalo vysledovat i ze způsobu vyjadřování v případě osobních výpovědí mužských respondentů. Z těchto zjištěných poznatků následně logicky vyplývá, že problém se vstřebáním cizího jazyka naopak nenastal v případě oslovených dívek, které se již narodily v České republice, a je pro ně tudíž přirozeným prostředím, zatímco muži narození ve Vietnamu se na naše území přesouvali zhruba v době své plnoletosti, ocitli se tedy na jiném kontinentu ve zcela rozdílných podmínkách, klimatu a mezi lidmi, kteří jsou odlišní nejen rasou, etnicitou, jazykem, ale i kulturou apod. Stejně tak lze toto tvrzení opřít o výsledek výzkumu, který byl proveden v rámci zkoumání jazykové bariéry mezi Čechy a Vietnamci a je součástí teoretických poznatků této diplomové práce. V rámci něho bylo zjištěno, že čím je věková kategorie Vietnamců žijících v Česku nižší, tedy jedná-li se například o příslušníky druhé generace, tím jsou znalosti a dovednosti českého jazyka lepší a jeho výuka méně problémová, což se shoduje i s výsledky mnou provedeného výzkumu. V mém případě se jedná o Vietnamky, které

se u nás již narodily, a navíc zde absolvovaly český školní vzdělávací systém. Naopak je v této souvislosti vhodné zmínit, že oslovené vietnamské dívky stejně tak jako ostatní vietnamské děti žijící v různých koutech naší republiky se shodují ve faktu, že příliš neovládají vietnamštinu, zatímco český jazyk zvládají velice dobře, mnohdy až výborně. Na základě zjištěných poznatků je rovněž potřeba říci, že osvojování češtiny se v případě mužských respondentů přímo váže na výkon jejich zaměstnání, například dělník potřebuje znalosti českého jazyka o poznání méně než obchodník v kamenném obchodě, který je nucen každý den komunikovat s českými zákazníky.

Třetí kapitola, jež se zabývala kulturou vietnamského národa, rovněž přinesla několik zajímavých poznatků. Na úvod, v porovnání s výzkumným šetřením, lze zaznamenat shodu v tom, že Vietnamci jsou velice pracovitými lidmi, mají rádi legraci a smích, což bylo patrné nejen z osobních rozhovorů, ale i písemných výpovědí. V rámci zkoumání rodinných vazeb lze potvrdit, že i pro mnou dotazované Vietnamce je rodina prioritou stejně, jako je uváděno i v dostupné literatuře. V otázkách týkajících se náplně volného času byly respondenty často zmiňovány návštěvy příbuzných nejen v Česku, ale i ve Vietnamu, což je jedním z velkých rozdílů v porovnání s Čechy, kteří obecně méně navštěvují členy své širší rodiny. Pro vietnamskou kulturu je naopak takové chování a stranění se příbuzných nežádoucí, což potvrdily právě i poskytnuté výpovědi. Naprosto patrnou shodou mezi výzkumem a obecnými poznatky je skutečnost, že vietnamské děti a mladiství žijící u nás mluví ve své rodině vietnamsky jen pokud musí, tedy v případě, kdy jejich rodiče neovládají český jazyk a navzájem by si proto nerozuměli. Naproti tomu dotazovaní vietnamští muži mluví v domácím prostředí česky také pouze tehdy, pokud musí. Stejně tak jako pojem rodina má pro Vietnamce všeobecně velký význam rovněž vzdělání, což potvrzují i poznatky z mého výzkumu. Vzdělání úzce souvisí s budoucím uplatněním vietnamských dětí na trhu práce, a proto na něj jejich rodiče kladou velký důraz. V případě dotazů týkajících se vietnamských svátků bylo rovněž možné vysledovat celou řadu shodných prvků. Všichni vietnamští respondenti a respondentky zmiňují svátek *Tet Nguyen Dan* oznamující nástup lunárního Nového roku. Někteří z nich uvádějí i svátek zesnulých a Svátek středu podzimu *Tet trung thu*, jež jedna z oslovených dívek označuje za Nový rok pro děti. Teoretické poznatky hovoří o tom, že Vietnamci žijící ve Vietnamu obecně neslaví narozeniny, ale jedinci žijící v Česku tento zvyk přijali v plném rozsahu především kvůli svým potomkům. Z výčtu svátků, které si u nás Vietnamci obecně

osvojili, můžeme jmenovat především Vánoce a Silvestr, jež slaví obdobně jako Češi. Poznatky z mého výzkumného šetření tuto skutečnost potvrzují. Naproti tomu literatura zmiňuje fakt, že oslavy jmenin jsou pro Vietnamce zcela neznámé, můj výzkum ale poukázal na to, že někteří Vietnamci žijící v Milevsku oslavují i své jmeniny. Je potřeba na tomto místě ale zmínit fakt, že v rámci mé výzkumné části v rozhovorech s dospělými vietnamskými muži mnozí z nich ne zcela porozuměli pointě otázky, přesto však projevili velkou ochotu a snahu odpovědět. V obecném pojetí zhodnocení vietnamské kultury, i v případě poznatků v rámci mého výzkumného šetření, jsem měla možnost si potvrdit, že většina Vietnamců první generace hovoří o Vietnamu jako o své rodné zemi kladně a jsou hrdí na své děti, jež absolvovaly české školy většinou s výbornými výsledky. Naproti tomu generace jejich potomků (druhá generace) se o Vietnamu nevyjadřuje vždy pozitivně. Tito jedinci se často zmiňují o tom, že při návštěvě Vietnamu utrpěli kulturní i klimatický šok. Je proto vhodné zmínit, že při jakémkoli kontaktu s Vietnamci bychom měli mít na paměti jejich nelehké podmínky asimilace a vyvarovat se ve vztahu k této minoritě případných předsudků či zažitých stereotypů.

V pořadí čtvrtá kapitola, věnující se životnímu stylu a volnému času, přinesla též možnosti porovnávání obecných poznatků s výzkumnými. Vietnamci žijící v Česku jsou z velké části obchodníky a většinu svého času věnují pracovním povinnostem, mnohdy i o víkendových dnech, a proto nerozlišují pracovní a volný čas. Toto obecné tvrzení však můj výzkum nepotvrdil, a to i přesto, že dva z dotazovaných mužů jsou právě zmiňovanými obchodníky. Všichni dotazovaní muži rozdělují svůj čas na pracovní a volný. Rozlišují rovněž víkendové dny, kdy sobotní dopoledne povětšinou pracují a poté mají volný čas, neděli se snaží trávit společně se svou rodinou. Pouze jeden dotazovaný muž popisuje skutečnost, že většinu svého času pracuje, neboť kromě svého hlavního zaměstnání absolvuje ještě několik brigád, a to právě i o víkendu, někdy i v nočních hodinách. Obecné poznatky o Vietnamcích žijících v naší republice se zmiňují o jedincích vykonávajících náročnou fyzickou práci, kteří mají na rozdíl od obchodníků více volného času, toto volno odlišují od času pracovního a víkendy tráví poněkud pasivním způsobem, nejčastěji sledováním televize. Někteří Vietnamci žijící v Milevsku vykonávají rovněž fyzicky náročné profese, například v již zmiňované továrně ZVVZ, přesto jsou jejich víkendové volnočasové aktivity o poznání pestřejší. Všichni dotazovaní dospělí respondenti totiž tráví svůj volný čas cestováním po

republiky a setkáváním se s příbuznými, vzájemnými návštěvami v rámci komunity, vykonáváním domácích a venkovních prací, jež je baví, a rovněž procházkami, což platí hlavně během příznivějších ročních období. V zimě pak tráví svůj čas volna mimo jiné i zmiňovaným sledováním televize. Souhrnné poznatky o životním stylu vietnamské populace žijící u nás se shodují v tom, že obecně jsou příslušníci tohoto národa velmi zaměstnaní lidé, ale mimo to se snaží i o narušení určité jednotvárnosti svého způsobu života a usilují o to zajistit si volný čas pro sebe a svou rodinu. Vedle toho se domnívám, že Vietnamci žijící ve městě Milevsko tráví svůj volný čas velice podobně jako ostatní obyvatelé města, avšak s nepřehlédnutelnou a prioritní vazbou na svou rodinu, případně své příbuzné žijící v Čechách. Tento výše zmiňovaný důraz kladený na setkávání se s širokou rodinou je pro vietnamský národ určitým specifickým a vžitým zvykem. Charakteristickou zábavou pro Vietnamce žijící v Česku bývá obecně dále také sledování fotbalových zápasů, návštěvy a posezení s přáteli v místní komunitě, návštěvy oblíbeného vietnamského restauračního zařízení apod. Milevští Vietnamci dle mého výzkumu ovšem nepřikládají prioritu těmto aktivitám, tzn. nesledují fotbalová utkání, nenavštěvují vietnamské restaurace za účelem posezení s přáteli, nevyhledávají karaoke, nezajímají se o fotbal či biliár. V rámci těchto dotazů je ale patrná shoda s výsledky mého šetření v případě vzájemných návštěv členů místní komunity, domnívám se ale, že Vietnamci žijící v Milevsku navíc ani nejsou tak uzavření, jak je zmiňováno v řadě publikací. Souhrnně lze říci, že se všichni Vietnamci obecně rádi navštěvují, ačkoliv se místa setkávání mohou dosti lišit. Jelikož můj výzkum proběhl v malém městě čítajícím zhruba 8,5 tisíce obyvatel, je zde vietnamská komunita menší, a tudíž ani nepořádá veřejné akce pro své členy a jiné výše zmiňované sportovní či zájmové aktivity. Tato komunita se stýká mezi sebou nejčastěji ve svých domovech nebo v prostorech svých obchodů. Opět jsem toho názoru, že se však styl zábavy a náplň volného času Vietnamců a české majority, obývajících město Milevsko, ve své podstatě nakonec výrazně neliší, a to jak z hlediska obsahu, tak svým rozsahem. Příčinu shledávám v zásadní skutečnosti, že mnou oslovení respondenti, kteří jsou právě součástí místní komunity v malém městě, pobývají v poměrně úzkém kontaktu s českou majoritou, a tudíž zde mají i nedostatek příležitostí k zábavě, která by se jinak naskýkala ve velkých městech. Domnívám se také, že milevští Vietnamci se přiblížili české populaci například i v případě slavení svátků, kdy mnohé z nich přijali za své. To rovněž koresponduje s výsledky publikovanými v odborné literatuře.

Volný čas vietnamských dětí je v porovnání s českými dětmi trochu odlišný, a to platí i v případě mnou oslovených vietnamských dívek, které též uvádějí, že ve svém volném čase provozují i aktivity související se školou, kterými může být například doučování či vzdělávání se nad rámec svých školních povinností. Na druhou stranu lze dojít k závěru, že dotazované vietnamské dívky rozlišují i tzv. polovolný čas, do něhož řadí domácí úkoly, které je nutné splnit, ale mohou se rozhodnout, kdy tak učiní. Obecně je na vietnamské děti již od malička kladen značný důraz právě na jejich vzdělání, je pro ně proto osobně důležité, a i když ne vždy je studium baví, snaží se dosahovat dobrých výsledků, aby se v budoucím životě profesně co nejlépe uplatnily. I z tohoto důvodu se povětšinou po příchodu ze školy věnují právě činnostem spojeným se školní výukou. Dle mého zjištění chodí vietnamské děti v porovnání s dětmi českými méně ven. Vietnamští rodiče se snaží své potomky v pracovních dnech spíše držet doma právě u studijních nebo jiných formálních aktivit, kterými je příkladem docházka do základní umělecké školy, kde se věnují hře na hudební nástroj. Přesto však dotazované dívky uvedly, že jim i tak zbývá určitý čas, který mohou věnovat svým přátelům. Dalšími volnočasovými činnostmi dotazovaných dívek jsou společné aktivity se svou rodinou, procházky, sportovní vyžití, četba, seriály, internet a sociální sítě, výtvarné činnosti a zmiňovaná hra na hudební nástroj, nejčastěji klavír. Obecné poznatky hovoří o tom, že vietnamské děti pokládají nuda za ztrátu času. Dotazované vietnamské dívky rovněž znají pojem nuda a všechny se shodují také na tom, že občas tento stav také zažívají. Naprostou shodu jsem našla v otázce pomoci rodičům s domácími pracemi, které vietnamské děti a mládež řadí právě do svého volného času. Volnočasové aktivity se tedy v zásadě výrazně neliší od náplně volného času českých dětí, což je s velkou pravděpodobností způsobeno tím, že se jedná o tzv. banánové děti, které se v Česku již narodily, a proto přirozeně převzaly styl života naší společnosti a mnohdy mají blíže právě k českým dětem svého věku nežli k ostatním příslušníkům komunity. Je však potřeba opětovně konstatovat, že vietnamské děti a mládež žijící v Milevsku dbají na své vzdělání a podle toho se odvíjí i jejich způsob trávení volného času, oproti tomu mnoho českých dětí obecně upřednostňuje v době svého volna setkávání se s přáteli před jakoukoli formou vzdělávání.

V neposlední řadě bych ještě ráda zmínila nejdůležitější hodnoty, na kterých se shodly obě skupiny dotazovaných, a těmi jsou v první řadě zdraví a rodina. Vietnamští muži poté zmiňují důležitost vzdělání, zatímco vietnamské dívky se shodují na další pro

ně zásadní hodnotě, za kterou označily přátelství. Obecně z výsledků výzkumu opět vyplynula důležitost rodinných vztahů a vazeb, jak bylo již dříve zmíněno, a pojem rodina se promítá i do trávení volného času.

Mé výzkumné šetření rovněž potvrdilo, že se Vietnamci žijící v Česku občas setkají s xenofobními projevy jedinců majoritní společnosti. Vietnamští respondenti však vypověděli, že se s tímto typem chování setkávají spíše ve větších městech, nikoliv v Milevsku. Všichni dotazovaní respondenti a respondentky pokládají svůj život v Česku za spokojený.

V rámci svého studia života Vietnamců jsem dospěla k závěru, že bychom měli k příslušníkům tohoto etnika přistupovat s velkou úctou, respektem, pochopením, mnozí z nás by se mohli poučit z jejich chování i jednání ve vztahu k druhým a z výčtu jimi uznávaných hodnot, jež se u této minority mimo jiné odráží i ve způsobu trávení volného času, přístupu ke vzdělání, k práci a ostatním lidem. Lidský přístup a ochota pomoci jeden druhému jsou hodnoty, které bychom měli uznávat vždy a za všech okolností.

Seznam použitých literárních zdrojů

BAREŠOVÁ, Ivona, ed. *Současná problematika východoasijských menšin v České republice*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2645-7.

BODNÁROVÁ, Daniela. *Multi kulti: menšiny v ČR: metodická příručka pro základní školy*. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 2009. ISBN 978-80-254-5225-7.

BROUČEK, Stanislav. *Český pohled na Vietnamce: (mediální obraz Vietnamu, Vietnamců a vietnamství)*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2003. Imigrace, adaptace, majorita. ISBN 80-85010-46-1.

BROUČEK, Stanislav. *Migrace a česká etnologie*. Praha: Středisko společných činností AV ČR, 2018. Věda kolem nás. ISBN 978-80-270-4277-7.

BROUČEK, Stanislav. *The visible and invisible Vietnamese in the Czech Republic: the problems of adaptation of the modern-day ethnic group in the local environment of the Czech majority*. Prague: Institute of Ethnology CAS, 2016. ISBN 9788088081074.

FREIDINGEROVÁ, Tereza. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy Praha, 2014. ISBN 978-80-7419-174-9.

KOUDELKA, Viktor. *Vietnam: Země rýže a hor*. Třebíč: Akcent, 2003. ISBN 80-7268-269-5.

KOVÁŘOVÁ, Lenka. *Tatranka v Hanoji, aneb, Vietnam, můj paralelní svět*. Praha: Cattacan, 2020. ISBN 978-80-88349-06-8.

LEONTIYEVA, Yana. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace*

kolektivních zájmů: (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci a Romové). Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-098-2.

LHOŤAN, Lukáš. *Rozmanitostí proti předsudkům: Romové, Vietnamci, Muslimové a Ukrajinci v České republice*. Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2012. ISBN 978-80-904932-2-3.

LINGEA. *Vietnam*. Brno: Lingea, 2019. ISBN 978-80-7508-480-4.

NIDM. *Na křižovatce kultur, aneb, Romové, Vietnamci a Číňané mezi námi*. Praha: NIDM - Národní institut dětí a mládeže, 2010. ISBN 978-80-86784-91-5.

POKORNÝ, Jan - TRÀN, Thi Thu. *Český ženich a vietnamská nevěsta, aneb, Jak se žije s Vietnamkou*. Rudná: autoři vydali vlastním nákladem, 2018. ISBN 978-80-270-4352-1.

STEWART, Iain - ATKINSON, Brett – HARPER, Damian – RAY, Nick. *Vietnam*. Praha: Svojtka & Co., 2014. ISBN 978-80-256-1315-3.

STUDÍK, Pavel – TEPLÍK, Tomáš. *Vietnam: země rozmachu - země příležitostí*. Praha: Společnost Longa, 2006. ISBN 80-86391-20-5.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu: sborník*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-285-8.

UHHEREK, Zdeněk – KORECKÁ, Zuzana – POJAROVÁ, Tereza. *Cizinecké komunity z antropologické perspektivy: vybrané případy významných imigračních skupin v České republice*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2008. ISBN 978-80-87112-12-0.

VACKOVÁ, Jitka. *Sociální determinanty zdraví u cizinců žijících v Jihočeském kraji*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-544-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

BLAFKOVÁ, Martina. *Specifika života vietnamské komunity v ČR*. [online]. E-polis.cz, 22. 1. 2009. [cit. 2021-05-26]. Dostupné na WWW:

<<https://www.e-polis.cz/clanek/specifika-zivota-vietnamske-komunity-v-cr.html>>.

ISSN 1801-1438.

CERME. *Vietnamská menšina v ČR: Náboženství, kultura, soužití*. [online]. 2016. [cit. 2020-09-12]. Dostupné na WWW:

<http://www.cerme.cz/media/cerme/ukazka_stud_mat/04/Prilohy/s_vietnamskymi_detmi.pdf>

HISTORY-HUB. *Vietnamská kultura*. [online]. Copyright, 2021. [cit. 2021-05-26].

Dostupné na WWW: <<https://sk.history-hub.com/vietnamska-kultura>>

HORKÝ, Petr. *Mladí čeští Vietnamci: Cítíme tlak rodiny, ale nechceme se jen honit za prací*. [online]. Respekt, 17. 4. 2018. [cit. 2021-04-28]. Dostupné na WWW:

<https://www.respekt.cz/spolecnost/citime-tlak-rodiny-ale-nehceme-se-jen-honit-za-praci>

JUSTOŇ, Zdeněk. *Sociologická encyklopedie*. [online]. Sociologický ústav AV v ČR, 11. 12. 2017. [cit. 2021-05-26]. Dostupné na WWW:

<https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Klan>

KOMERS, Petr – SLEZÁKOVÁ, Jitka. *Čeští Vietnamci mezi dvěma jazyky*. [online].

Vesmír, 6. 4. 2010. [cit. 2021-04-28]. Dostupné na WWW:

<https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2010/cislo-4/cesti-vietnamci-mezí-dvema-jazyky.html>

VASILJEV, Ivo. *Dynamika národních tradic a vlivu nového prostředí v životě Vietnamské komunity v České republice. S vietnamskými dětmi na českých školách*.

[online]. Multikulturální inspirace, 2006. [cit. 2021-05-26]. Dostupné na WWW:

http://sea-l.cz/media/2980/s_vietnamskymi_detmi.pdf

VONDRA, Viktor. *Vietnamci milují v Česku jednu věc. Kolují o ní legendy*. [online]. Aktuálně.cz, 30. 5. 2012. [cit. 2021-05-24]. Dostupné na WWW: <https://nazory.aktualne.cz/rozhovory/vietnamci-miluji-v-cesku-jednu-vec-koluji-o-ni-legendy/r~i:article:746546/>

ABSTRAKT

VRATISLAVSKÁ, A. *Volnočasové aktivity vietnamské komunity: generační proměna pojetí a způsobů trávení volného času*. České Budějovice 2021. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra filosofie a religionistiky. Vedoucí práce V. Erban.

Klíčová slova: volný čas, životní styl, Vietnamci, vietnamská komunita, jazyková situace, kultura, generační proměna, vzdělávání, historie příchodu

Práce se zabývá především zkoumáním způsobů trávení volného času Vietnamců, dále podmínkami příchodu Vietnamců do Česka, historickými událostmi s tím spojenými, jazykovou situací, kulturou a životním stylem. Stěžejním cílem práce bylo porovnání výsledků výzkumného šetření u části vietnamské komunity žijící ve městě Milevsko s teoretickými poznatky. Výzkumnému šetření byli podrobeni vietnamští respondenti ve věkové kategorii dospělých a kategorii dětí a mládeže.

První kapitola je věnována historii a podmínkám příchodu Vietnamců do Česka. Druhá kapitola se zabývá vietnamským jazykem a písmem, osvojováním českého jazyka Vietnamci a jazykovou situací vietnamské komunity v Čechách. Třetí kapitola je zaměřena na rodinné, mezigenerační a mezilidské vztahy, vzdělávání, vietnamskou kuchyni, náboženství, vietnamské svátky a slavnosti, chování a povahové rysy a na klanové společenství. Čtvrtá kapitola se zabývá životním stylem a volným časem Vietnamců žijících u nás i Vietnamců žijících ve Vietnamu. Pátá kapitola je věnována samotné vietnamské komunitě na území Česka. Poslední šestá kapitola obsahuje vlastní výzkumné šetření a navazující diskusí.

Bylo zjištěno, že vietnamští respondenti žijící ve městě Milevsko v zásadě netráví svůj volný čas jinak než ostatní Češi. Zásadní roli v životě všech Vietnamců hraje rodina a zdraví. Vysokou hodnotu přikládají také vzdělání a zaměstnání, což se následně odráží ve způsobu trávení volného času.

ABSTRACT

Leisure activities of the Vietnamese community: Generational change of concepts and ways of spending leisure time.

Key words: leisure time, lifestyle, Vietnamese, Vietnamese community, language situation, culture, generational transformation, education, arrival history

The thesis deals mainly with the study of ways of spending leisure time of Vietnamese, as well as the conditions of Vietnamese arrival in the Czech Republic, historical events associated with it, the language situation, culture and lifestyle. The main aim of the work was to compare the results of a research survey of a part of the Vietnamese community living in the city of Milevsko with theoretical knowledge. Vietnamese respondents in the adult age category and the children and youth category were subjected to the research survey.

The first chapter is devoted to the history and conditions of Vietnamese arrival in the Czech Republic. The second chapter deals with the Vietnamese language and writing, the acquisition of the Czech language by the Vietnamese and the language situation of the Vietnamese community in the Czech Republic. The third chapter focuses on family, intergenerational and interpersonal relationships, education, Vietnamese cuisine, religion, Vietnamese holidays and celebrations, behaviour and character traits, and the clan community. The fourth chapter deals with the lifestyle and leisure time of Vietnamese living in our country and Vietnamese living in Vietnam. The fifth chapter is devoted to the Vietnamese community in the Czech Republic itself. The last sixth chapter contains its own research and following discussion.

It was found that Vietnamese respondents living in the city of Milevsko basically do not spend their free time differently than other Czechs. Family and health play a vital role in the lives of all Vietnamese. They also attach high value to education and work, which is subsequently reflected in the way they spend their leisure time.